

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

เกษมสันต์ ดวงกลาง
สุวิชา ปัทมจิตร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2551

ใบรับรองสารนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
เสนอโดย เกษมสันต์ ดวงกลาง
 สุวิชา ปัทมจิตร
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอก การจัดการทรัพยากรมนุษย์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.ชำนาญ ปิยวนิชพงษ์
ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ สุดจิต นิมิตกุล)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.ชำนาญ ปิยวนิชพงษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ อิศรเดช)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ.ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ)

วันที่ 29 เดือน ส.ค. พ.ศ. 2551

เลขทะเบียน.....	0199986
วันลงทะเบียน...1.0.ค.ย. 2551....	
เลขเรียกหนังสือ.....	365.66
	กษ13๗
	[2550]

หัวข้อสารนิพนธ์	ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
ชื่อผู้เขียน	เกษมสันต์ ดวงกลาง สุวิชา ปัทมจิตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ชำนาญ ปิยวนิชพงษ์
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์เรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านสวัสดิการด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านพื้นฐาน (อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค) ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านการอนามัย ด้านการกีฬา และนันทนาการ ของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน เพื่อแสวงหาแนวทางให้กรมราชทัณฑ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังให้เหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สามารถเก็บข้อมูลได้ 369 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ SPSS ทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และ วิเคราะห์ความแปรปรวน แบบ แอน โนวา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 36-50 ปี มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรสโสด มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท/เดือน ประกอบอาชีพรับจ้าง มีกำหนดโทษจำคุก 11-20 ปี และ อยู่ในชั้นดีมาก ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก มีความต้องการสวัสดิการ ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4) และ ด้านการรักษาพยาบาล สูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการศึกษา ด้านอนามัย และ มีความต้องการน้อยที่สุดในด้านกีฬาและนันทนาการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4) มี

ความต้องการสูงสุดในด้านปริมาณของอาหารที่เรื้อนจำจัดให้อย่างเพียงพอ ด้านการรักษาพยาบาล มีความต้องการสูงสุดในด้านการได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ด้านการศึกษา มีความต้องการสูงที่สุดในเรื่องการได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษา ด้านอนามัย มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องการได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์และเจ้าหน้าที่ ด้านกีฬาและนันทนาการ มีความต้องการสูงสุดในเรื่องการแสดงดนตรี,คอนเสิร์ต เมื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านสวัสดิการด้านต่างๆ กับคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ ต่อเดือน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง แตกต่างกัน ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง แตกต่างกัน ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง แตกต่างกัน

จากผลการศึกษา กลุ่มผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ แนวทางการจัดสวัสดิการดังนี้ ทางเรือนจำควรจัดนิเทศงาน เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างบรรทัดฐานความรู้ และ จัดสวัสดิการผู้ต้องขังให้สอดคล้อง ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ ควรสนับสนุนด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ด้านพื้นฐาน(ปัจจัย 4) จัดอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการ เพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ที่สามารถควบคุมดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง ด้านอนามัย ควรปรับปรุงเรือนนอน โรงอาหาร โรงฝึกวิชาชีพ ให้มีอากาศถ่ายเทสะดวก ควรส่งเสริมและจัดสถานที่ ให้ผู้ต้องขังเล่นกีฬา จัดกิจกรรมประเภทนันทนาการ ประจำเดือนหรือประจำปี เช่น การจัดดนตรีหรือคอนเสิร์ต เพื่อลดความตึงเครียด รณรงค์ให้ใช้บริการห้องสมุด โดยการจัดหาหรือสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการบริจาคหนังสือ หรือเครื่องเล่นกีฬา ให้เพียงพอต่อความต้องการ การรักษาพยาบาลควรประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานด้านการแพทย์ เพื่อจัดส่งบุคลากรทางการแพทย์มาช่วยในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขัง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในเรื่องสวัสดิการต่างๆเป็นครั้งคราว การศึกษาควรส่งเสริมการศึกษาที่ตลาดขาดแคลน และเน้นการฝึกวิชาชีพให้เกิดความชำนาญเป็นที่ยอมรับ ตามความต้องการของตลาด อันจะนำไปสู่ การส่งคนคืนสู่สังคมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อย ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้ข้าพเจ้าได้กำเนิดมา สนับสนุนทางด้านการศึกษา และ อบรมเลี้ยงดูสั่งสอน ให้เป็นคนดีของสังคม มีความรู้คู่คุณธรรม ผู้บังคับบัญชา ที่ให้โอกาสใช้เวลาในการทำงานเพื่อการศึกษาพัฒนาความรู้ของตัวผู้ศึกษา พี่ เพื่อน เจ้าหน้าที่ พนักงานและลูกน้อง ทุกคน ที่ช่วยเหลือในการรับผิดชอบงานของผู้ศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากที่ทุกคนต้องทำงานที่หนักอยู่แล้ว ภายใต้ นโยบาย และ ระเบียบข้อบังคับ ที่เข้มงวด

คณะผู้ศึกษาขอแสดงความขอบคุณ ครอบครัวและเครือญาติ ที่ได้ช่วยเหลือในการยืมหนังสือและงานวิจัย เพื่อให้การค้นคว้าสำเร็จลุล่วงจากข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ของเรือนจำกลางคลองเปรมทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

และที่สำคัญที่สุด ท่านคณาจารย์คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ทุกท่าน ในการสั่งสอนอบรมให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการ ประสพการณ์ คุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ และ อาจารย์ ดร.ชำนานู ปิยวนิชพงษ์ ที่คอยดูแล เป็นที่ปรึกษา ตอบข้อซักถาม เพื่อให้เข้าใจถึงหัวใจ ในการทำสารนิพนธ์ เป็นอย่างดี คณะผู้ศึกษาขอถือโอกาสนี้แสดงความซาบซึ้งในไมตรีจิต และความเอื้อเฟื้อที่ท่านมีต่อคณะผู้ศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างยิ่ง

เกษมสันต์ ดวงกลาง
สุวิชา ปัทมจิตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1.2 มूलเหตุจูงใจในการศึกษา.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 สมมติฐานการศึกษา.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ.....	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม.....	13
2.3 รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์.....	15
2.4 แนวคิด ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์.....	21
2.5 แนวคิด ทฤษฎีการลงโทษ.....	24
2.6 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง.....	42
2.7 กฎหมายและระเบียบราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง.....	52
2.8 การจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองเปรม.....	58
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	68
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	69
3.2 วิธีการศึกษา.....	69

	หน้า
3.3 ประชากรและวิธีสุ่มตัวอย่าง.....	69
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	70
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4. ระเบียบวิธีวิจัย.....	74
4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	74
4.2 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการ.....	80
4.3 ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน.....	90
4.4 ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง.....	97
5. สรุปผลการศึกษา.....	98
5.1 อภิปรายผล.....	102
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	106
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป.....	107
บรรณานุกรม.....	108
ภาคผนวก.....	112
ประวัติผู้เขียน.....	124

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศแยกตาม ประเภทในช่วง 5 ปี.....	5
1.2 สถิตินักโทษเด็ดขาดแยกตามประเภท ความผิดในช่วง 5 ปี.....	6
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	75
4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	75
4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามศาสนา.....	76
4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	76
4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	77
4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพเดิมก่อนต้องโทษ.....	77
4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกำหนดโทษจำคุก.....	78
4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นโทษ.....	79
4.9 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4).....	80
4.10 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล.....	82
4.11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสวัสดิการด้านการศึกษา.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.12 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสวัสดิการด้านการอนามัย.....	86
4.13 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสวัสดิการด้านการศึกษาและนันทนาการ.....	88
4.14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขัง จำแนกตามอายุ.....	90
4.15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขัง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	91
4.16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขัง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	92
4.17 ตารางแสดงความต้องการ โดยรวมของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางคลองเปรม.....	93
4.18 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ต้องขัง กับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง.....	94
4.19 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง.....	95
4.20 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือน ผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการ.....	96

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง.....	35
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาในอดีต อาจกล่าวได้ว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ คือ นโยบายที่สำคัญที่สุดของบ้านเมือง (ศรีศักร วัลลิโภดม , 2543 : 20) ได้ก่อให้เกิดผล และสร้างปัญหา มากมายตกทอดจนถึงปัจจุบัน ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลงและกระทบทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ท้องถิ่นถูกลืม ประชากรจากภูมิภาคต่างๆ หลังไหลเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เกิดปัญหาสังคมมากมาย และจากการที่สังคมตระหนักในปัญหาเหล่านั้นจึงก่อให้เกิดองค์กรมากมายขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการ แก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรมหาชน ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ เอ็นจี โอในรูปแบบของมูลนิธิ สถาบัน และชมรม ต่างๆ ในแต่ละประเด็นทั้งในเรื่องแรงงาน เด็ก สตรี ชุมชน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ตามเทคนิค และวิธีการของแต่ละองค์กรและจากการทำงานขององค์กรพัฒนา นั้นก่อให้เกิดการแก้ปัญหาสังคมในระดับหนึ่ง

นอกจากนั้นเศรษฐกิจโลกก็มีการขยายตัวอย่างมาก ทำให้เศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วในลักษณะดังกล่าว ทำให้เกิดผลกระทบต้องงบประมาณรายรับ รายจ่ายของประเทศ ดังนั้น การศึกษาเรื่องการจัดการการเงินและการคลังภาครัฐ จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมด้วย เมื่อรัฐได้เร่งพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจได้พัฒนามากขึ้น จำนวนประชากรก็ เพิ่มขึ้นในอัตราสูง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการแย่งกันใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้อาหาร สิ้นค้า และบริการต่างๆ ไม่ค่อยเพียงพอ แต่นั่นก็ไม่ใช่สาเหตุหลักเพียงอย่างเดียว เพราะหากเปรียบเทียบ กับประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ด้วยกัน ประเทศไทยยังมีทรัพยากรอยู่ค่อนข้างมาก มีอาหาร อยู่เพียงพอที่จะเลี้ยงดูคนในประเทศและเหลือส่งออกไปต่างประเทศ แต่การที่ปัญหาประชากร กลายเป็นปัญหาใหญ่ก็เป็นเพราะว่าประเทศไทยมีคนจนมาก และรัฐบาลก็ยังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือ ให้คนจนเหล่านั้นเกิดการพึ่งพาตนเองได้ รัฐบาลและองค์กรต่างๆก็ได้ทุ่มงบประมาณในการวางแผน ครอบครองทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในอัตราที่ต่ำลง แต่ยิ่งพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นคน จนกลับมีมากขึ้น ระยะห่างระหว่างคนรวยกับคนจนมีมากขึ้น เพราะผลประโยชน์จากการพัฒนา เศรษฐกิจนั้นส่วนใหญ่ตกอยู่กับคนที่เป็นเจ้าของทุนต่างๆ ซึ่งก็เป็นพวกคนรวย คนจนที่ไม่ได้เป็นผู้ ครอบครองทุนก็ไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าที่ควร ช้ำยังได้รับผลกระทบจากการ

พัฒนานั้นด้วย ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจน และการให้บริการสวัสดิการของรัฐก็ยังไม่ทั่วถึง ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ จึงยังคงมีอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง และบางกรณีก็เป็นปัญหาที่หนักขึ้น เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นต้น

รัฐบาลได้พัฒนาทางด้านสาธารณสุขและการศึกษา ถนนการจราจร และเพิ่มผลผลิตในภาคเกษตรได้ในระดับหนึ่ง แต่คนจนก็ยังเป็นบุคคลที่ได้รับความทุกข์และโอกาสน้อยในสังคม การบริการที่ได้ก็เป็นบริการปลายแถว งบประมาณส่วนใหญ่ของรัฐกระจุกตัวอยู่กับกลุ่มคนรวย อัตราการว่างงานของคนในสังคมยังอยู่ในอัตราที่สูงถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงใด เพราะปัจจุบันงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและเครื่องจักร คนเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการทำงาน ควบคุมเครื่องจักรเหล่านั้น โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ เมื่อปี 2540 คนตกงานเพิ่มมากขึ้น ไม่เฉพาะกับชนชั้นล่างเท่านั้น แต่ชนชั้นกลางก็เกิดปัญหา มีการปลดคนงานออกมามากมาย ค่าครองชีพสูงขึ้นในขณะที่รายได้ลดลง ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย เพราะคนเริ่มที่จะคืนเงินเอาชีวิตรอด หลายคนเข้าสู่เส้นทางผิดกฎหมายเกิดขึ้นเป็นปัญหาสังคม กระทั่งถูกตัดสินตามกระบวนการยุติธรรม ตามความผิดที่ได้ก่อขึ้น

กรมราชทัณฑ์ เป็นส่วนราชการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษา และคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง กักกัน และควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เพื่อป้องกันมิให้สังคมได้รับความเดือดร้อน การปฏิบัติงานเรือนจำและทัณฑสถานเป็นกิจกรรมสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจหลักของเรือนจำและทัณฑสถานเป็นการมุ่งพิจารณาเน้นหนักในด้านการปรุงแต่ง แก้ไขความประพฤติของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและเป็นการคุ้มครองพิทักษ์ความปลอดภัยแก่สังคม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะเป็นไปในทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล ภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและค่านิยมในสังคมประกอบกันไปด้วยเสมอ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากการลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทน มาเป็นการแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำผิด ได้กลับตนเป็นคนดีกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุขอีก ทั้งกรมราชทัณฑ์ได้ปรับปรุงงาน โดยปรับเปลี่ยนภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์จากเดิม ซึ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยวิธีควบคุมเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด และควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนีเป็นการควบคุมผู้ต้องขังและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ

การปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ในปัจจุบันเป็นงานป้องกันสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การบริหารสวัสดิการสังคม (Social Welfare Administration) เพื่อความผาสุกและความปลอดภัย ของชุมชนดังนั้น ในการดำเนินการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในด้านต่าง ๆ ภายใต้ระเบียบ ข้อบังคับที่จำเป็น หลักมนุษยธรรม และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ จะต้องไม่ลืม ที่จะคำนึงถึงความต้องการของผู้ต้องขังด้วย เพราะผู้ต้องขังก็คือนมนุษย์เช่นกันมีความต้องการ เหมือนกับบุคคลธรรมดาทั่วไป ฉะนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยเน้นการแก้ไข ปรับปรุงให้ สามารถกลับตนเป็นคนดี สวัสดิการผู้ต้องขังเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง แต่การจัด สวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังก็ไม่บรรลุผลตามเจตนาทั้งของผู้ให้และผู้รับ เนื่องจากมีปัญหาหลาย ประการ เช่น

1) ด้านงบประมาณ แต่ละปีได้รับงบประมาณน้อยมาก ไม่เพียงพอต่อการจัด สวัสดิการด้านต่าง ๆ เริ่มจากค่าอาหารประจำวัน ปัจจุบันได้รับคนละ 41.17 บาทต่อวัน ต่อ ปริมาณอาหารจำนวน 3 มื้อ ปัจจุบันการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ต้องอาศัยจากรับ บริจาคและจากเงินนอกงบประมาณเท่าที่จะหาได้

2) การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องขัง ในระยะหลังนี้อัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังสูงมาก ในขณะที่อัตราความจุยังคงเดิม ก่อให้เกิดภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังต้องแย่งกันกิน แย่งกันนอน แย่งอากาศหายใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่พึงมีก็ถูกจำกัดลงด้วย

3) เกิดจากทัศนคติของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งเชื่อว่าบุคคลเหล่านี้ ก็คนชั่วจะต้องถูกลงโทษ ควรจะได้รับความทุกข์ยากให้สาสมกับการที่ได้กระทำความชั่วเอาไว้ ในขณะที่เดียวกัน สวัสดิการในส่วนของเจ้าหน้าที่เองก็ไม่ดีนัก จะให้สวัสดิการผู้ต้องขังดีกว่า เจ้าหน้าที่ได้อย่างไร

4) การกำหนดปริมาณของการจัดสวัสดิการ ว่าควรมีประเภทใดบ้าง แต่ละประเภท ควรจะมีในจำนวนเท่าใด ยังไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนที่จะกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องถือเป็น แนวทางในการปฏิบัติในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขัง

ผู้กระทำผิดเมื่อเข้าสู่งานราชทัณฑ์ ต้องดำเนินชีวิตภายในเรือนจำซึ่งเป็นสถานที่ เฉพาะซึ่งมีความแตกต่างจากสังคมภายนอก ถูกจำกัดอิสรภาพในการดำเนินชีวิตปกติที่เคยเป็น และต้องเปลี่ยนสถานะภาพบุคคลโดยเป็นบุคคลที่ต้องถูกดูแล โดยองค์กรของรัฐในสถานะ ผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาท และมีภารกิจต่อ ผู้ต้องขังทั้งด้านการควบคุมผู้ต้องขังเพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อบุคคลและสังคม และด้านการแก้ไข ฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและความประพฤติที่ดี และเป็นที่ต้องการของสังคม และกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขภายหลังพ้น

โทษ กรมราชทัณฑ์ในฐานะหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถปฏิเสธการรับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำและทัณฑสถานตามคำพิพากษาของศาลและผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้ ขณะที่กระบวนการยุติธรรมของไทยยังไม่มีหรือนำมาตรการอื่น ๆ มาทดแทนการลงโทษจำคุกกับผู้กระทำผิดได้อย่างเต็มที่ ทำให้ในปัจจุบันมีผู้กระทำผิดถูกส่งตัวเข้าสู่งานราชทัณฑ์เป็นจำนวนมาก โดยปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ต้องดูแลผู้ต้องขังเป็นจำนวน 168,656 คน (ณ วันที่ 1 พ.ย. 2550) ในขณะที่เรือนจำและทัณฑสถานที่เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อกรมราชทัณฑ์สามารถรองรับได้เพียง 90,000คน โดยประมาณ (ตารางที่ 1.1) จึงทำให้เกิดปัญหาแออัดยัดเยียดหรือคนล้นคุก แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะได้นำมาตรการลดจนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งการของพระราชกฤษฎีกาโทษในวาระสำคัญต่าง ๆ การส่งตัวผู้ต้องขังเข้าสู่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง การพักการลงโทษ เป็นต้น แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำให้สอดคล้องกับสภาพความจุของเรือนจำและทัณฑสถานได้มากนัก

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตาม ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ที่ได้ยอมรับรองว่าเป็นข้อปฏิบัติขั้นต่ำที่มีความเหมาะสมดีแล้ว และได้มีมติรับรองการใช้ปฏิบัติในงานราชทัณฑ์ ในประเทศสมาชิกสำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ โดยมีความพยายามปฏิบัติให้มีความครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน แต่เนื่องจากงานราชทัณฑ์ไทยยังไม่สามารถปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้ครอบคลุมทุกด้านที่ดีพอ เป็นผลอันเนื่องมาจากกรณีสภาพการแตกต่างกันในด้าน สังคม เศรษฐกิจ และ และสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศดังเช่น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในด้านที่อยู่อาศัย ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนพึงนอนแยกห้องเป็นสัดส่วนเฉพาะบุคคล แต่เนื่องจากสภาพวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่นิยมการอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมชาติตะวันตกที่มีความเป็นส่วนตัวสูง และการมีข้อจำกัดทางงบประมาณ จึงทำให้ไม่สามารถจัดห้องนอนลักษณะแยกห้องได้ เช่นเดียวด้านการแพทย์กำหนดให้ทุกเรือนจำและทัณฑสถาน พึงมีแพทย์ประจำเรือนจำ แต่เนื่องจากปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ ยังมีความขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์อยู่มาก จึงทำให้ไม่สามารถจัดส่งแพทย์ประจำทุกเรือนจำและทัณฑสถานได้รวมถึงการจัดกิจกรรมการกีฬาและนันทนาการ ที่กำหนดให้ทางเรือนจำต้องมีสถานที่ใช้ออกกำลังกายและจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้พอเพียง แต่เนื่องจากเรือนจำและทัณฑสถานมีพื้นที่คับแคบไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังในปัจจุบัน จึงทำให้การจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการแก่ผู้ต้องขังไม่อำนวยความสะดวกเท่าที่ควรเป็นต้น

ตารางที่ 1.1 สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ แยกตามประเภทในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2546-2550)

ประเภท	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1. ผู้ต้องขัง	210,395	166,760	162,293	151,586	167,453
2. ผู้ต้องกักกัน	6	7	9	11	11
3. ผู้ต้องกักขัง	1,074	375	1,035	1,028	1,192
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	211,475	167,142	163,336	152,625	168,656

ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์

จากการที่ กรมราชทัณฑ์ต้องดูแลผู้ต้องขังเป็นจำนวนมากนี้ทำให้ในปัจจุบันการควบคุมผู้ต้องขังจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะการแยกการควบคุมผู้ต้องขังแต่ละประเภทออกจากกันดังจะเห็นได้จากการที่เรือนจำซึ่งต้องดูแลผู้ต้องขังทั้งเด็ดขาดและระหว่างร่วมกัน ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เป็นไปในลักษณะสองมิติ กล่าวคือมีทั้งความเข้มงวดและอ่อนโยม ในเวลาเดียวกันจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังใช้เป็นเงื่อนไขหรือร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังได้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 1.2 สถิตินักโทษเด็ดขาด แยกตามประเภทความผิดในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2546-2550)

ลักษณะความผิด	ปี2546	ปี2547	ปี 2548	ปี2549	ปี2550
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	28,147	22,284	26,086	20,987	29,203
พ.ร.บ.ยาเสพติด/สารระเหย	104,999	81,642	71,863	64,782	71,367
ความผิดต่อชีวิต	9,842	9,722	9,930	9,488	9,507
ความผิดต่อร่างกาย	3,041	2,372	3,185	3,226	3,760
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	5,520	5,026	5,326	5,143	6,018
ภัยอันตรายต่อประชาชน	413	289	280	250	272
อื่น ๆ (รวมหลายประเภท เช่น พ.ร.บ. ป่าไม้ / การพนัน / อาวุธปืน / บุกรุก ฯลฯ)	5,605	4,499	5,064	4,734	5,665
รวม	157,567	125,834	121,734	108,610	125,792

ที่มา : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์

จากสภาพความแออัดคับแคบของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ทำให้การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังไม่ทั่วถึงและดีเท่าที่ควร และการที่ผู้ต้องขังต้องดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ภายในเรือนจำซึ่งมีความแตกต่างจากการดำเนินชีวิตภายนอกที่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ต้องอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นอีกเป็นจำนวนมากย่อมที่จะก่อให้เกิดความเครียด ความกดดัน ทุกข์ใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ผู้ต้องขังทั้งสิ้น และหากผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตได้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมต่อต้าน ฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นเหตุให้ผู้ต้องขังกระทำผิด กฎ ระเบียบ หรือก่อเหตุร้ายภายในเรือนจำได้ ดังเช่นเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2548 เกิดเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงและก่อการจลาจลของผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางลพบุรี ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับทรัพย์สินทางราชการเป็นอย่างมาก โดยมีสาเหตุการชุมนุมมาจาก การที่ผู้ต้องขังเรียกร้องให้ทางเรือนจำมีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ภายในเรือนจำ และปรับปรุงระบบสวัสดิการ โดยเฉพาะเรื่องอาหารและน้ำ หรือกรณีที่ได้สร้างความเสียหายให้กับทรัพย์สินของทางราชการ และสร้างความสูญเสียชีวิตบุคลากรของกรมราชทัณฑ์ ดังกรณีกลุ่มผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดสมุทรสาครที่ก่อเหตุแหกหักเรือนจำ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 โดยกลุ่ม

ผู้ต้องขังที่ก่อเหตุแหกหักเรือนจำได้จับตัวผู้บัญชาการเรือนจำและเจ้าหน้าที่เป็นตัวประกัน เป็นเหตุให้ต้องสูญเสียชีวิตผู้บัญชาการเรือนจำและอนุศาสนาจารย์ โดยกลุ่มผู้ต้องขังที่ก่อเหตุเสียชีวิตขณะชิงตัวประกันทั้งหมด จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความสูญเสียทรัพย์สินและชีวิตบุคลากรที่สำคัญของกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมาก โดยผู้ต้องขังที่ก่อเหตุชุมนุมประท้วงและแหกหักเรือนจำโดยมากจะเรียกร้องให้ทางเรือนจำมีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ภายในเรือนจำ และต้องการให้ทางเรือนจำปรับปรุงการจัดสวัสดิการให้ดีขึ้น ทั้งนี้แม้ว่าทางเรือนจำต่างก็ได้มีการปรับปรุงสภาพเรือนจำ รวมถึงสวัสดิการของผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง และพยายามปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตาม ข้อปฏิบัติและข้อเสนอแนะขององค์การสหประชาชาติ แต่เนื่องจากปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ จึงทำให้ไม่สามารถที่จะสนองตอบต่อความต้องการของผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึงและดีมากนักได้

จากการที่ผู้ต้องขังต้องดำเนินชีวิตภายในเรือนจำซึ่งมีข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาคารสถานที่ที่คับแคบไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ส่งผลให้ผู้ต้องขังต้องอยู่อย่างแออัด ส่งผลเสียต่อการอนามัยภายในเรือนจำ รวมถึงการบริการในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการอาหาร น้ำดื่ม ที่อยู่ เครื่องหลับนอน และการจัดกิจกรรมกีฬา และการบันเทิงต่าง ๆ ไม่ทั่วถึง ส่งผลกระทบให้การบริหารงานเรือนจำทั้งด้านการควบคุม และการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยของผู้ต้องขังต้องประสบปัญหาและไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของทางเรือนจำ และบางครั้งอาจนำไปสู่การเกิดเหตุร้ายภายในเรือนจำได้

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะทำการศึกษา ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เนื่องจากเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะได้ทราบถึงความต้องการของผู้ต้องขังและสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และสนองตอบต่อความต้องการของผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสม

1.2 มุมเหตุสนใจในการศึกษา

ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เนื่องจากผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานในสังกัดเรือนจำกลางคลองเปรม และผู้ศึกษาสนใจงานสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งเรือนจำกลางคลองเปรมเป็นเรือนจำขนาดใหญ่มีจำนวนผู้ต้องขังในควบคุมดูแลจำนวนมาก ในขณะที่เรือนจำมีพื้นที่ใช้สอยอย่างจำกัดทั้งด้านอาคารเรือนนอน พื้นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังหากได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังในแต่ละประเภทแล้ว จะทำให้การปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประกอบกับในกระบวนการศึกษา ผู้ศึกษา มีความสะดวกในการเข้าศึกษาและจัดเก็บรวบรวมข้อมูล จึงเห็นควรทำการศึกษา ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของผู้ต้องขังต่อการจัดสวัสดิการ และแสวงหาแนวทางในการสนองตอบต่อความต้องการของผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นการส่งเสริมให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมและการแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังซึ่งเป็นภารกิจของงานกรมราชทัณฑ์เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำแนกตาม คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาจาก คู่มือการปฏิบัติงานสวัสดิการผู้ต้องขัง(ปรับปรุงครั้งที่ 1) กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2547 และการทบทวนวรรณกรรม จากหนังสือ บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ

ด้านประชากร ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขัง ที่อยู่ในอำนาจการควบคุมของเรือนจำกลางคลองเปรม ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2551 จำนวน 4,737 คน

1.5 สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้วิจัยจะศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และ นโยบายสวัสดิการของกรมราชทัณฑ์ เพื่อนำมากำหนดสมมติฐานในการศึกษา โดยแยกเป็นสมมติฐานได้ดังนี้

1.5.1 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีอายุต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

1.5.2 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

1.5.3 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้อื่นต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังใน ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง เรือนจำกลางคลองเปรม

1.6.2 ผลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางให้กรมราชทัณฑ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังให้เหมาะสม

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ความต้องการ หมายถึง ปัจจัยจำเป็นของมนุษย์ในการที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ถ้ามนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองในความต้องการเหล่านี้ จะทำให้เกิดปัญหา เกิดความทุกข์และความกระวนกระวายใจ ถ้าได้รับการตอบสนองจะทำให้ชีวิตมีความสุข สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ และมีประสิทธิภาพ

สวัสดิการผู้ต้องขัง หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่ส่งเสริมสวัสดิการทั่ว ๆ ไปของผู้ต้องขังให้ผู้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ด้วยการกินดี อยู่ดี มีความสุข ตามอัตภาพ ตลอดจนการได้รับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามสมควร

ความต้องการด้านสวัสดิการผู้ต้องขัง หมายถึง ความประสงค์สิ่งปรารถนาให้เกิดขึ้นของผู้ต้องขังในขณะถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำอันประกอบไปด้วย ด้านขั้นพื้นฐาน(ปัจจัย 4) ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านการอนามัย ด้านการกีฬาและนันทนาการ

ด้านขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) หมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

ด้านการรักษาพยาบาล หมายถึง สวัสดิการที่ให้แกผู้ต้องขังที่เจ็บป่วย ทั้งกาย และจิต ซึ่งรวมถึงผู้ต้องขังที่ติดฝิ่น กัญชา สิ่งเสพติด อย่างอื่นอาการร้ายแรง หรือหญิงมีครรภ์หรือมีลูกอ่อน ให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอนุโลม

ด้านการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ และทัณฑสถาน ได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาอรรถาศัย และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ด้านการอนามัย หมายถึง การจัดสวัสดิการให้ผู้ต้องขังในด้านสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สิ่งแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการให้

สวัสดิการ โดยการยอมรับในด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นผู้ต้องขังครอบคลุมไปถึงการ
สุขภาพเื้อนจำ

ด้านการกีฬาและนันทนาการ หมายถึง สวัสดิการที่จัดให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกาย
พักผ่อนหย่อนใจ นันทนาการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและร่างกาย

เรือนจำ หมายถึง สถานที่ใช้ในการควบคุม กักขัง ผู้ต้องขังรวมถึงสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน
ตามที่รัฐมนตรีกำหนดและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวางอาณาเขตไว้โดยชัดเจน

ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง คนฝาก หรือบุคคลที่ถูกคุมขังตามหมาย
ขังหรือหมายจำคุกและอยู่ในการควบคุมดูแลของเรือนจำกลางคลองเปรม

นักโทษเด็ดขาด หมายถึง บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึง
ที่สุดและหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ลงโทษด้วย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้วิจัยศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการวิจัย โดยแยกประเด็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม
- 2.3 รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีความต้องการของมนุษย์
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีการลงโทษ
- 2.6 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ
- 2.7 กฎหมายและระเบียบราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 การจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองเปรม
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ

ความหมายของคำว่าสวัสดิการ

คำว่า “สวัสดิการ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งที่เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย”

ความหมายโดยทั่วไป สวัสดิการหมายถึง ประโยชน์และบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรจัดให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ เพื่อความสะดวกสบาย เพื่อความพอใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เพ็ญศรี วายวานนท์ (2530:185 อ้างถึงใน ประทีน ไกรสรโกวิทย์, 2540:21) ได้ให้ความหมายของ สวัสดิการ ว่าหมายถึง เงินหรือผลประโยชน์ที่คนงานได้รับเพิ่มจากค่าตอบแทนหลักและค่าตอบแทนเพิ่ม ซึ่งจำแนกอย่างกว้างเป็นประเภท ได้แก่ ค่าตอบแทนสำหรับเวลาที่ไม่ได้ทำงาน เงินช่วยเหลือคุ้มครองภัยพิบัติของคนงาน และบริการที่จัดให้คนทำงานเพื่อความสะดวกในการครองชีพ

สมพงษ์ เกษมสิน (2519 :241 อ้างถึงใน ประทีน ไกรสรโกวิทย์, 2540 :21) ได้ให้ความหมายของ สวัสดิการ ว่าเป็นการตอบแทนในการปฏิบัติงานอันเป็นส่วนนอกเหนือจากเงินเดือน ได้แก่ การอนุญาตให้ลาเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การลดหย่อนเนื่องด้วยเจ็บป่วยโดยได้รับเงินเดือนเต็ม การได้รับโบนัส บำเหน็จบำนาญ เงินสงเคราะห์อื่น ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะเดินทาง และค่าล่วงเวลา เป็นต้น อาจเรียกรวม ๆ ว่า รายได้พิเศษ (Extra Income) ที่องค์กรจ่ายให้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มเติมจากเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ที่ได้รับซึ่งช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีกำลังกาย กำลังใจปฏิบัติงาน ให้เป็นผลดีแก่องค์กรยิ่งขึ้น

กองคุ้มครองแรงงาน กรมแรงงาน (2532 :33 อ้างถึงใน ประทีน ไกรสรโกวิทย์, 2540: 21) ได้ให้ความหมายของ สวัสดิการ ว่าหมายถึงภาวะของการมีสุขภาพดี มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความสุข หมายถึงภาวะที่นายจ้างจัดให้เพื่อความสะดวกสบาย หรือความอยู่ดีกินดีของลูกจ้างเอง

Dale S. Beach (1971 :780) กล่าวว่า สวัสดิการคือ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้แก่บุคลากรของตน ผลประโยชน์ดังกล่าว อาจจะเป็นเงินที่นอกเหนือไปจากเงินเดือนหรือค่าจ้างปกติที่หน่วยงานจัดให้ เป็นการคุ้มครองหรือช่วยเหลือในเรื่องความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การออกจากงานกะทันหัน ไม่ว่าจะเป็นการลาออกหรือไล่ออก การพ้นจากงานเพราะเกษียณอายุ และรายได้พิเศษต่าง ๆ นอกจากการให้เงินแล้วอาจจะเป็นความสะดวกสบายต่าง ๆ เช่น การให้ลาพักผ่อนโดยได้รับเงินเดือนตามสมควร และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและรอบ ๆ ที่ทำงานให้สะดวกสบายน่าอยู่

Dale Yoder (1952 :490) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สวัสดิการ หมายถึง บริการและประโยชน์พิเศษต่าง ๆ เป็นสิ่งทีนอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ ซึ่งโดยปกติหน่วยราชการ หรือนายจ้างจัดให้มีขึ้นตามความต้องการของพนักงานหรือลูกจ้าง ระบบให้บริการและการให้ประโยชน์ต่าง ๆ กัน บางระบบมีลักษณะร่วมกัน คือทั้งฝ่ายองค์กรร่วมกันจัดให้มีบริการขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันแท้จริงของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ บางระบบมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือซึ่งฝ่ายองค์กร หรือนายจ้างจัดให้เองโดยตลอด อย่างไรก็ตามบริการและประโยชน์พิเศษนั้น ๆ ต้องมีคุณค่าโดยตรงในระยะยาวต่อพนักงาน หรือลูกจ้างมากกว่าหน่วยงานหรือนายจ้างเอง

ทั้งนี้เพื่อจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

Chruden Sherman (1986 :651) ให้ความหมายคำว่า สวัสดิการ ไว้ว่าเป็นสิ่งตอบแทนที่ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานจะได้รับเป็นรายได้พิเศษ และรวมถึงความมั่นคงในการทำงาน บางครั้งสวัสดิการอาจจะเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นได้ไม่ชัด แต่จะเป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเหล่านั้นจะได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ แต่ไม่สามารถหาสิ่งที่ต้องการได้ด้วยเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำนั้น และที่สำคัญคือสวัสดิการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการเพิ่มขวัญที่ดีให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน สวัสดิการที่ดีนั้นถือว่าเป็นสิ่งตอบแทนที่ต้องเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ

Arther W.Sherman & George W.Bohlander (1992 :380-381) กล่าวว่า สวัสดิการหมายถึง รูปแบบการจ่ายผลตอบแทนในการทำงานทางอ้อมแก่พนักงาน โดยที่นายจ้างมีความคาดหวังถึงการเพิ่มผลผลิต และการจรรีกรักภักดีของพนักงานต่อองค์กรรูปแบบสวัสดิการที่ดีจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน

Perfecto S.Simon (1965 :286) กล่าวว่า สวัสดิการคือสิ่งตอบแทนที่ลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติงานจะได้รับนอกเหนือไปจากเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการนั้นผู้ปฏิบัติงานจะได้รับในเวลาที่ทำงานเพื่อการยังชีพ เพื่อที่จะเป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ปฏิบัติงาน สวัสดิการที่ให้นี้อาจจะไม่ใช่ข้อผูกมัดที่องค์กรหรือหน่วยงานจะต้องให้ แต่เป็นด้วยความสมัครใจของหน่วยงาน หรือบางครั้งสวัสดิการอาจจะกลายเป็นข้อต่อรองระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า สวัสดิการ หมายถึง ประโยชน์และบริการต่าง ๆ ที่องค์กร นายจ้าง หรือหน่วยงานจัดให้ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงาน นอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ อาจออกมาในรูปของเงินพิเศษหรือบริการต่าง ๆ เพื่อความสะดวกสบายเพื่อความพอใจในการทำงาน มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพอนามัยความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

คำว่า “สวัสดิการสังคม” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

Encyclopedia of Social Work (วันทนี วาสิกะสิน และคณะ, 2542 :1) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐและอาสาสมัครเพื่อมุ่ง

ป้องกันและขจัดปัญหาสังคม หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลกลุ่มชน กิจกรรมดังกล่าวนี้ ใช้บุคลากรนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย อาทิ แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักการศึกษา วิศวกร นักบริหาร นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้ช่วยนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ (Paraprofessional)

ไฟรด์แลนเดอร์ และ แอปท์(Friedlander and Apte, 1974 อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2542 :1) กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นระเบียบนโยบาย ผลประโยชน์และการบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดการบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่าสวัสดิการเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสถานะที่เคยลำบากไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ครอบคลุมถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

วิจิตร ระวิวงศ์ (2532 :1) กล่าวถึงความหมายของสวัสดิการสังคมว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลและเอกชนทุกระดับจัดให้มีขึ้นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชน ในชาติอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้จากหลายสาขาไม่เฉพาะแต่นักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ทั้งที่จุดศูนย์กลางของงานสวัสดิการสังคม คือ ประชาชนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและมีหลักประกันในชีวิตและทรัพย์สิน สวัสดิการสังคมไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาแก่บุคคลที่เดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังมีความหมายรวมถึงมาตรการป้องกันและส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดียิ่งขึ้นด้วย และประการที่สำคัญที่สุดสวัสดิการสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม

องค์ประกอบของสวัสดิการสังคม ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 7 ประการ โดยถือว่าประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีได้จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้คือ (วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2542 :3)

1. การศึกษา (Education)
2. สุขภาพอนามัย(Health)
3. ที่อยู่อาศัย(Housing)
4. การทำงานและการมีรายได้(Employment and income maintenance)
5. ความมั่นคงทางสังคม(Social Security)
6. บริการทางสังคม(General Social Services)
7. นันทนาการ(Recreation)

จากความหมายของสวัสดิการสังคมที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าสวัสดิการสังคมหมายถึงระบบแห่งการบริการสังคมที่มีรัฐและองค์กรต่าง ๆ จัดให้บุคคลในสังคมในองค์กร โดยมุ่งหวังให้การดำรงชีวิตของมนุษย์เรามีความสมบูรณ์มากขึ้น และมีความสอดคล้องกับความต้องการในการ

ใช้ดำรงชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งเพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในการจัดความเคลื่อนไหวและเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

2.3 รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

ความหมายของสวัสดิการผู้ต้องขัง

ความหมายโดยทั่วไป สวัสดิการหมายถึง ประโยชน์และบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรจัดให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ เพื่อความสะดวกสบาย เพื่อความพอใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

คำว่า “ผู้ต้องขัง” หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก

ดังนั้น “สวัสดิการผู้ต้องขัง” จึงหมายถึง ประโยชน์หรือบริการต่าง ๆ ที่เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้ผู้ต้องขังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพและการได้รับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามสมควร

วัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดีขึ้นตามสมควร
2. เพื่อปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักทฤษฎีวิทยา หลักเมตตาธรรมและมนุษยธรรม
3. เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ
4. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ก่อเหตุวุ่นวาย
5. เพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะรับการอบรม แก้ไขตามโปรแกรมที่เหมาะสม ให้กลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

ดังนั้น เพื่อให้การจัดสวัสดิการผู้ต้องขังเป็นไปตามหลักทฤษฎีวิทยา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติและนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการผู้ต้องขังสำหรับผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเพื่อให้การปฏิบัติงานด้านสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สวัสดิการผู้ต้องขังในภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ประกอบด้วย

- 1) สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ได้แก่ อาหารในปริมาณเพียงพอ และคุณภาพเหมาะสมแก่ร่างกาย ที่อยู่อาศัยที่ถูกต้องอนามัยไม่แออัดยัดเยียด เครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอ และมียารักษาโรค
- 2) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล
- 3) สวัสดิการด้านการศึกษา
- 4) สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง
- 5) สวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

1) สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

1.1 อาหาร

การจัดสวัสดิการด้านอาหาร ถือเป็นสวัสดิการที่สำคัญที่สุดเพราะผู้ต้องขังไม่สามารถหาซื้อกินเองได้เช่นบุคคลภายนอก หลายครั้งที่ผู้ต้องขังก่อจลาจลภายในเรือนจำทั้งในประเทศและต่างประเทศ มักเกิดจากอาหารไม่มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอ อาหารจำเจซ้ำซาก ฉะนั้น การกำหนดปริมาณอาหารสำหรับผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ได้กำชับเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังในแต่ละวันให้ครบ 5 หมู่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน โดยคำนึงถึงหลักสุขภาพอนามัยและมนุษยธรรมภายใต้เงินงบประมาณที่ได้รับ โดยเฉพาะข้าวได้กำหนดไว้ว่าปริมาณข้าวต่อผู้ต้องขัง 1 คน ถัวเฉลี่ยวันละ 850-950 กรัม เนื้อสัตว์และถั่ว 120 กรัม ไขมันจากพืชและสัตว์ 80 กรัม ผักสีเขียว 200 กรัม ผักไม่มีใบ 150 กรัม ส่วนเครื่องปรุงต่าง ๆ ให้กำหนดปริมาณตามสมควร สำหรับจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง วันละ 3 มื้อ คือ เช้า กลางวัน และเย็น และในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ก็ให้จัดอาหารคาวหวานเพิ่มเป็นกรณีพิเศษอีกด้วยในกรณีผู้ต้องขังป่วยให้จัดอาหารสำหรับคนป่วยโดยให้มีอาหารเสริมบำรุงร่างกาย สำหรับผู้ต้องขังที่มีเชื้อชาติหรือเป็นชาวต่างประเทศ ให้จัดเลี้ยงเช่นผู้ต้องขังชาวไทยและจะต้องไม่ขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขัง

ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำรายการอาหารประจำวันแยกเป็นแต่ละภาค โดยพิจารณาจากวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของแต่ละท้องถิ่น วัตถุประสงค์ คุณภาพ และเหมาะสมถึงงบประมาณค่าอาหารผู้ต้องขังที่กรมราชทัณฑ์ได้รับ

1.2 ที่อยู่อาศัย

หมายถึง ที่อยู่อาศัยภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่ผู้ต้องขังจะต้องใช้ชีวิตประจำวันในการทำงานพักผ่อน ออกกำลังกาย กินอยู่หลับนอน กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดเป็นมาตรฐานว่า

ผู้ต้องขัง 1 คน จะใช้พื้นที่ใช้สอยภายในเรือนนอน 2.25 ตารางเมตร หากปฏิบัติได้ตามมาตรฐานนี้ ผู้ต้องขังก็จะไม่อยู่กันอย่างแออัดคับแคบ หากผู้ต้องขังอยู่กันอย่างแออัดคับแคบเมื่อใด ก็จะก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ขาดการพักผ่อนที่เพียงพอ เป็นสาเหตุแห่งการแหกหักหลบหนีหรือก่อจลาจลภายในเรือนจำ

1.3 เครื่องนุ่งห่ม

หมายถึง เครื่องนุ่งห่มที่พอเพียงและป้องกันความร้อนหนาวสวัสดิการที่กรมราชทัณฑ์ จัดให้ผู้ต้องขัง ได้แก่

(ก) ถ้าเป็นชายให้จ่าย

- (1) เสื้อผ้าและกางเกง 2 สำหรับ
- (2) ผ้าอาบน้ำ 1 ผืน
- (3) ผ้าห่มนอน 1 ผืน
- (4) เสื้อปูนอน 1 ผืน

(ข) ถ้าเป็นหญิงให้จ่าย

- (1) เสื้อและเครื่องนุ่งห่ม 2 สำหรับ
- (2) ผ้าห่มนอน 1 ผืน
- (3) เสื้อปูนอน 1 ผืน
- (4) สิ่งให้เฉพาะหญิงตามที่อธิบดีเห็นว่าจำเป็น

จะเห็นได้ว่านอกจากเครื่องนุ่งห่มที่เป็นเครื่องแบบผู้ต้องขังแล้ว ยังหมายถึงสิ่งจำเป็นอื่น ๆ เช่น ผ้าอาบน้ำ ผ้าห่มและเสื้อปูนอน อีกด้วย

1.4 ยารักษาโรค

ปัจจุบันนี้ยารักษาโรคที่ให้แก่ผู้ต้องขังป่วยเป็นส่วนหนึ่งของ สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลซึ่งรวมถึงบริการทางการแพทย์ การกำหนดให้มีสถานพยาบาลในเรือนจำและทัณฑสถาน

2) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

คือสวัสดิการที่ให้แก่ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยทั้งกายและจิต ซึ่งรวมถึงผู้ต้องขังที่ติดฝิ่น กัญชา สิ่งเสพติดอย่างอื่นอาการร้ายแรง หรือหญิงมีครรภ์หรือมีลูกอ่อนให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอนุโลม

การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นสิ่งจำเป็นทั้งในด้านการปกครอง เหตุผลทางการแพทย์และหลักมนุษยธรรม ทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการอนามัย และสุขภาพสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล จะต้องยึดหลักคุณธรรมและมนุษยธรรมอย่างสูง เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่หมดโอกาสที่จะออกไปรับการรักษาภายนอกเรือนจำด้วยตนเองได้

ส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้ ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ ความเครียดในชีวิตประจำวัน เป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังเจ็บป่วยมากกว่าบุคคลภายนอก หากป่วยหนัก และไม่ได้รับการรักษาพยาบาล การวิเคราะห์โรคที่ถูกต้อง ผู้ต้องขังก็จะหมดหวังและเสียขวัญและกำลังใจ เพราะฉะนั้น ความเมตตาเอาใจใส่ที่ได้รับ จึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ต้องขังป่วยและเป็นสิ่งช่วยลดความกังวลใจของครอบครัวผู้ต้องขัง

3) สวัสดิการด้านการให้การศึกษา

กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อปรับเปลี่ยนสภาพร่างกาย และจิตใจให้มีความพร้อมก่อนที่จะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมภายนอกอย่างปกติสุข โดยนำกระบวนการศึกษามาใช้ เป็นแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน 135 แห่งได้รับการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ผู้ต้องขังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ

การจัดการศึกษาผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนงบประมาณ ด้านครูผู้สอนให้กับเจ้าหน้าที่ในเรือนจำและทัณฑสถาน อุปกรณ์การเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาสายอาชีพ ตลอดจนการติดตั้งชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมเพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านวิชาชีพพระยะสั้น จากสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เช่นเดียวกัน ระดับอุดมศึกษาได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ โดยส่วนส่งเสริมการศึกษา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย ได้กำหนดนโยบายด้านการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยนำกระบวนการทางการศึกษามาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ดังนี้

3.1 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการศึกษาตั้งแต่ผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ต้องขังที่จะเข้ารับบริการต้องผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อให้ทราบข้อมูลรายละเอียดของผู้ต้องขังแต่ละรายในพื้นฐานด้านการศึกษาอาชีพเดิม เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกคน การจัดการศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งที่เรือนจำและทัณฑสถาน ต้องดำเนินการสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาคนในประเทศ

3.2 การศึกษาวิชาชีพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาวิชาชีพ ดำเนินการจัดสาขาวิชาชีพ ระยะสั้น ตั้งแต่ 30-300 ชั่วโมง ที่มีความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ โดย

ติดต่อประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆให้เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังปีละประมาณ 10-12 สาขา และมีการขยายโอกาสให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับ ปวช. และ ปวส.

3.3 การศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาต่อที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา (มศธ.) สมัครงเรียนได้ 2 หลักสูตร คือ ระดับปริญญาตรี ผู้ต้องขังจะต้องจ่ายค่าเล่าเรียนต่อภาคเรียน 1,500 บาท/คน และโครงการศึกษาต่อเนื่องเพื่อศึกษากันกว่าตนเอง โดยใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลจากสื่อการสอนในการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ จากการจัดมูม มศธ. ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาหาความรู้จากตำราแบบเรียน และจากสื่อต่าง ๆ

3.4 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบในการเลือกเข้ารับบริการต่างๆให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาด้วยตนเอง ได้มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงวิทยาการต่างๆ โดยจัดให้มีห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ สารต่าง ๆ จัดบริการข่าวสารข้อมูล โดยจัดบอร์ดประจำและเคลื่อนที่ เสียงตามสาย ห้องสมุดกลาง ห้องสมุดเคลื่อนที่ การให้ข้อมูลความรู้ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ โดยให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และใช้ตำราเอกสารให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ โดยนำกิจกรรมการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือชาวบ้าน ยุวกาชาดนอกโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีความยึดมั่นต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวม สร้างค่านิยม และเจตคติที่ดี

4) สถิติการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจนและมักจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อมาต้องโทษ ปัญหาต่างๆ ก็จะทับทวีมากขึ้น ผู้ต้องขังจะอยู่ในฐานะที่ช่วยตัวเองไม่ได้ในทุกด้าน ถ้าครอบครัวพอมีฐานะก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านต่าง ๆ ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวอาจจะเนื่องจากครอบครัวอยู่ห่างไกล ฐานะยากจนและผู้ต้องขังบางประเภท เช่น ผู้ต้องขังคดียาเสพติดหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเป็นนิสัย ครอบครัวมักจะเอือมระอา ผู้ต้องขังจึงขาดการติดต่อกับครอบครัวบางครั้งครอบครัวไม่ทราบว่าต้องโทษ ผู้ต้องขังเหล่านี้จะเป็นภาระของกรมราชทัณฑ์ สถิติการที่เป็นปัจจัย 4 ที่กรมราชทัณฑ์จัดให้ไม่สามารถทำให้มีชีวิตอยู่อย่างเช่นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี มนุษย์ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสภาพร่างกาย

และสิ่งแวดล้อมที่สกปรกเป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยไข้เจ็บ สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขังจึงเป็นสิ่งเสริมสร้างให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

ความหมายของสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

หมายถึง การจัดสวัสดิการให้ผู้ต้องขังในด้านสิ่งของเครื่องใช้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สิ่งแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการให้สวัสดิการโดยการยอมรับในด้านสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง

สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ครอบคลุมไปถึงการสุขาภิบาลเรือนจำ สิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นสวัสดิการผู้ต้องขังในด้านนี้ จึงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องใช้อนามัยส่วนรวม คือ วัสดุที่ใช้ในการทำความสะอาดสถานที่ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน หรือใช้ในการสุขาภิบาลเรือนจำ ได้แก่

- 1.1 น้ำยากำจัดแมลง
- 1.2 น้ำยาดับกลิ่นและฆ่าเชื้อโรค
- 1.3 น้ำยาล้างภาชนะ

2. เครื่องใช้อนามัยส่วนตัว คือ วัสดุที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้าและเครื่องหัตถ์บนอนของผู้ต้องขัง ได้แก่

- 2.1 สบู่ฟอกตัว
- 2.2 ผงซักฟอก
- 2.3 แปรงสีฟัน
- 2.4 ยาสีฟัน
- 2.5 ชันอาบน้ำ
- 2.6 รองเท้าฟองน้ำ
- 2.7 ผ้าอนามัย

5) สวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

ชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง เป็นชีวิตที่อยู่ในกำแพงสี่เหลี่ยม เป็นชีวิตที่ขาดอิสรภาพ จำเจ ซ้ำซาก ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของเรือนจำรวมทั้งต้องทำงานให้เรือนจำทำให้เกิดความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บ อាកโรคทางจิตและประสาท และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความวุ่นวายในเรือนจำ ผู้ต้องขังก่อการทะเลาะวิวาทกันด้วยความเครียด การจัดกิจกรรมให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ จึงเป็นการผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวัน และทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง

ความหมายของสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

หมายถึง สวัสดิการที่จัดให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ นันทนาการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและร่างกาย

วัตถุประสงค์ที่จัดเป็นสวัสดิการในด้านนี้ ประกอบด้วย เครื่องกีฬาต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง เช่น ตะกร้อ ฟุตบอล ปิงปอง แบดมินตัน หมากกรุก หมากฮอส เป็นต้น

เรือนจำอาจจะจัดกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ เป็นครั้งคราว ส่วนการบริหารกรมราชทัณฑ์ได้สั่งการให้เรือนจำและทัณฑสถาน จัดให้ผู้ต้องขังทุกคนได้ออกกำลังกายทุกวันในตอนเช้า เมื่อนำผู้ต้องขังลงจากเรือนนอนและได้กำชับให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งจัดให้มีลานกีฬาสำหรับผู้ต้องขังได้ออกกำลังกายทุกแห่ง นอกจากนั้นยังจัดให้มีนันทนาการ เช่น โทททัศน์ วีดีโอ วิทยุ คนตรี ตลอดจนกิจกรรมด้านนันทนาการต่าง ๆ ที่เรือนจำและทัณฑสถานจัดขึ้น

นอกเหนือจากสวัสดิการผู้ต้องขังที่กล่าวมาแล้ว กรมราชทัณฑ์ยังจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการเยี่ยมญาติเพื่อให้ผู้ต้องขังได้พบปะญาติเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจได้ปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ให้คลายความกังวลใจและยังมีสวัสดิการร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ในราคาที่ไมแพงกว่าภายนอก เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ซื้อหาสิ่งของที่จำเป็น

การจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง รัฐเป็นผู้จัดหาให้ เป็นการจัดสวัสดิการด้านการกินอยู่ที่พอสมควรไม่ดีหรือเลวกว่าความเป็นอยู่ของคนธรรมดาภายนอกเรือนจำมากนัก นอกเหนือจากสวัสดิการขั้นพื้นฐานแล้วยังมีสวัสดิการด้านอื่น ๆ ที่จัดให้เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขัง สวัสดิการต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้คนที่กระทำผิดไปแล้วได้คิดกลับตัวเป็นคนดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคมเมื่อพ้นโทษออกไป

2.4 แนวคิด ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

สุชา จันทรเอม (2529 :37) กล่าวว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความต้องการเกิดขึ้นเมื่อร่างกายขาดความสมดุล การขาดสมดุลทำให้ร่างกายเกิดไม่มีความสุข ดังนั้น ร่างกายจึงต้องมีการกระทำเกิดขึ้น เพื่อร่างกายคืนสู่สภาพสมดุล

กัจวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2531 :60) กล่าวว่า ความต้องการเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยทั่วไปประสงค์ที่จะให้มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ต้องการหายใจ ต้องการความรัก และถูกรัก ซึ่งเป็นลักษณะตามธรรมชาติ

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970 :69-80) กล่าวว่า มนุษย์เรามีความต้องการเสมอ ความต้องการใดที่ได้รับตอบสนองแล้วจะทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการแสวงหา แต่

จะมีความต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ โดยมาสโลว์ได้ตั้งสมมุติฐานที่เป็นสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ทรายใดที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
2) ความต้องการของมนุษย์ที่ได้รับตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นการจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นๆ อีก แต่ความต้องการที่มีอิทธิพลจูงใจต่อพฤติกรรม คือ ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3) ความต้องการของมนุษย์จะมีลักษณะต่ำไปหาที่สูงตามลำดับ จึงเรียกว่าลำดับขั้นของความ ต้องการจำเป็น

โดยมีลำดับขั้นความต้องการมนุษย์ (Hierarchy of Needs) โดยเรียงจากระดับต่ำไปสูงตามความต้องการมนุษย์ไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs)
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)
4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือทางสังคม (Esteem Needs)
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs)

โดยความต้องการในแต่ละขั้นจะตอบสนองจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูงเป็นลำดับ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการในระดับขั้นพื้นฐาน ความต้องการเรื่อง อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ความต้องการในการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการมั่นคงปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ดังนั้น มนุษย์จึงเกิดความต้องการความมั่นคงปลอดภัยเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิต

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นในสังคม เช่น กับบุคคลในครอบครัว สังคมอื่น ๆ และได้รับการยอมรับ การเอาใจใส่จากบุคคลอื่น และทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือเป็นสมาชิกในสังคม

4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากสังคม (Esteem Needs) มนุษย์มีความต้องการที่จะให้บุคคลอื่น เอาใจใส่ตน ยกย่องตน เห็นคุณค่าและความสำคัญของตน ให้เกียรติสรรเสริญ การยอมรับและความชื่นชมจากผู้อื่น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งความต้องการของแต่ละบุคคลจะมีความเป็นอิสระแตกต่างกันไป เป็นความต้องการที่บรรลุถึงสิ่งที่ตนต้องการมากที่สุด

สุชา จันทร์เอม กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์มี 3 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชนิด ได้แก่
 - ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ
 - ความต้องการอุณหภูมิที่พอเหมาะ
 - ความต้องการเคลื่อนไหวและพักผ่อน
 - ความต้องการขับถ่าย
 - ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการทางอารมณ์และสังคม (Emotional and Social Needs) แบ่งเป็น 5 ชนิด ได้แก่
 - ความต้องการความรัก
 - ความต้องการความปลอดภัย
 - ความต้องการตำแหน่งทางสังคม
 - ความต้องการอิสรภาพ
 - ความต้องการความสำเร็จ
3. ความต้องการทางสติปัญญา (Intellectual Needs) คือ ความต้องการที่จะขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยสติปัญญาแต่ละบุคคล ดังนั้นบุคคลจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดสติปัญญา

ความต้องการของผู้ต้องขัง (Prisoner's Needs)

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่ได้แก่ความหิว กระหาย ความต้องการความอบอุ่นทางร่างกาย การออกกำลังกาย การพักผ่อนนอนหลับ รวมทั้งความต้องการสัมผัสของประสาทในเรื่องรูป รส กลิ่น เสียง เป็นต้น
2. ความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological Needs) ความต้องการทางด้านจิตใจ เราต้องไม่ลืมว่าผู้ต้องขังก็มีจิตใจเหมือนอย่างบุคคลปกติธรรมดา ฉะนั้นความต้องการทางด้านจิตใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะมีส่วนทำให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งทางเรือนจำก็ได้จัดบริการทางด้านจิตใจขึ้น คือการติดต่อเยี่ยมญาติ การติดต่อทางจดหมาย โทรศัพท์ เป็นต้น

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ความต้องการด้านสังคมมี 3 ระดับ คือ

ความต้องการสังคม (Social Ability) คือเป็นความต้องการติดต่อสังสรรค์สนทนากับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ต้องมีเพื่อน ต้องการพูดคุย หัวเราะ เฮฮากับคนที่รู้จักชอบพอกัน

ความต้องการเป็นที่ยอมรับ (Belonging) คือต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มของพวกเขา โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับบุคคลในกลุ่ม ให้ทุกคนในกลุ่มยอมรับตัวว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ความต้องการมีฐานะทางสังคม (Status) คือความต้องการให้บุคคลในสังคมได้เห็นความสำคัญของตนเอง ต้องการมีคนสังเกตและยกย่องเอาใจใส่ตน

4. ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs) คือความต้องการด้านความปลอดภัยอาจแบ่งได้ 2 ทางคือ

ความปลอดภัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Security) ได้แก่ ความต้องการให้มีความราบรื่นทางด้านเศรษฐกิจให้มั่งคั่ง ทำให้มีเงินใช้เมื่อยามวัยชราภาพ ให้มีการประกันภัยและการประกันชีวิต

ความปลอดภัยทางด้านจิตใจ (Psychological Security) ได้แก่ ความสบายใจว่าจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพในอนาคตได้ ความปราศจากความกลัวในอนาคต และความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และความมีศาสนาและปรัชญาประจำใจที่จะทำให้มีความรู้สึกปลอดภัย

5. ความต้องการแสดงตัวเองออกมา (Self Expression Needs) ความต้องการแสดงตัวเองออกมา โดยแบ่งเป็น 3 ทางคือ

ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง (Self-Assertion) คือต้องการที่จะเป็นผู้ลิขิตชีวิตของตัวเอง ต้องการเป็นอิสระ

ต้องการพิสูจน์ตัวเอง (Self Actualization) คือต้องการที่จะพิสูจน์ความสามารถให้คนอื่นเห็น ต้องการสร้างผลงานที่ดีไว้ ต้องการสร้างความสำเร็จในชีวิต

ความต้องการความก้าวหน้า (Growth) คือต้องการเพิ่มความสามารถขึ้นเรื่อย ๆ เรียนรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ ไปหาสิ่งที่ยากขึ้นเรื่อย ๆ (สุเทพ เชาวลิต, 2527:153-156)

2.5 แนวคิด ทฤษฎี การลงโทษ

คำว่า “โทษ” หมายถึง ทัณฑ์กรรม หรือผลแห่งความผิดที่ต้องรับที่รัฐลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษา หรือคำสั่งศาล ส่วนคำว่า การลงโทษ ชัทเซอร์แลนด์ และเคร์สซี

(Sutherland and Cressey, 1966:308) ได้ให้คำจำกัดความเอาไว้ว่า จะต้องเป็นการกระทำต่อบุคคล ซึ่งอยู่ในสังคมโดยผู้ถูกลงโทษตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้

2.5.1 ทฤษฎีการลงโทษ มี 4 ทฤษฎีใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน
2. ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์
3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)
4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

2.5.1.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

เมื่อเริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลกนี้และอยู่ร่วมกันเป็นสังคมตั้งแต่ขนาดเล็ก คือ ครอบครัว จนเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และเป็นประเทศ หรือจากครอบครัวเป็นกลุ่ม เป็นเผ่าพันธุ์ มนุษย์ย่อมจะมีวิธีการดำเนินชีวิตที่ค่อย ๆ พัฒนามาโดยลำดับจากวิถีประชา (Folk ways) มาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี (customs and traditions) มาเป็นกฎศีลธรรม (mores) และมาเป็นกฎหมายในที่สุดเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ การฝ่าฝืนวิถีประชาหรือขนบธรรมเนียมประเพณี หรือกฎศีลธรรมหรือกฎหมาย ย่อมจะก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากสมาชิกในสังคมหรือจากสังคมต่อพฤติกรรมอันนั้น อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการติฉินนินทาหรือวิพากษ์วิจารณ์ อย่างหนักที่สุดก็เป็นการกำจัดออกไปจากหมู่คณะ แกรมนิวแมน (Graeme Newman, 1978:13-25) เห็นว่าปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎหมาย ในลักษณะแก้แค้นทดแทนเกิดขึ้นในสภาวะธรรมชาติของคนในความสัมพันธ์กับโลกภายนอกและมีมาตั้งแต่โบราณกาล ปฏิกิริยาของสังคมต่ออาชญากรรมที่เป็นการแก้แค้นทดแทนที่เป็นการกระทำต่อผู้ประทุษร้ายโดยสมาชิกหรือโดยกลุ่มหรือโดยรัฐอาจพิจารณาแยกออกไปเป็น 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ ทฤษฎีการลงโทษโดยสัญชาตญาณ และทฤษฎีการลงโทษเพราะผู้กระทำความผิดสมควรถูกลงโทษ

ทฤษฎีการลงโทษโดยสัญชาตญาณ (Instinct Theory) นักวิชาการ เช่น เวสมาร์ค (Wesmark, 1967:491-492) และโฮเบล (Hobel) ได้กล่าวว่า การลงโทษเป็นการแสดงออกของสัญชาตญาณเพื่อแก้แค้นอันประกอบด้วยสัญชาตญาณหรือกระบวนการที่ซับซ้อน ตามทฤษฎีนี้ผู้กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าคนตาย หรือทำร้ายร่างกาย เป็นต้น จะถูกลงโทษโดยบุคคลใกล้ชิดหรือเป็นญาติกับผู้เสียหายในลักษณะของการแก้แค้น ซึ่งในบางแห่งการแก้แค้นเป็นวัฒนธรรมของสังคมจนมีคำกล่าวว่ามีบุญคุณต้องทดแทนมีแก้แค้นต้องชำระ การแก้แค้นจะกระทำทันทีที่มีโอกาส

โอกาสนี้จะสั้นหรือยาวเท่าไรก็ได้ที่สุดแต่ผู้แก้แค้นจะสามารถแก้แค้นได้ บางครั้งจนกระทั่งผู้ประทุษร้ายตายใจว่า ไม่มีใครจะแก้แค้นแล้ว ดังคำพูดว่า การแก้แค้น 20 ปีก็ยังไม่สาย หรือที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Vengeance is delicious when it is cold การแก้แค้นโดยบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเหล่านี้โดยมากมักจะไม่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะผู้ประทุษร้ายด้วย โดยจะถูกแก้แค้นจนกระทั่งตายหรือบาดเจ็บไปตามกัน

อย่างไรก็ดี ทฤษฎีสัญชาตญาณในการลงโทษนี้ไม่เป็นที่ยอมรับของนักอาชญาวิทยา เช่น ซัทเธอร์แลนด์ ซึ่งเห็นว่าการแก้แค้นเป็นเรื่องของวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มชนมากกว่า ซึ่งมักจะไม่มีคงที่ (Sutherland and Cressey, 1966: 308-309)

ทฤษฎีการลงโทษเพราะผู้กระทำความผิดสมควรถูกลงโทษ การลงโทษตามทฤษฎีนี้ไม่ใช่เป็นการแก้ไขปรับปรุงหรือแก้แค้นผู้กระทำความผิด อิมมานูเอลคานท์ (Immanuel Kant) (1724-1824) ปรัชญาเมธีชาวเยอรมนีเคยกล่าวไว้ว่า “การลงโทษไม่ใช่เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมความดี ไม่ว่าจะนำไปเพื่อผู้กระทำผิดหรือเพื่อสังคม แต่จะต้องลงโทษเพียงเพราะว่า บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรม...” การลงโทษตามทฤษฎีนี้จึงหมายความว่า ผู้กระทำความผิดสมควรถูกลงโทษเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการถูกต้องที่จะต้องได้รับโทษ
- 2) เขาได้กระทำผิด
- 3) โทษที่ลงแก่ตัวเขาก็เป็นการกระทำเช่นเดียวกันกับที่เขาได้กระทำกับผู้เสียหาย
- 4) โทษจะต้องก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่เขาพอ ๆ กับที่เขาได้ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อผู้เสียหาย
- 5) มีความสัมพันธ์ระหว่างการประพาศผิดของเขากับความทุกข์ทรมานของโทษที่กำหนดไว้

โดยสรุปนักทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนี้ไม่ได้สนใจต่ออนาคตของผู้ถูกลงโทษหรือของสังคม สนใจแต่เพียงอย่างเดียวต่อพฤติกรรมหรือการกระทำในอดีตของผู้กระทำความผิดเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นไม่ว่าร้ายแรงมากน้อยประการใด ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษตามโทษนั้น ในปัจจุบันนี้การลงโทษตามทฤษฎีนี้มีแนวโน้มจะถูกนำมาใช้ในสหรัฐอเมริกาอีกเพราะเหตุว่าการลงโทษเพื่อวัตถุประสงค์ประการอื่น เช่น เพื่อแก้ไขฟื้นฟูไม่ได้ผลในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเท่าที่ควร

2.5.1.2 ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์

นักอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก ซึ่งมี ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) (1718-1794) และเจเรมี เบนแธม (Jeremy Bentham) (ค.ศ. 1748-1832) เป็นผู้ที่ได้เสนอทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์โดยมีหลักการเบื้องต้นว่า คนเรากระทำความผิดโดยเจตนา และก่อนลงมือกระทำก็ได้พิจารณาไว้คร่าวๆ แล้วจึงลงมือทำ เพราะฉะนั้นรัฐจึงควรบัญญัติความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นอย่างชัดเจน เมื่อมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนอย่างนั้นแล้ว ผู้ที่ฝ่าฝืนย่อมจะถูกลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้การลงโทษต้องทำอย่างรวดเร็ว แน่นอน เสมอภาคกันและรุนแรงตามโทษที่กำหนดไว้ การลงโทษดังกล่าวย่อมจะมีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพกฎหมาย ทฤษฎีอรรถประโยชน์แยกออกได้เป็น 3 ทฤษฎี คือ

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Prevention Theory) ตามทฤษฎีการลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำไม่กระทำความผิดอีกต่อไปการลงโทษเพื่อป้องกันนี้อาจกระทำโดยการลงโทษขั้นสูงสุดถึงประหารชีวิต อันเป็นการป้องกันอาชญากรรมอย่างถาวรหรือการป้องกันอาชญากรรมชั่วคราว เช่น จำคุก หรือกักขังไว้ในเรือนจำหรือในสถานที่กักขังตามระยะเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ การจำคุกและการกักขังจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสกระทำความผิดในชุมชนได้เป็นการชั่วคราวตลอดระยะเวลาที่ถูกจำคุกหรือถูกกักขัง อย่างไรก็ตามการจำคุกหรือกักขังนี้จะไม่มีการปรับปรุงหรือพัฒนานิสัยหรือฝึกอาชีพลงเป็นการทำงานที่ดีสภาพโดยเน้นการควบคุมและการรักษาความปลอดภัยเป็นหลัก

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งอาชญากรรม (Deterrence Theory) แนวความคิดของนักทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งก็คือประสบการณ์การขมขื่น หรือตัวอย่างของการลงโทษ จะทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นหรือประชาชนคนอื่นไม่กล้ากระทำความผิด การลงโทษเพื่อยับยั้งมองไปในอนาคต ซึ่งแตกต่างจากการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ซึ่งมองย้อนไปในอดีตการลงโทษเพื่อยับยั้งตามแนวคิดของเบนแธม (Cross, 1981:135) มีผลหลายประการ

- 1) ผู้กระทำความผิดไม่สามารถกระทำความผิดต่อไปได้
- 2) ยับยั้งผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่น ไม่ให้กระทำความผิด
- 3) เปิดโอกาสให้มีการปรับปรุงผู้กระทำความผิด

ส่วนเบ็คคาเรีย ก็ให้ทัศนะไว้ว่าเจตนาของการลงโทษ ไม่ควรจะเป็นการลงโทษทรมานทางกายหรือชดเชยอาชญากรรม แต่ควรเป็นการป้องกันผู้อื่นไม่ให้ประกอบอาชญากรรมและเห็นด้วยว่าการลงโทษที่จะเป็นธรรมนั้นควรจะมีรุนแรงพอที่จะยับยั้งบุคคลอื่น ๆ มิให้ประกอบอาชญากรรม

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงผู้กระทำความผิด ตามทฤษฎีนี้แนวคิดของนักทฤษฎีการลงโทษโดยการปรับปรุงมี 2 องค์ประกอบด้วยกันคือ

- 1) การปรับปรุงอาจเกิดจากการลงโทษโดยตรง
- 2) การปรับปรุงเป็นส่วนที่เกิดสืบเนื่องมาจากการลงโทษ

ทฤษฎีนี้มีที่มาจากนักอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก การลงโทษโดยมุ่งต่อการแก้ไขปรับปรุงนี้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกจากการใช้เรือนจำเป็นที่ลงโทษ โดยการนำเอาหลักการขังเดี่ยวและการให้นักโทษพิจารณาความผิดที่ผ่านมาของตนเองจนเกิดความรู้สึกสำนึกในความผิด (penitence) ตามหลักของคริสต์ศาสนาอันเป็นที่มาของคำว่า Penitentiary ซึ่งแปลว่าเรือนจำ ในเรือนจำดังกล่าวนี้ นักโทษจะไม่มีโอกาสพบกับนักโทษคนอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกันอันจะมีผลไม่ให้นักโทษที่พ้นโทษไปแล้วไปคบหาสมาคมกัน แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงนี้ถูกนำไปใช้กับเยาวชนที่กระทำความผิดในสถานที่ที่ควบคุมด้วย เรียกว่า reformatory หรือสถานคัดค้านคน อย่างไรก็ตามโดยทางทฤษฎีการจำคุกเพื่อเป็นการแก้ไขปรับปรุงเป็นหลักการที่ดี แต่ในทางปฏิบัติการแก้ไขปรับปรุงยากที่จะกระทำได้จากเรือนจำใช้ระบบขังเดี่ยวและทำงานคนเดียว ซึ่งปรากฏผลว่าล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ข่อมอยู่โดดเดี่ยวในที่จำกัดอิสรภาพได้ยาก และนักโทษเหล่านี้กลายเป็นคนบ้าหรือคนเสียสติไปเป็นจำนวนมาก จนในที่สุดระบบเรือนจำแบบขังเดี่ยวต้องเลิกไป

โดยสรุป ทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่แยกเป็นวิธีการลงโทษย่อย 3 ทฤษฎี คือ ป้องกันยับยั้งและแก้ไขปรับปรุงของสำนักคลาสสิกได้ถูกนำไปใช้ในระบบงานยุติธรรมต่าง ๆ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

การลงโทษทั้งเพื่อแก้แค้นทดแทนและเพื่ออรรถประโยชน์เหล่านี้ก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ในทางด้านที่มีต่อต้องโทษ คือ (สุพจน์ สุโรจน์, 2529 :14-18)

- 1) ทำให้ผู้เคยต้องโทษที่พ้นโทษไปแล้วคอยปกปิดพฤติกรรมชั่วของตน
 - 2) กระทบรอยบาปและแยกผู้ต้องโทษออกจากสังคม
 - 3) ทำให้ผู้ต้องโทษกลายเป็นผู้ร้ายหรือเป็นวีรบุรุษและ
 - 4) ทำให้อดีตผู้ต้องโทษมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม
- ส่วนในด้านตรงกันข้าม การลงโทษ
- 1) ไม่ป้องกันอาชญากรรม
 - 2) ไม่ใช่ค่าเสียหายต่อสังคม
 - 3) ไม่สร้างสรรค์บุคลิกภาพของผู้ต้องโทษตามที่สังคมต้องการ

2.5.1.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory)

นักอาชญาวิทยาสำนักรโชติฟ ซึ่งมี ซีซาร์ ลอมโบรโซ (Cesare Lombroso, 1835-1909) เป็นผู้นำ เห็นว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า พายุพัด เป็นต้น โดยผู้ประกอบอาชญากรรมหาได้มีเจตนาที่จะกระทำการผิดกฎหมายไม่ เพราะฉะนั้นผู้ประกอบอาชญากรรมไม่ได้มีเจตนาประกอบอาชญากรรม การลงโทษผู้ประกอบอาชญากรรมตามโทษที่กฎหมายกำหนดไว้จึงน่าจะเป็นการไม่ถูกต้อง นักอาชญาวิทยาสำนักรโชติฟเน้นการศึกษาที่ตัวผู้กระทำความผิดเพื่อจะค้นหาสาเหตุโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ว่า เพราะเหตุใดจึงกระทำความผิดกฎหมายและพบสาระสำคัญอยู่ในร่างกายของผู้กระทำความผิดนั่นเอง คือเป็นอิทธิพลของพันธุกรรมจนตั้งเป็นทฤษฎีอาชญากรรมโดยกำเนิดขึ้น นักอาชญาวิทยาร่วมสำนักที่มีส่วนทำให้ทฤษฎีของสำนัก นี้แพร่หลาย คือ เอนริโก เฟอริ (Enrico Ferri, 1856-1929) และ ราฟาเอล กาโรฟาโล (Raffaele Garofalo, 1852-1934) นักอาชญาวิทยาสำนักรโชติฟเน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นคนดี หลักการใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือการ ลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล วิธีการที่ใช้เน้นการวิเคราะห์สาเหตุของการกระทำความผิดเมื่อพบสาเหตุแล้ว ให้แก้ไขที่สาเหตุนั้น เมื่อแก้ไขได้ผู้กระทำความผิดก็จะไม่กระทำความผิดอีกต่อไป การแก้ไขผู้กระทำความผิดทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขภายในสถานที่ควบคุมหรือในชุมชน ผู้ที่แก้ไขจะต้องมีความรู้และความชำนาญในการแก้ไขตามแขนงที่ตนศึกษาอบรมมา เช่น จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์และอาชญาวิทยา เป็นต้น สำหรับผู้ที่แก้ไขไม่ได้ก็ต้องกำจัดให้พ้นไปจากสังคม

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่มาจากทฤษฎีของนักอาชญาวิทยาสำนักรโชติฟดังกล่าวมีแนวคิดพื้นฐานว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยหรือสังคมที่ผู้กระทำความผิดอยู่อาศัยเป็นสังคมที่ป่วย

2.5.1.4 ทฤษฎี การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory)

นักอาชญาวิทยาสำนักรป้องกันสังคม (Social Defence School) ซึ่งมีฟิลิปโป กรามาติกา (Philipo Gramatica) และมาร์ค แอนเซล (Mark Ancel) เป็นผู้นำ มีทัศนะเกี่ยวกับอาชญากรรมเช่นเดียวกับนักอาชญาวิทยาสำนักรโชติฟ แต่มีทัศนะในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดต่างจากสำนักโ

ชีวิตที่ตรงที่นำกฎหมายอาญาเข้ามาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด และแตกต่างไปจากนักอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิกในแง่ที่ว่าเน้นการคุ้มครองสังคมโดยการแก้ไขปรับปรุงและอบรมบ่มนิสัยผู้กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ และแนวความคิดนี้ได้พัฒนาเรื่อยมาจนเป็นสำนักป้องกันสังคม ในปัจจุบันนักอาชญาวิทยาสำนักนี้ให้ความสนใจใน (Vernon Fox, 1985:40)

1. บุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด
2. กฎหมายอาญา
3. การควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สังคมดีขึ้นและเพื่อป้องกันอาชญากรรมสำหรับแนวคิดใหม่ของสำนักป้องกันสังคมมีดังนี้ (Marc Ancel, 1966:24-25)
 1. ควรจะมีการมองวิธีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล
 2. นำวิธีการคุ้มครองสังคมไปปฏิบัติโดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อไป ซึ่งอาจกระทำได้โดยการเคลื่อนย้ายและแยกผู้กระทำความผิดไปเสียจากสังคมหรือมิฉะนั้นก็โดยให้การศึกษาเสียใหม่
 3. นโยบายทางอาญาของสำนักป้องกันสังคม ส่งเสริมให้ใช้ระบบการขังเวลาทางสังคม เป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นรายกลุ่มในการป้องกันอาชญากรรมและในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด
 4. ถ้าหากแก้ไขข้อกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่มีมนุษยธรรมยิ่งขึ้น ระบบการขังเวลาทางสังคมก็อาจเกิดขึ้นได้ และกฎหมายอาญานั้นจะมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นคน ไม่ว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือถูกลงโทษทางอาญา
 5. การทำให้กฎหมายอาญามีมนุษยธรรมและการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างมีมนุษยธรรมไม่ใช่เป็นการตื่นตัวทางมนุษยธรรมเท่านั้น แต่จะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ของอาชญากรรมและบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย

นอกจากนี้สำนักป้องกันสังคมยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยเน้นไปที่การแก้ไขฟื้นฟู และการอบรมบ่มนิสัยเป็นรายบุคคลมากกว่าการลงโทษและการแก้แค้น การจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต้องอาศัยการศึกษาผู้กระทำความผิด โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ และช่วยผู้กระทำความผิดให้ปรับตัวเข้ากับสังคม

เพราะฉะนั้นการป้องกันสังคมตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมแตกต่างจากการป้องกันตามทฤษฎีป้องกันของสำนักคลาสสิกตรงที่ว่า การป้องกันของสำนักคลาสสิกเป็นการลงโทษ แต่การป้องกันตามทฤษฎีคุ้มครองสังคมของสำนักป้องกันเป็นการแก้ไขฟื้นฟู

2.5.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

วัตถุประสงค์ในการลงโทษอาจกล่าวได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. เพื่อเป็นการแก้แค้นการกระทำผิด
2. เพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน
3. เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม
4. เพื่อปรับปรุงและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

2.5.2.1 การลงโทษเพื่อแก้แค้นหรือชดเชยความผิดแยกออกเป็น

1) การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น (Punishment as a retribution ,retaliation or revenge) นับว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิดที่มีมาแต่สมัยโบราณ และแพร่หลายที่สุด แม้กระทั่งในปัจจุบัน ระบบการลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น ซึ่งกล่าวได้ว่าอีกอย่างหนึ่งว่า ผู้กระทำผิดสมควรที่จะได้รับการโต้ตอบด้วยการลงโทษอย่างสาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น เช่น ผู้ที่ฆ่าผู้อื่นตามโดยเจตนา ก็สมควรที่จะได้รับการลงโทษให้ตายตกไปตามกัน ทั้งนี้ เพื่อเน้นให้เห็นผลกรรมที่ได้กระทำไว้ต่อผู้อื่น จอห์นสันกล่าวไว้ด้วยว่า การลงโทษโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการแก้แค้นเป็นเครื่องมือที่นำสมดุลในสังคมที่มีอยู่ก่อนกระทำผิดให้กลับคืนมา ตามแนวคิดนี้ผู้กระทำผิดสมควรได้รับการลงโทษและโทษที่จะลงควรจะทำกับความเจ็บปวด และความยากลำบากที่สังคมหรือผู้เสียหายได้รับ (Johnson, 1970 : 235)

2) การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนหรือชดเชยความผิด (Punishment as a Expiation or Atonement) การลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนหรือชดเชยความผิด ก็เป็นเหตุผลที่เก่าแก่พอๆ กับการลงโทษเพื่อการแก้แค้นตามวัตถุประสงค์นี้ ผู้กระทำผิดจะต้องชดใช้ความผิดด้วยความทุกข์ทรมาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการลงโทษได้กระทำต่อหน้าสาธารณชน วัตถุประสงค์ของการลงโทษนี้ก็ยิ่งจะมากยิ่งขึ้น การทดแทนหรือชดเชยความผิดอันทำได้หลายทาง คือ

- (1) โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น สำหรับความผิดร้ายแรง
- (2) โดยการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนแก่ผู้เสียหายแทนการถูกลงโทษ
- (3) โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดด้วยและให้ใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนด้วย

2.5.2.2 การลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน (Punishment as a deterrence or restraint or prevention)

การลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งหรือป้องกัน เพิ่งจะมีขึ้นในศตวรรษที่ 18 ตามแนวความคิดของนักอาชญาวิทยาแห่งสำนัก คลาสสิกซึ่งมีเบ็คคาเรียเป็นผู้นำ เบ็คคาเรียได้กล่าวว่า เจตนาของการลงโทษไม่ควรจะเป็นการทรมานผู้กระทำความผิด หรือชดเชยความผิด แต่ควรจะเป็นการป้องกันบุคคลอื่นมิให้ผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันนั้น และการลงโทษที่ยุติธรรมควรจะมีอัตราความรุนแรงพอเพียงที่จะยับยั้งบุคคลอื่น (Reckless, 1967 : 504) การลงโทษตามวัตถุประสงค์นี้ก็เพื่อจะทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบและเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำความผิดออกไป อีกประการหนึ่งก็เพื่อเป็นการเตือนมิให้คนอื่น ๆ ทำตามอย่างผู้กระทำความผิด เพราะจะถูกลงโทษเช่นเดียวกัน สมมติฐานภายใต้แนวความคิดนี้มีอยู่ว่า ถ้าสังคมไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาสู่ระบบงานยุติธรรมและลงโทษผู้กระทำความผิดตามความผิดของเขาแล้ว ก็เท่ากับส่งเสริมอาชญากรรม อาชญากรรมก็จะเกิดมากขึ้น เพราะฉะนั้นการลงโทษจึงมุ่งที่จะหยุดหรือป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้น และให้มีผลยับยั้งพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายด้วย

2.5.2.3 การลงโทษเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม (Punishments and a Protection of society or an incapacitation)

การลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคมเริ่มขึ้นเมื่อการนำเอาวิธีการลงโทษจำคุกมาใช้แต่ก่อนหน้านี้นี้ การลงโทษเป็นการกักขัง หรือ ทดแทน และเพื่อเป็นการยับยั้งมิให้ก่อเป็นอันมาก ยกตัวอย่างเช่น ในการกำจัดศัตรูทางการเมืองผู้มีอำนาจปกครองนครเทศนักโทษการเมืองหรืออาจกำจัดด้วยวิธีการประหารชีวิตหรือขังในห้องใต้ดิน แต่สำหรับอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดส่วนมาก การกำจัดออกไปจากสังคมโดยการจำคุกเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมยังมีได้นำมาใช้ ต่อมาเพื่อมีการนำโทษจำคุกมาใช้ การจำคุกก็ถือได้ถืออย่างหนึ่งว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยด้วย คือ นักโทษที่ถูกจำคุกอยู่ย่อมไม่สามารถจะออกไปก่ออาชญากรรมหรือความเดือดร้อนแก่สังคมได้อีก อย่างน้อยก็เป็นการชั่วคราวระหว่างที่ถูกจำคุก นอกจากนี้การจำคุกผู้กระทำความผิดเป็นเวลานานก็เป็นมาตรการป้องกันมิให้นักโทษมีโอกาสอยู่ร่วมกับคู่สมรสอันอาจก่อให้เกิดผู้สืบสันดานได้

2.5.2.4 การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุง หรือ แก้ไขฟื้นฟู (Punishment as a means of reformation or rehabilitation)

การลงโทษเพื่อการปรับปรุงผู้กระทำความผิด โดยการใช้โทษจำคุกมีที่มาจากทฤษฎีการลงโทษของนักอาชญาวิทยาสำนักคลาสสิก ดังกล่าวมาแล้วเหตุผลก็มีอยู่ว่า การลงโทษมี

แนวโน้มนั้นจะปรับปรุงผู้กระทำความผิดและอาจจะปรับปรุงแก้ไขได้สำเร็จ โดยการก่อให้เกิดความกลัวว่าจะมีการลงโทษซ้ำอีก โดยการก่อให้เกิดความสำนึกกว่าอาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษหรือโดยการทำลายนิสัยต่าง ๆ ที่อาชญากรได้สร้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าโทษเป็นการจำคุกระยะยาวผู้กระทำความผิดก็จะไม่มีโอกาสแสดงนิสัยเหล่านั้น ส่วนการลงโทษเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ที่มาจากทฤษฎีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดของนักอาชญาวิทยาสำนักโพซิทีฟดังกล่าวมาแล้วเช่นกันด้วยวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มแบบต่าง ๆ

2.5.3 รูปแบบของการลงโทษ

วิธีการลงโทษหรือรูปแบบในการที่สังคมจะนำมาใช้ในการลงโทษและ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยว่าวิธีการหรือรูปแบบดังกล่าวจะเป็นการลงโทษหรือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมที่สุดและทำให้สมประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้
(นัทธี จิตสว่าง, 2540 : 32-39)

2.5.3.1 การลงโทษต่อเนื้อตัวและการทรมาน

การลงโทษต่อเนื้อตัวของผู้กระทำความผิด เป็นวิธีการลงโทษที่นิยมใช้ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในโบราณ โดยเฉพาะในยุโรปสมัยกลาง ประเทศตะวันออกกลางและประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย โดยมีวิธีการลงโทษหลายรูปแบบที่มุ่งแก้แค้นผู้กระทำความผิดให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำ เช่น การเขียน การตัดอวัยวะผู้กระทำความผิด การตีตรา การใส่ข้อคา และการทรมานอื่น ๆ เช่น การตัดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วน

2.5.3.2 โทษประหารชีวิต (Capital Punishment)

การประหารชีวิตนับว่าเป็นวิธีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุดอีกอย่างหนึ่ง ความมุ่งหมายในการลงโทษประหารชีวิตนี้มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ เพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทนประการหนึ่ง เพื่อให้เกิดความหวาดหวั่นและ ไม่กล้าที่จะกระทำความผิดประการหนึ่งและ ประการสุดท้ายก็เป็น การป้องกันสังคม โดยการตัดผู้นั้นออกจากสังคมอย่างถาวร (Permanent removal from society) เพื่อให้ผู้นั้นกลับมาทำอันตรายแก่สังคมได้อีก เช่น กดให้จมน้ำตาย เอาหินขวางให้ตาย เอาไฟครอกหรือเผาให้ตาย การตัดศีรษะ การแขวนคอ การยิงให้ตาย การใช้เก้าอี้ไฟฟ้า การใช้ก๊าซ การประหารโดยการฉีดยา

2.5.3.3 โทษจำคุก (Imprisonment)

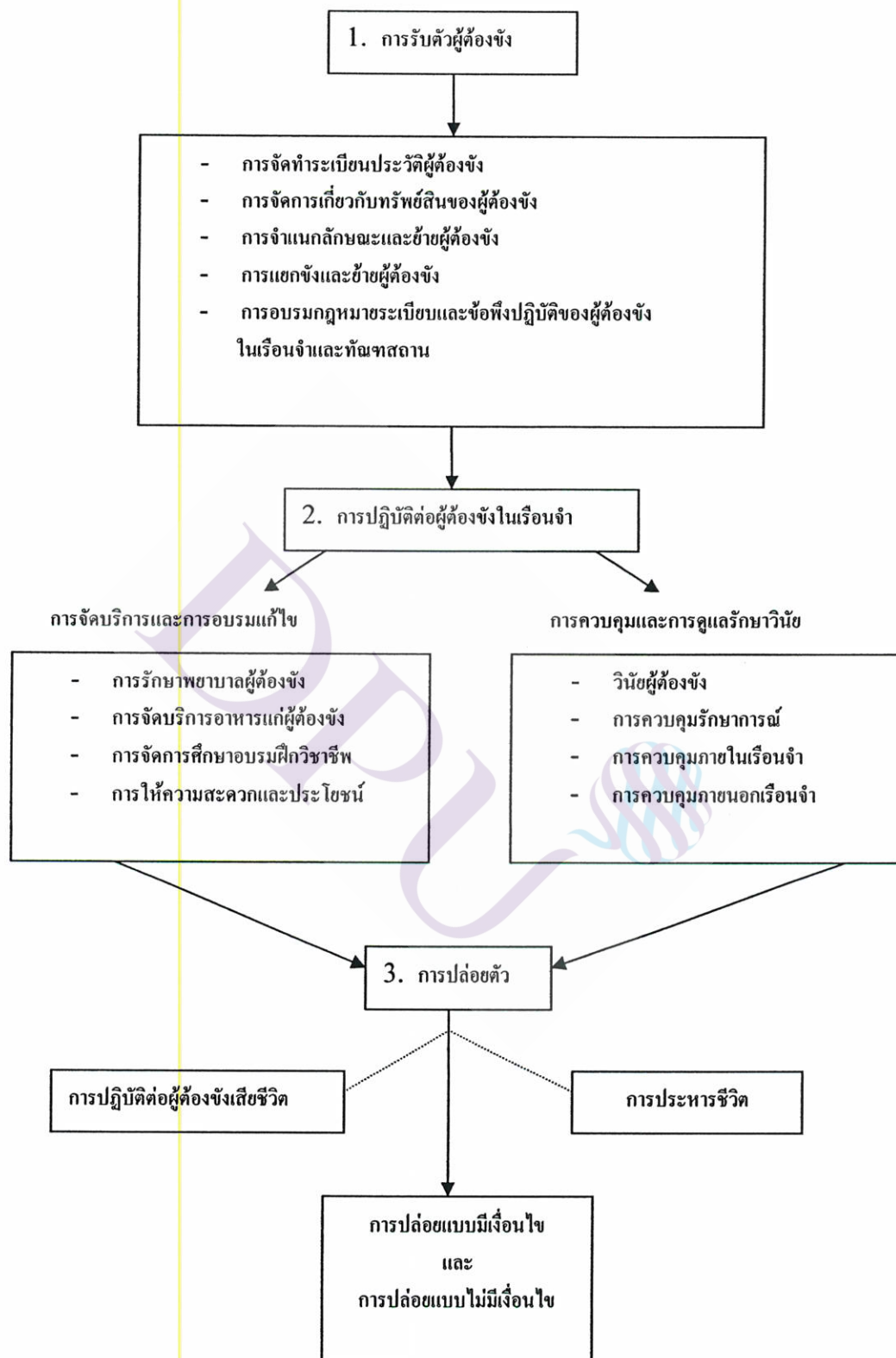
การจำคุก เป็นอีกวิธีการหนึ่งสำหรับใช้กำจัดผู้กระทำความผิดออกไปเสียจากสังคม เป็นการชั่วคราว คือ แยกผู้กระทำความผิดไปอยู่ที่ควบคุมต่างหาก ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อแก้ไขอาชญากรรมไม่ให้กระทำความผิด เพื่อคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรม เพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิด และเพื่อลดอัตราอาชญากรรม เพื่อให้บรรลุทั้ง 4 ประการ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง จึงได้มีการสร้างคุกหรือเรือนจำขึ้น และใช้กันอย่างแพร่หลาย ต่อมาในปัจจุบันได้รับการพัฒนาไปในทางแก้ไขและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษอบรม การฝึกอาชีพ และการอบรมจิตใจ เป็นต้น

2.5.3.4 การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำ

การใช้เรือนจำเพื่อเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อคนที่ผิด ได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลาเกือบสองศตวรรษ โดยได้มีการนำมาใช้แทนการลงโทษต่อเนื่องต่อตัว เช่น การทรมานหรือการเข็มนตี การใช้เรือนจำในยุคแรก ๆ เน้นการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนและข่มขู่ยับยั้งแต่ต่อมาในระยะหลังได้หันมาเน้นในเรื่องการแก้ไขอบรมให้กลับเข้าสู่สังคม รูปแบบและกิจกรรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำจึงได้เปลี่ยนแปลงไป จากการเน้นการควบคุมอย่างเคร่งครัดมาสู่การจัดกิจกรรมในเชิงแก้ไข เช่น การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ (นัทธี จิตสว่าง, ม.ป.ป.:43)

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากได้รับต่อผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำจนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดการบริการอบรมแก้ไข และการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและไม่หลบหนี ภายใต้หลักการที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาขั้นตอน และมาตรการในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้เป็น 3 ช่วง คือ

1. การรับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ
2. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ
3. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งให้หมายรวมถึงในกรณีที่ผู้ต้องขังเสียชีวิตด้วย ซึ่งขั้นตอนในการปฏิบัติและการควบคุมต่อผู้ต้องขังดังกล่าวนี้ สามารถแยกพิจารณาได้ตามแผนภูมิที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้ซึ่งภายใต้กรอบที่กำหนดในแผนภูมิดังกล่าว อาจแยกพิจารณาได้

3 ขั้นตอน คือ

1. การรับตัวผู้ต้องขัง

การรับตัวผู้ต้องขังเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำตามหมายศาล คำสั่งของผู้มีอำนาจ และรวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำติดตัวเข้ามา การจำแนกลักษณะ การแยกขังและการย้ายผู้ต้องขัง และการอบรมกฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยภารกิจดังกล่าวมุ่งในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนรับทราบกฎระเบียบ และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภายในเรือนจำได้

2. การปฏิบัติในระยะเวลาที่ผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างการจองจำ

ในขั้นตอนนี้รวมถึงการดำเนินการอบรมแก้ไขและจัดบริการต่าง ๆ ให้ผู้ต้องขัง เช่น การจัดบริการด้านอาหาร การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษาอบรม และการฝึกวิชาชีพ การให้ความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขัง บริการเหล่านี้ แม้จะไม่ใช่เป็นภารกิจด้านการควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง แต่เป็นภารกิจที่ช่วยเสริมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพเป็นการทำให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลต่อการควบคุมสำหรับภารกิจในส่วนของการควบคุมโดยตรงนั้น จะเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของผู้ต้องขัง การควบคุมรักษาการณ์ มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และมาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ

3. การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

การควบคุมผู้ต้องขังจะสิ้นสุดเมื่อมีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ภารกิจนี้จึงเป็นภารกิจสุดท้ายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง(กรมราชทัณฑ์,2542 : 1-3)

การจัดประเภทเรือนจำ

เนื่องจากเรือนจำในปัจจุบัน มุ่งเน้นที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาจากสาเหตุของการกระทำความผิด ซึ่งอาจแตกต่างกันไป ดังนั้นเรือนจำจึงต้องมีหลายประเภทเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขผู้กระทำความผิดซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการแตกต่างกันไปด้วย ในช่วงต่อไปจึงขอกกล่าวถึงประเภทของเรือนจำ ซึ่งมีการแบ่งประเภทได้หลายวิธี โดยอาจแบ่งตามโครงสร้างขององค์กรหรือแบ่งตามลักษณะของผู้ต้องขัง หรือแบ่งตามระดับความมั่นคงปลอดภัย

1) ประเภทของเรือนจำตามโครงสร้างของกรมราชทัณฑ์

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ถูกกำหนดให้ย้ายสังกัดจากกระทรวงมหาดไทยมาอยู่กระทรวงยุติธรรม ในปี พ.ศ.2545 และมีการจัดตั้งปรับปรุงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์

กระทรวงยุติธรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 ฉ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 บัญญัติว่ากรมแบ่งส่วนแบ่งราชการภายในสำนักนายกรัฐมนตรี กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมให้ออกเป็นกฎกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในกฎกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว ตามบทกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ให้กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ โดยสังคมให้การยอมรับ ซึ่งมีการแบ่งประเภทของเรือนจำ ดังต่อไปนี้

(1) เรือนจำตามหลักการบริหารส่วนกลาง ขึ้นตรงกับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ประกอบด้วย

เรือนจำกลางหมายถึง เรือนจำประเภทความมั่นคงแข็งแรงสูง และกำหนดโทษที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังตั้งแต่ 16 ปี จนถึงโทษประหารชีวิต ซึ่งแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและความเหมาะสมในแง่ของหลักทฤษฎีและทัณฑปฏิบัติ ปัจจุบันมีจำนวน 26 แห่ง กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

เรือนจำพิเศษ หมายถึง เรือนจำที่มีหน้าที่หลักในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่เป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมีจำนวน 4 แห่ง คือ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำพิเศษมีนบุรี เรือนจำพิเศษพญา และเรือนจำพิเศษธนบุรี นอกจากนั้นจำเป็นเรือนจำพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของเรือนจำกลางอีกประมาณ 20 แห่ง

ทัณฑสถาน หมายถึง ทัณฑสถานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุมขังการอบรมและฝึกอาชีพผู้ต้องขังที่แยกประเภทและเป็นการเฉพาะ โดยมีผู้อำนวยการและผู้ปกครองเป็นผู้บังคับบัญชาปัจจุบันมีจำนวน 25 แห่ง

สถานกักกัน มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 ในขณะนี้มีเพียงแห่งเดียว คือ สถานกักกันจังหวัดนครปฐม

สถานกักขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมกักขังผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษกักขังหรือถูกขังแทนค่าปรับ ตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 ปัจจุบันมีอยู่ 2 แห่ง คือ สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานีและสถานกักขังกลางจังหวัดตราด

อย่างไรก็ตาม ยังมีการกักขังผู้ต้องกักขังบางส่วนในสถานีดำรงทัณฑ์ทั่วประเทศเนื่องจากสถานกักขังทั้งสองแห่งยังไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องกักขังทั้งหมด

นอกจากเรือนจำที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีเรือนจำอีกประเภทหนึ่ง คือเรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่ตั้งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือเพื่ออบรมฝึกวิชาชีพทางเกษตรกรรม ตลอดจนเหตุผลเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในสังกัดของเรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอ ตามเขตพื้นที่ที่เรือนจำตั้งขึ้นปัจจุบันมีจำนวน 22 แห่ง

(2) เรือนจำตามหลักราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินมีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกอบด้วย

เรือนจำจังหวัด มีอำนาจควบคุมผู้ต้องขังที่แตกต่างไปตามระดับความมั่นคงแข็งแรงในการควบคุม โดยมีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 20 ปี ปัจจุบันมีจำนวน 55 แห่ง นอกจากนี้ยังควบคุมผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีภายในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่ด้วย

เรือนจำอำเภอ โดยปกติรับผิดชอบในการควบคุมกักขังนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีภายในเขตอำนาจศาล ปัจจุบันมีจำนวน 24 แห่ง

2) การจัดประเภทเรือนจำตามระดับความมั่นคง

การจัดเรือนจำในลักษณะนี้เป็นรูปแบบของการจัดประเภทเรือนจำ ที่ยึดถือเกณฑ์ด้านความมั่นคงแข็งแรงในการควบคุมที่ลดหลั่นไปตามความมั่นคงแข็งแรงของเรือนจำ และความร้ายแรงของการกระทำผิดและระยะเวลาที่ถูกลงโทษ การจัดเรือนจำตามระดับความมั่นคงนี้ นิยมจัด 3 ระดับคือ

(1) เรือนจำระดับความมั่นคงสูง(Maximum Security Prison) เป็นเรือนจำที่เน้นการควบคุมเป็นหลัก ใช้ควบคุมผู้กระทำผิดที่มีลักษณะร้าย มีโทษสูงหรือกระทำผิดโดยสันดาน เรือนจำประเภทนี้จะประกอบด้วยกำแพงสูง มีเรือนนอนที่เข้มแข็ง จัดห้องขังเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์แข็งแรงทุร้ายและเครื่องมือสังเกตความเคลื่อนไหวของผู้กระทำผิดภายในเรือนจำอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ถืออาวุธบนป้อมมาย และเจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลการเข้าออกและควบคุมผู้กระทำผิดอย่างใกล้ชิด การอบรมฝึกวิชาชีพแก่ผู้กระทำผิด ก็จะดำเนินการเฉพาะภายในเรือนจำ และทัณฑสถานเท่านั้น

(2) เรือนจำระดับความมั่นคงปานกลาง(Medium Security Prison) เป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงรองลงมา เน้นการควบคุมพอสมควร แต่ยังไม่เป็นเรือนจำเปิด ใช้ควบคุมผู้กระทำผิดที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าประเภทแรก หรือเป็นผู้กระทำผิดที่ผ่านเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงมาแล้ว เมื่อโทษลงมาก็นำมาทำการควบคุมไว้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายการควบคุมมากกว่าเรือนจำระดับ

ความ มั่นคงสูงสุด การฝึกอาชีพแก่ผู้กระทำผิดในเรือนจำระดับความมั่นคงปานกลางจะเน้นหนักไป ในด้านอุตสาหกรรมภายในเรือนจำและมีการเกษตรบางส่วน

(3) เรือนจำระดับความมั่นคงต่ำ (Minimum Security Prison) เป็นเรือนจำที่ไม่เน้นหนักด้านการควบคุม ใช้คุมขังผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ โดยให้อิสระเสรีภาพในการเคลื่อนไหวแก่ผู้ต้องขัง โดยการให้ระบบให้ผู้ต้องขังรักษาระเบียบวินัย และรับผิดชอบต่อหมู่คณะที่อยู่รวมกันด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการตอบแทนคุณความดีของนักโทษ โดยจะคัดเลือกผู้กระทำผิดที่มีความประพฤติดีและไว้วางใจได้ ไปควบคุมไว้เพื่อเป็นการเตรียมการปลดปล่อยในเรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำสุด ซึ่งได้แก่เรือนเปิดหรือเรือนจำชั่วคราว เรือนจำประเภทนี้ไม่มีรั้วไม่มีกำแพงกรงขัง ไม่มีผู้คุมถืออาวุธ มีแต่รั้วลวดหนาม การฝึกวิชาชีพก็เน้นหนักในด้านเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมเป็นบางส่วนใหญ่

การจัดประเภทเรือนจำและทัณฑสถานตามระดับความมั่นคงแข็งแรง เป็นการจัดรูปแบบเรือนจำยึดในระดับการควบคุมกระทำผิดแบบดั้งเดิม คือ มุ่งคำนึงถึงการควบคุมผู้ต้องขังไว้อย่างมั่นคงแข็งแรงเพื่อป้องกันการหลบหนี ทำให้ไม่ได้เน้นในด้านการอบรมแก้ไขเป็นผลให้มีการ คุมขังให้อยู่ร่วมกันภายใต้ระบบการควบคุมที่เข้มงวดกดขี่มากเกินไป จนเป็นอุปสรรคต่อการปรุงแต่งแก้ไขจิตใจของผู้กระทำผิด

3) การจัดประเภทเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิด

การจัดประเภทเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิดนี้ เป็นการจัดประเภทเรือนจำโดยมุ่งที่จะอบรมแก้ไขผู้ต้องขังเป็นหลัก ยิ่งไปกว่าความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุมโดยมุ่งควบคุมผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เพื่อให้การอบรมแก้ไขสอดคล้องและเหมาะสมต่อผู้ต้องขังแต่ละประเภท การจัดประเภทเรือนจำตามประเภทของผู้กระทำผิดนี้อาจแยกได้ดังนี้

(1) เรือนจำชาย

เรือนจำประเภทนี้ เป็นเรือนจำที่ใช้คุมขังผู้ต้องขังชายประเภททั่วไปหลายประเภทไว้ด้วยกัน เพียงแต่การจัดแยกแดนผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ ออกจากกัน เช่น ผู้ต้องขังในคดีประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับทรัพย์ ผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายและผู้ต้องขังในคดียาเสพติด เป็นต้น เรือนจำประเภทนี้นับเป็นเรือนจำที่มีอยู่แพร่หลาย เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำประเภทนี้

(2) เรือนจำหญิงหรือทัณฑสถานหญิง

เรือนจำหญิงหรือทัณฑสถานหญิงเป็นเรือนจำ ที่ใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องหาหญิง โดยเฉพาะ โดยเป็นการแยกออกจากผู้ต้องขังชายโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในการอบรมแก้ไขจะมีแนวทางในการดำเนินการที่แตกต่างในผู้ต้องขังชาย นอกจากนี้การดำเนินการในการควบคุมและการอบรมแก้ไขจะใช้ผู้หญิงเกือบทั้งหมด เจ้าหน้าที่ชายที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในทัณฑสถานหญิงต่าง ๆ มักอยู่ภายนอกกำแพงเรือนจำ ทำหน้าที่บริการ

(3) ทัณฑสถานวัยหนุ่ม

ทัณฑสถานวัยหนุ่มเป็นทัณฑสถานที่ใช้คุมขังผู้ต้องขังวัยหนุ่ม เพื่อป้องกันการรังแกและการถ่ายทอดนิสัยหรือเทคนิคการกระทำผิดจากผู้ต้องขังที่มีความเชี่ยวชาญ ดังนั้น เพื่อให้อบรมแก้ไขผู้ต้องขังวัยหนุ่มเป็นพิเศษ จึงต้องเน้นการศึกษาอบรมที่แตกต่างจากผู้ต้องขังทั่วไป

(4) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษเป็นทัณฑสถานที่ใช้สำหรับคุมขังผู้ต้องคดียาเสพติด โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่คดียาเสพติด เพื่อให้การบำบัดรักษาผู้ต้องขังเหล่านี้โดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยถือว่าผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษามากกว่าการลงโทษในฐานะที่เป็นอาชญากร

(5) ทัณฑสถานเปิด

ทัณฑสถานเปิดเป็นทัณฑสถานที่มีมุ่งเน้นในเรื่องการเตรียมการปลดปล่อยผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษและจัดกลับเข้าสู่สังคมชนบทให้ได้รับการฝึกอาชีพด้านการเกษตร สภาพของทัณฑสถานจึงแตกต่างไปจากเรือนจำปิดโดยทั่วไป กล่าวคือ ทัณฑสถานเปิดจะไม่มีกำแพงหรือป้อมยามมีเพียงรั้วลวดหนามธรรมดา โดยมีลักษณะเช่นเดียวกับสวนเกษตรโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้เพราะมีวัตถุประสงค์ในการใช้ควบคุมผู้ต้องขังแตกต่างไปจากเรือนจำโดยทั่วไป

(6) เรือนจำชั่วคราว

เรือนจำชั่วคราว เป็นเรือนจำที่ใช้เพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะเป็นการชั่วคราว เช่น เรือนจำชั่วคราวสำหรับผู้คุมขัง ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี โดยใช้สถานีตำรวจเป็นเรือนจำชั่วคราวหรือเรือนจำชั่วคราวเพื่อการเกษตร เป็นการจัดพื้นที่ด้านการเกษตรสำหรับให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพด้านการเกษตร และประกาศเป็นเรือนจำชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นกรณีที่ส่งผู้ต้องขังไปทำงานแบบไปเข้าเย็นกลับหรือ จัดส่งไปประจำเลยก็ได้

(7) เรือนจำพิเศษ

เรือนจำพิเศษ เป็นเรือนจำที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีหรือคดียังไม่เสร็จเด็ดขาด ตามกฎหมาย การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำพิเศษจะแตกต่าง

ไปจากนักโทษเด็ดขาด กล่าวคือ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดียังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นกว่าศาลจะพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ต้องขังเหล่านี้จึงมีสิทธิมากกว่านักโทษเด็ดขาดในเรื่องจำทั่วไป

แนวความคิดการจัดตั้งเรือนจำพิเศษ

เดิมเรือนจำพิเศษ มีกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงฯ ข้อ 2(ค) แต่ต่อมาในทางปฏิบัติ ได้ตั้งเรือนจำอีกประเภทหนึ่งขึ้นมา เพื่อควบคุมผู้ต้องขังระหว่างคดีและเด็ดขาดแล้ว โดยรับควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยจากศาลจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขต ซึ่งมีเรือนจำกลางอยู่แล้ว เพราะตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 2(ข) เรือนจำกลางจะรับควบคุมเฉพาะนักโทษเด็ดขาดเท่านั้น จึงต้องมีเรือนจำสำหรับควบคุมผู้ต้องขังระหว่างคดีขึ้นในเขตเรือนจำกลาง ส่วนในเขตเรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอไม่มีปัญหา เพราะสามารถควบคุมผู้ต้องขังระหว่างคดีได้อยู่แล้วตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 3 ดังนั้นเรือนจำพิเศษจึงแยกออกเป็น

ก. เรือนจำพิเศษ สำหรับควบคุมผู้ต้องขังระหว่างคดีนักโทษเด็ดขาดในเขตที่มีเรือนจำกลางตั้งอยู่ เช่น เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีเรือนจำกลางคลองเปรมอยู่แล้ว หรือเรือนจำพิเศษนนทบุรี ซึ่งตั้งอยู่ในเขตของเรือนจำกลางบางขวางเป็นต้น เรือนจำพิเศษชนิดนี้มีสภาพคล้ายเรือนจำจังหวัด

ข. ทัณฑสถาน เป็นเรือนจำพิเศษ ในความหมายของกฎกระทรวงฯ ข้อ 2 (ค) คือ รับควบคุมกักขัง เฉพาะแต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ในการควบคุม อบรม และฝึกวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับประเภทผู้ต้องขัง ซึ่งต้องมีวิธีดำเนินการแตกต่างกันออกไป เช่น

- ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ มีหน้าที่คุมขังและบำบัดรักษาผู้ต้องขังป่วยประเภทจิตยาเสพติดให้โทษ

- ทัณฑสถานวัยหนุ่ม มีหน้าที่ควบคุมกักขังและฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยหนุ่ม

- ทัณฑสถานหญิง ควบคุมกักขังผู้ต้องขังหญิง

- ทัณฑสถานเปิด มีหน้าที่ควบคุม อบรม ผู้ต้องขังที่เหลื่อโทษจำคุกน้อยมี

ความประพฤติดี ตั้งใจรับการอบรม ลักษณะของทัณฑสถานเป็นเรือนจำประเภทที่มีความมั่นคงต่ำ ไม่มีรั้วรอบชิดหรือกำแพงสูงๆ อย่างเดียวเรือนจำทั่วไป กฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่เข้มงวดเกินไป เป็นต้น ยังมีเรือนจำชั่วคราวที่มีลักษณะพิเศษ คือ เรือนจำชั่วคราวในบริเวณโรงเรียนตำรวจนครบาลบางเขน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ควบคุมผู้ต้องขังในคดีที่มีการกระทำอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐเรือนจำชั่วคราวนี้ ตามหลักแล้ว มีสภาพไม่เป็นเรือนจำถาวร เมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์เสร็จแล้วก็ยุบเลิกไป หรืออาจประกาศตั้งเป็นเรือนจำถาวรต่อไปก็ได้

2.6 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำในปัจจุบันมีความแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก อันเป็นผลมาจากการปรับเปลี่ยนแนวคิดต่อตัวผู้ต้องขังจากบุคคลที่มีพฤติกรรมอันตราย และเป็นภัยต่อผู้อื่นและสังคมเปลี่ยนมาเป็นผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการแก้ไข ปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมและใช้ชีวิตในสังคมปกติได้ควบคู่กับการมองผู้ต้องขังเฉกเช่นเดียวกับมนุษย์อื่นๆ ในสังคม ดังนั้นการปฏิบัติตัวต่อผู้ต้องขังในอันจะเป็นการแก้ไขแนวคิดและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และมีการบริการสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตให้มีความเพียงพอในการดำเนินชีวิตภายในเรือนจำได้ โดยเป็นหน้าที่ของทางเรือนจำที่พึงมีการจัดให้บริการสวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งทางเรือนจำกลางคลองเปรม ได้นำหลักการจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังแห่งองค์การสหประชาชาติใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการผู้ต้องขัง โดยที่สหประชาชาติได้มีมติรับรองให้ใช้ ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2498 มีดังต่อไปนี้

2.6.1 ด้านที่อยู่อาศัย

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 9

(1) เรือนจำใดใช้ระบบแยกขังเดี่ยวพึงให้ผู้ต้องขังแต่ละคนนอนในห้องขังหรือห้องนอนเดี่ยวเฉพาะเวลากลางคืน ในกรณีจำเป็นต้องนอนรวมกัน ไม่อาจปฏิบัติตามหลักนี้ได้ เป็นต้นว่า ผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นชั่วคราวก็ไม่พึงจัดห้องห้องหนึ่งให้นอน 2 คน (ควรเป็น 3 คนต่อห้อง)

(2) เรือนจำให้ใช้ระบบห้องขังรวม ผู้ต้องขังที่ให้นอนรวมห้องเดียวกัน พึงได้รับการคัดเลือกด้วยความระมัดระวังและเหมาะสมที่จะอยู่รวมกันด้วยดีจะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลสังเกตการณ์ในเวลากลางคืนเป็นประจำด้วย

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 10 อาคารที่คุมขังทุกแห่งโดยเฉพาะห้องนอน จะต้องจัดให้ถูกหลักอนามัยตามสภาพของดินฟ้าอากาศ ข้อสำคัญ จะต้องมียาอากาศหายใจเพียงพอ พื้นห้องกว้างพอสมควร มีแสงสว่าง ความอบอุ่น และการระบายอากาศ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 11 ทุกแห่งที่ใช้เป็นที่อยู่และที่ทำงานของผู้ต้องขัง ควรมีลักษณะดังนี้

ก. หน้าต่างให้แสงแดดส่องสว่างพอที่จะอ่านหนังสือหรือทำงานได้ และให้อากาศบริสุทธิ์ผ่านเข้ามา ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีวิธีระบายอากาศอย่างอื่นใดหรือไม่ก็ตาม

ข. แสงไฟสว่างพอที่อ่านหนังสือ หรือทำงานได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อสายตา
มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 12 สวมจำนวนเพียงพอแก่ความจำเป็น ทั้งอยู่ในลักษณะที่สะอาดและไม่ประเจิดประเจ้อ

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 13 ที่อาบน้ำเพียงพอ และอุณหภูมิเหมาะกับดินฟ้าอากาศ เพื่อให้ผู้ต้องขังจะได้ใช้ตามความจำเป็นแห่งสุขภาพทุกๆ ไป ตามกาลเทศะแต่อย่างน้อยควรให้ผู้ต้องขังอาบน้ำสัปดาห์ละครั้งเมื่ออากาศร้อน

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 14 ทุกส่วนของเรือนจำซึ่งปกติเป็นผู้ต้องขังอยู่ พึงพิถีพิถันรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตลอดเวลา

2.6.2 ด้านอนามัยของผู้ต้องขัง

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 15 ผู้ต้องขังจะต้องรักษาร่างกายให้สะอาด ฉะนั้น ทางการราชทัณฑ์พึงจัดหาน้ำและของใช้ที่จำเป็น เพื่อสุขภาพและความสะอาดของผู้ต้องขังให้ด้วย

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 16 เพื่อร่างกายของผู้ต้องขังไม่เป็นที่น่ารังเกียจ และสร้างนิสัยให้รู้จักเคารพตนเอง พึงอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขัง ได้ตัดผมหรือแต่งผม ถ้าเป็นชายก็ให้ได้โกนหนวดเคราตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

2.6.3 ด้านเครื่องนุ่งห่มหลับนอน

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 17

(1) ถ้าไม่ยอมให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าของตนเอง ทางเรือนจำควรจัดหาเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ และเพียงพอจะให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพดี เสื้อผ้าที่สวมใส่ต้องไม่มีลักษณะน่าอับอายหรือด่าด้อย

(2) เสื้อผ้าทุกชิ้นต้องสะอาดและเรียบร้อยเสมอ เสื้อผ้าชั้นในจะต้องเปลี่ยนและซักฟอกตามความจำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งอนามัย

(3) ในกรณีพิเศษเวลาผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำตามคำสั่งทางราชการ ควรอนุญาตให้สวมเครื่องแต่งกายของตนเอง หรือเครื่องแต่งกายอื่น ซึ่งไม่เป็นเป้าสายตาของประชาชน

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 18 ถ้าผู้ต้องขังคนใดได้รับอนุญาตให้ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ในเมื่อรับตัวในเรือนจำควรเตรียมให้เป็นที่แน่นอนว่าเสื้อผ้านั้นมีความสะอาดและเหมาะสมแก่สภาพ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 19 ผู้ต้องขังแต่ละคนควรมีเตียงนอนแยกเป็นเอกเทศและมีเครื่องหลับนอนที่สะอาดและเพียงพอจัดไว้เป็นอย่างดีและเป็นระเบียบและเปลี่ยนให้เป็นประจำตามสภาพท้องถิ่น

2.6.4 ด้านอาหาร

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 20

(1) ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับอาหารอันมีประโยชน์เพียงพอ ที่จะเสริมสร้างสุขภาพและความแข็งแรงแห่งร่างกาย จัดปรุงอย่างสะอาด และจัดเลี้ยงอย่างเป็นระเบียบ

(2) จัดหาน้ำไว้ให้พอได้ดื่มทุกมือ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 26

(1) แพทย์จะต้องตรวจตรา และเสนอคำแนะนำไปยังผู้บัญชาการเรือนจำเป็นปกติในกรณี ก. ปริมาณ คุณภาพ การปรุง และจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำ จะต้องพิจารณารายงานและคำแนะนำของแพทย์หากเห็นพ้องก็ให้ดำเนินการทันที หากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ให้เสนอความเห็นของตน รวมทั้งคำแนะนำของแพทย์ไปให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนพิจารณาต่อไป

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 32

(1) การลงทัณฑ์ขังเดี่ยวไว้ในห้องเล็กๆ หรือ อดอาหาร ไม่พึงปฏิบัติ เว้นแต่แพทย์จะได้ตรวจร่างกาย และเขียนรับรองว่าผู้นั้นจะทนรับทัณฑ์นั้นได้

2.6.5 ด้านการรักษาพยาบาล

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 22

(1) เรือนจำทุกแห่งพึงจัดให้มีแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจรักษาอย่างน้อย 1 นาย ซึ่งควรให้ความรู้ทางโรคจิตบ้าง การบำบัดรักษาในเรือนจำควรให้สอดคล้องกับโครงการบริหารงานสาธารณสุขแห่งชาติ ทั้งนี้ควรจัดรวมการวิเคราะห์ทางจิต และให้การรักษาแก่บุคคลที่จิตพิการด้วย

(2) ผู้ต้องขังมีอาการป่วยที่ต้องใช้แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะ โรครักษา ควรจะได้ย้ายไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลเรือนจำเฉพาะโรคนั้น หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่นๆ เรือนจำที่มีโรงพยาบาล

ควรจัดให้มีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การบำบัดรักษาอย่างครบครัน พร้อมทั้งคณะนายแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่ฝึกฝนมาแล้ว

(3) จัดให้มีทันตแพทย์เป็นผู้บำบัดรักษาโรคฟันแก่ผู้ต้องขัง

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 24 แพทย์จะต้องตรวจร่างกายผู้ต้องขังทุกคนโดยมิชักช้า นับแต่แรกรับตัวไว้ในเรือนจำ และตรวจอีกเป็นครั้งคราวในภายหลังที่รับตัวแล้วตามความจำเป็น เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ต้องขังคนใดป่วยเป็นโรคทางกายหรือทางจิตอย่างไรบ้าง แล้วจะได้รับการบำบัดรักษา ถ้าป่วยหรือสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อก็จะได้แยกไว้ กับการตรวจพบข้อบกพร่องทางร่างกายหรือจิตอันเป็นอุปสรรคต่อการปรุงแต่งแก้ไขผู้ต้องขังนั้น ก็ต้องบันทึกแจ้งไว้ตลอดจนทำการวินิจฉัยความสามารถทางร่างกาย ในการทำงานของผู้ต้องขังแต่ละคนไว้ด้วย

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 25

(1) แพทย์จะต้องตรวจสอบสุขภาพทางกายและทางจิตของผู้ต้องขัง และควรตรวจผู้ต้องขังที่ป่วยและที่ร้องทุกข์ว่า ป่วยเป็นประจำวัน ตลอดถึงผู้ต้องขังที่ควรได้รับความเอาใจใส่จากแพทย์เป็นพิเศษ

(2) เมื่อสุขภาพทางกายและทางจิตแก่ผู้ต้องขังคนใดเป็นหรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงอันเนื่องมาจากที่จะต้องถูกคุมขังต่อไปหรือจากภาวะต่างๆ ของการคุมขังนั้น ให้แพทย์รายงานผู้บัญชาการเรือนจำทราบ

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 26

(1) แพทย์จะต้องตรวจตราหรือเสนอคำแนะนำไปยังผู้บัญชาการเรือนจำเป็นปกติในกรณี

ก. ปริมาณ คุณภาพ และการจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง

ข. อนามัย ความสะอาด ของเรือนจำและของผู้ต้องขัง

ค. การสุขาภิบาล การให้ความอบอุ่น แสงสว่างและการระบายอากาศของเรือนจำ

ง. ความเหมาะสมและความสะอาด เครื่องนุ่งห่มหลับนอนของผู้ต้องขัง

จ. การจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับพลศึกษา การกีฬา ในกรณีไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกควบคุมโดยเฉพาะ

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องพิจารณารายงานและคำแนะนำของแพทย์ซึ่งเสนอตามข้อ 25 และ 26 หากเห็นพ้องต้องด้วยก็ให้ดำเนินการทันที หรือผู้บัญชาการเรือนจำไม่เห็นด้วย ก็รีบเสนอความคิดเห็นของตนรวมทั้งคำแนะนำของแพทย์ไปให้ผู้บังคับบัญชาการเหนือตนพิจารณาต่อไป

2.6.6 ด้านห้องสมุด

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 40 เรือนจำทุกแห่งต้องมีห้องสมุดที่เพียงพอ ทั้งหนังสือ บันทึกรวมทั้งการสนทนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้เยาว์วัยต้องบังคับให้เรียน และทางราชทัณฑ์ต้องใส่ใจเป็นพิเศษ

2.6.7 ด้านการศึกษาสามัญ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 77

(1) ควรมีข้อกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนได้ศึกษาต่อเท่าที่เขาจะสามารถรับการศึกษา รวมทั้งการสอนศาสนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้เยาว์วัยต้องบังคับให้เรียน และทางราชทัณฑ์ต้องใส่ใจเป็นพิเศษ

(2) การศึกษาของผู้ต้องขัง พึงปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ เพื่อว่าเมื่อพ้นโทษแล้วจะศึกษาต่อได้สะดวก

2.6.8 ด้านการฝึกวิชาชีพ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 71

(1) งานที่ผู้ต้องขังทำนั้น จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการทรมานให้หลายจำ

(2) ผู้ต้องขังคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ต้องทำงานภายในบังคับแห่งความสมบูรณ์ทางกาย และจิตใจ ตามที่แพทย์ไว้วินิจฉัย

(3) ให้ผู้ต้องขังทำงานที่เกิดประโยชน์ในปริมาณที่เพียงพอ ที่จะไม่ให้เกินกำลังผู้ต้องขังตามจำนวนชั่วโมงทำงานปกติประจำวัน

(4) งานที่จัดให้ผู้ต้องขังทำ ควรเป็นงานที่คงไว้หรือเพิ่มพูนสมรรถภาพของเขาที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เมื่อพ้นโทษไปแล้ว

(5) ควรจัดให้ผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ที่เยาว์วัยได้ฝึกวิชาชีพในงานที่เป็นประโยชน์และบังเกิดผลกำไร

(6) ผู้ต้องขังควรเลือกงานที่ตนประสงค์จะทำได้ ภายในกรอบวิชาชีพที่เหมาะสมและตามความต้องการของทางเรือนจำ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 72

(1) การจัดงานและวิธีทำงานจะต้องคล้ายคลึงงานอิสระนอกเรือนจำมากที่สุดที่จะได้ เพื่อเตรียมให้ผู้ต้องขังชินกับการทำงานโดยปกติทั่วไป

(2) ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนได้เสีย ของผู้ต้องขังและการฝึกวิชาชีพของเขา ยิ่งกว่าผลกำไรที่ทางเรือนจำจะได้รับจากงานที่ผู้ต้องขังทำ

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 73

(1) งานอุตสาหกรรมและงานกิจกรรม ที่เรือนจำจะจัดให้ผู้ต้องขังทำนั้น ควรที่เรือนจำจะดำเนินการเองโดยตรง ไม่ใช่ทำสัญญาจ้างกับเอกชน

(2) ถ้าให้ผู้ต้องขังทำงาน ซึ่งไม่ใช่งานของเรือนจำ จะต้องอยู่ในความจำกัดดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้จ้างแรงงานผู้ต้องขังนั้นๆ จะต้องจ่ายค่าจ้างอัตราปกติให้แก่เรือนจำตามผลผลิตที่ผู้ต้องขังทำได้ เว้นแต่จะเป็นหน่วยราชการด้วยกัน

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 74

(1) ภายในเรือนจำควรมีการระมัดระวัง เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและอนามัยของผู้ต้องขัง ตามกฎหมาย เช่นเดียวกับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ให้มีข้อกำหนดชัดเจนค่าทำขวัญ ผู้ต้องขังที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน รวมทั้งการเจ็บป่วยเนื่องจากงานนั้น ทั้งนี้ จะต้องไม่น้อยกว่าที่คนงานที่เป็นอิสระภายนอกได้รับตามกฎหมาย

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 75

(1) จำนวนชั่วโมงทำงานของผู้ต้องขังสูงสุด ในวันหนึ่งและสัปดาห์หนึ่งพึงกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกระทรวง โดยพิจารณาตามข้อบังคับหรือระเบียบที่ใช้กับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ชั่วโมงทำงานที่กำหนดจะต้องมีวันหยุดพักผ่อนสัปดาห์ละ 1 วัน และมีเพียงพอสำหรับศึกษาและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการฟื้นฟูเพื่อการเข้าสู่สังคม

มาตรฐานขั้นต่ำฯ ข้อ 76

(1) ควรมีระบบจ่ายค่าตอบแทน การทำงานของผู้ต้องขังอย่างยุติธรรม

(2) ตามระบบดังกล่าวควรยินยอมให้ผู้ต้องขังใช้เงินที่เขาได้รับนี้อย่างน้อยก็บางส่วนเพื่อซื้อของใช้สอยตามที่ได้รับอนุมัติ และส่งไปให้ครอบครัวของเขาด้วย

(3) ระบบนี้ทางราชการควรกันเงินส่วนหนึ่งให้ผู้ต้องขังสะสมอบให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ

2.6.9 ด้านการอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 41

(1) ถ้าเรือนจำมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาเดียวกัน จำนวนมากพอสมควร จำต้องแต่งตั้งหรือจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้แทนทางศาสนานั้น หรือควรจัดให้มีอนุศาสนาจารย์ทำงานเต็มเวลาราชการ

(2) ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ซึ่งได้รับแต่งตั้ง หรือได้รับอนุมัติตาม (1) ต้องได้รับอนุญาต ให้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยสม่ำเสมอ และเยี่ยมชมผู้ต้องขังเพื่อการศาสนา เป็นการส่วนตัวได้ในเวลาอันควร

(3) ผู้ต้องขัง ต้องไม่ถูกกีดกันในการพบปะกับผู้แทนที่ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ตรงกันข้าม ถ้าผู้ต้องขังไม่ประสงค์ ที่จะรับการเยี่ยมชม จากผู้แทนศาสนา ก็ต้องเคารพในทัศนคติของผู้ต้องขัง อย่างเต็มที่

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 42 เท่าที่สามารถจะทำได้ ผู้ต้องขังทุกคนต้องได้รับอนุญาต ให้ปฏิบัติศาสนกิจ โดยการเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในเรือนจำ และให้มีหนังสือเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา และหนังสือคำสอนของนิกายศาสนาไว้ในครอบครองได้

2.6.10 ด้านสวัสดิการด้านการกีฬาและนันทนาการ

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 21

(1) ผู้ต้องขังที่ไม่ได้ทำงานออกกำลังกาย ควรให้บริหารร่างกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เมื่ออากาศอำนวย

(2) ผู้ต้องขังเข่าวัยหรือประเภทอื่นที่วัยและสังขารอำนวยควรได้รับการฝึกฝนทางพลศึกษาและการบันเทิงรื่นเริงในชั่วโมงบริหารร่างกายโดยทางเรือนจำจัดหาสถานที่และอุปกรณ์ให้

มาตรฐานขั้นต่ำๆ ข้อ 78 ทุกเรือนจำควรจัดกิจกรรมต่างๆ ในทางบันเทิง และทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาพทางกายและจิตใจผู้ต้องขัง

หลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำๆ ขององค์การสหประชาชาติ มีดังนี้

1) ผู้ต้องขังที่ยังไม่ถูกศาลพิพากษาลงโทษให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และได้รับการปฏิบัติอย่างคนต้องขัง

2) ได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษที่สำคัญ ได้แก่

- 2.1 แยกชั่งจากนักโทษเด็ดขาด
- 2.2 ผู้ที่เฝ้าวิชัยแยกชั่งจากผู้ใหญ่
- 2.3 ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของเรือนจำผู้ต้องขังประสงค์จะจ่ายเงิน ส่วนตัวจัดหาอาหารจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือญาติมิตรก็ทำได้ มิฉะนั้นเรือนจำ จำเป็นต้องเป็นผู้จัดหาอาหารเลี้ยง
- 2.4 ควรได้รับอนุญาตให้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าส่วนตัวที่สะอาดหรือถ้าแต่ง ด้วยเสื้อผ้าเรือนจำก็ต้องแตกต่างจากนักโทษเด็ดขาด
- 2.5 ควรที่จะได้รับอนุญาตให้ทำงานด้วยความสมัครใจถ้าทำงานควรได้รับ ผลตอบแทน
- 2.6 ควรได้รับอนุญาตให้ซื้อหนังสือพิมพ์ เครื่องเขียน อุปกรณ์ประกอบ อาชีพด้วยเงินส่วนตัว หรือของผู้อื่นเท่าที่ไม่ขัดต่อการพิจารณาดีของศาลความปลอดภัยและความ เป็นระเบียบของเรือนจำ
- 2.7 ควรอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว ญาติมิตร เพื่อความสะดวกตาม สมควรรวมทั้งการเยี่ยมจากบุคคลดังกล่าวให้อยู่ในการดูแลตามความจำเป็น เท่าที่ไม่ขัดต่อการ พิจารณาดีของศาล ความปลอดภัย และเป็นระเบียบของเรือนจำ
- 2.8 ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายไม่เสียค่าตอบแทน และให้ ทนายความเข้าพบปะ ปรึกษาอุปคดี
- 2.9 ควรให้แพทย์ หรือทันตแพทย์ประจำตัว เข้าตรวจรักษาได้ ถ้ามีเหตุผล เพียงพอ และเสียค่าใช้จ่ายเอง

2.6.11 สิทธิของผู้ต้องขัง

สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลที่ปรากฏในสาส์นรับรองสิทธิฉบับต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์

การยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขัง ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์นับเป็นหลักการที่เป็นสากล พื้นฐาน ซึ่งในสาส์นแทบทุกฉบับจะบัญญัติเกริ่นนำไว้เป็นเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ว่าผู้ต้องขังจะเป็น บุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคม ทั่วไปก็ตาม ซึ่งการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปก็ตามแต่ตลอดเวลาที่ เป็น ผู้ต้องขังเขายังมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นทั่วไปทุกประการ

2. การยอมรับความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

สิทธิของผู้ต้องขังที่เป็นหลักสากลอีกอย่าง คือ การยอมรับที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือแบ่งแยกในเรื่องต่างๆ กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้เหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังเหล่านั้น

3. การยอมรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม

หลักในข้อนี้เป็นการยอมรับในสากลว่า ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีมนุษยธรรมในทุกเรื่อง จะต้องไม่ถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษที่โหดร้าย ตำซ้ำ ทารุณ การไม่ถูกบังคับให้เป็นทาสรวมทั้งการได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย นอกจากนี้ยังมีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังบางประเภทไว้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์ คนชรา เช่น ไม่ประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีขณะมีครรภ์ การแยกผู้ต้องขังเด็กออกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่ เป็นต้น

4. การยอมรับสิทธิในการพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขัง

คือ ผู้ต้องขังมีสิทธิในการพัฒนาศักยภาพตนเองของผู้ต้องขัง ทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยวิธีต่างๆ เช่น การได้รับการศึกษา อบรมวิชาชีพ ต่างๆ ตามความถนัด การอบรมขัดเกลาจิตใจ ทางศาสนา การได้รับข่าวสารที่ทันสมัย การออกไปทำงานสาธารณประโยชน์ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไม่กี่ปีนี้มีมีการรับรองสิทธิใหม่ คือ สิทธิในการพัฒนา ซึ่งนับว่าสอดคล้องและทำให้สิทธิในการพัฒนาของผู้ต้องขังกลายเป็นหลักสากลมากยิ่งขึ้น

5. การให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี

คือการมุ่งให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี และมุ่งฟื้นฟูแก้ไขให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการกลับตัวที่มีการยอมรับโดยทั่วไปเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังประพฤติตนอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่พอใจมีวิธีปฏิบัติหลายประการตามความเหมาะสม เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ กรอภัยโทษ การให้ไปทำงานสาธารณะ เป็นต้น

6. การให้สิทธิผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวร้องทุกข์

สิทธิผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวร้องทุกข์นับเป็นหลักสากลประการหนึ่งนับเป็นหลักสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในกรณีฉุกเฉินละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้ต้องขังเพื่อได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ พร้อมทั้งวิธีการรายละเอียดต่างๆ นับตั้งแต่วันแรกที่ถูกส่งตัวเข้าสถานที่คุมขัง

7. การยอมรับสิทธิการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและสื่อสารและการเยี่ยมผู้ต้องขังพึงมีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกตามลักษณะต่างๆตามความเหมาะสมที่สำคัญ เช่นการติดต่อสื่อสารเพื่อขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายกับทนายความโดยมีโอกาสพูดคุยกับทนายความสองต่อสอง การได้รับการเยี่ยมเยียนจากญาติพี่น้อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานทูตกรณีเป็นผู้ต้องขังชาวต่างชาติ หรือการติดกับผู้อื่นทางจดหมาย ทั้งนี้ต้องอยู่ในเกณฑ์ที่มีกำหนดขึ้นของแต่ละประเทศตามความเหมาะสม

8. การยอมรับสิทธิผู้ต้องขังในการรับสินไหมทดแทน

ในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกคุมขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สิทธินี้หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยยังไม่มีกรรับรองไว้โดยตรง สำหรับประเทศไทยคงมีเฉพาะการควบคุม การขัง หรือจำคุก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยผิดกฎหมายมาตรา 90 แต่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ชัดเจนว่าให้รัฐจ่ายค่าทดแทนไว้ เป็นหน้าที่ของผู้ถูกคุมขัง จะไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเอาเอง ไทยมีเพียงกฎหมายที่ให้สิทธิบุคคลในการรื้อฟื้นคดีอาญาที่มีการพิจารณาถึงที่สุดให้จำคุกหรือประหารชีวิตใหม่ และมีสิทธิรับเงินทดแทน

สิทธิของผู้ต้องขังในประเทศไทยมีหลายประเภท ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายหลายฉบับ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ต่างๆ อาจแยกพิจารณารายละเอียดของสิทธิผู้ต้องขัง เหล่านั้นแยกตามประเภทต่างๆ ที่สำคัญ 8 ประการดังนี้

1. สิทธิที่จะไม่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
2. สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยม การติดต่อกับญาติและบุคลากรภายนอก สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย
3. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีใหม่
4. สิทธิที่จะไม่ต้องถูกลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน
5. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยและการพักโทษ
6. สิทธิในการร้องทุกข์ ชื่นเรื่องราว และถวายฎีกา
7. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติต่ออย่างมีมนุษยธรรม
8. สิทธิในการ ได้รับการรักษาพยาบาล

2.7 กฎหมาย และระเบียบราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

ด้านการรักษาพยาบาล

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 29 ให้ผู้ต้องขังที่ป่วยเจ็บหรือเป็นหญิงมีครรภ์ได้รับการรักษาพยาบาลตามสมควร

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 30 เมื่อแพทย์ผู้ต้องขังยื่นรายงานแสดงความคิดเห็นว่าผู้ต้องขังคนใดป่วย และถ้ายังคงรักษาพยาบาลอยู่ที่เรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น จะอนุญาตให้ผู้ต้องขังผู้นั้นไปรักษาตัวในสถานที่อื่นใดนอกเรือนจำ โดยมีเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่จะเห็นสมควรก็ได้

ด้านการศึกษา

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 27 อธิบดีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการศึกษา และการอบรมผู้ต้องขัง

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 28 บรรดาเครื่องอุปกรณ์ในการศึกษาและการอบรม รัฐจะเป็นผู้จัดหาให้ แต่ผู้ต้องขังจะใช้ของตัวเองก็ได้เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว

ด้านการอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง

1. เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง จะต้องจัดให้ผู้ต้องขังทุกคน ได้รับการอบรมด้านศีลธรรม จรรยา และหน้าที่พลเมืองดี รวมทั้งฟังธรรมะคำสอนตามลัทธิศาสนา

2. เรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขังในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามที่ผู้ต้องขังนับถือ

3. การผู้ต้องขังศึกษาธรรมศึกษา ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดนิมนต์พระสงฆ์ที่มีวุฒิทางเปรียญธรรมเข้าสอนประจำ และเมื่อพระธรรมทูต พระธรรมจาริก หรือพระหน่วยพัฒนาการทางจิตจาริกมา ก็ให้นิมนต์เข้าแสดงธรรมแก่ผู้ต้องขังทุกครั้ง

4. ให้เรือนจำจัดให้มีการชี้แจงให้ผู้ต้องทราบถึงวันสำคัญต่างๆทางศาสนา

5. ในการอบรมทางศีลธรรมแก่ผู้ต้องขัง ให้เรือนจำมอบหมายให้อนุศาสนาจารย์เป็นผู้อบรมสั่งสอน

6. หากเรือนจำใดไม่มีอนุศาสนาจารย์ ให้เรือนจำจัดนักธรรมทำหน้าที่เป็นอนุศาสนาจารย์

7. ให้เรือนจำเชิญผู้ที่มีชื่อเสียงด้านคุณธรรม ความดี เข้าอบรมในลักษณะการบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ เพื่อปลูกเร้าจิตใจผู้ต้องขังให้เกิดความกระตือรือร้นในการรับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ
8. ถ้าเรือนจำใดมีพุทธสมาคมตั้งอยู่ ให้เชิญวิทยากรของพุทธสมาคมนั้นๆ เข้าอบรมแก่ผู้ต้องขังประจำทุกเดือน
9. ให้เรือนจำจัดให้มีการอบรมผู้ต้องขังและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเนื่องในวันวิสาขบูชา
10. ให้เรือนจำจัดผู้ต้องขังเพื่อไหว้พระ สวดมนต์เป็นประจำทุกคืนก่อนนอน ในเวลา 20.00 น. หรือเวลาอื่นตามอนุมัติ
11. ให้เรือนจำจัดให้มีการอบรมผู้ต้องขัง โดยวิธีแยกประเภทตามฐานโทษอย่างน้อย สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
12. ให้เรือนจำจัดให้มีการรายงานผลการอบรมศีลธรรมแก่ผู้ต้องขังโดยใช้แบบรายงานที่กรมฯ กำหนด รวม 6 แบบ

ด้านการอนามัย

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 10 ให้แพทย์ตรวจอนามัยของผู้ต้องขังที่รับไว้ใหม่ ให้แพทย์ตรวจอนามัยของผู้ต้องขังที่เจ้าพนักงานได้รับตัวไว้ใหม่ในวันรับตัวนั้น ถ้าไม่อาจจะมาตรวจในวันนั้นได้ ก็ให้มาตรวจในวันอื่นโดยเร็ว

การจัดบริการอาหารแก่ผู้ต้องขัง

การจัดบริการอาหารแก่ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการถือกุศลส่งเสริมในการปกครอง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุกกรณี อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับหนึ่งในปัจจัย 4 ของมนุษย์ คือ อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การจัดสวัสดิการด้านอาหาร ถือเป็นสวัสดิการที่สำคัญที่สุดเพราะผู้ต้องขังไม่สามารถหาซื้อกินเองได้เช่นบุคคลภายนอก หลายครั้งที่ผู้ต้องขังก่อจลาจลภายในเรือนจำทั้งในประเทศและต่างประเทศ มักเกิดจากอาหารไม่มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอ อาหารจำเจซ้ำซากจะนั้นการกำหนดปริมาณอาหารสำหรับเลี้ยงผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์ได้กำชับเรือนจำและทัณฑสถานต่างๆ ให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังในแต่ละวันให้ครบ 5 หมู่ คือ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน โดยคำนึงถึงหลักสุขภาพอนามัย และมนุษยธรรมภายใต้เงินงบประมาณที่ได้รับ โดยเฉพาะข้าวได้กำหนดไว้ว่าปริมาณข้าวต่อผู้ต้องขัง 1 คน ถ้วยเฉลี่ยวันละ 850-950 กรัม

เนื้อสัตว์และถั่ว 120 กรัม ไขมันจากพืชและสัตว์ 80 กรัม ผักสีเขียว 200 กรัม ผักไม่มีใบ 150 กรัม ส่วนเครื่องปรุงต่าง ๆ ให้กำหนดปริมาณตามสมควรสำหรับจัดเลี้ยงผู้ต้องขังวันละ 3 มื้อ คือ เช้า กลางวัน และเย็น และในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ก็ให้จัดอาหารคาวหวานเพิ่มเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย ในกรณีผู้ต้องขังป่วยให้จัดอาหารสำหรับคนป่วยโดยให้มีอาหารเสริมบำรุงร่างกาย สำหรับผู้ต้องขังที่มีเชื้อชาติหรือเป็นชาวต่างประเทศ ให้จัดเลี้ยงเช่น ผู้ต้องขังชาวไทยและจะต้องไม่ขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำรายการอาหารประจำวันแยกเป็นแต่ละภาค โดยพิจารณาจากวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของแต่ละท้องถิ่น วัตถุประสงค์ คุณภาพ และเหมาะสมถึงงบประมาณค่าอาหารผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ได้รับ

การรักษาพยาบาล

เป็นสวัสดิการที่ให้แกผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยทั้งกาย และจิตใจ ซึ่งรวมทั้งผู้ต้องขังที่ติดฝิ่น กัญชา สิ่งเสพติด อย่างอื่น อาการร้ายแรง หรือหญิงมีครรภ์ให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอนุโลม การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำเป็นสิ่งจำเป็นทั้งในด้านการปกครอง เหตุผลทางการแพทย์ และหลักมนุษยธรรม ทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการอนามัยและสุขภาพิบาลสวัสดิการ รักษาพยาบาล จะต้องยึดหลักคุณธรรมและมนุษยธรรมอย่างสูงเพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่หมดโอกาสที่จะออกไปรับการรักษาภายนอกเรือนจำตนเองได้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ความเครียดในชีวิตประจำวันเป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังเจ็บป่วยมากกว่าบุคคลภายนอก หากป่วยหนักและไม่ได้รับการรักษาพยาบาลการวิเคราะห์โรคที่ถูกต้องผู้ต้องขังก็จะหมดหวังและเสียขวัญและกำลังใจ เพราะฉะนั้นความเมตตาเอาใจใส่ที่ดี จึงเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้ต้องขังป่วยและเป็นสิ่งช่วยลดความกังวลใจของครอบครัวผู้ต้องขัง

การจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ มีนโยบายในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพร่างกาย และจิตใจให้มีความพร้อมก่อนที่จะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับสังคมภายนอกอย่างปกติสุขโดยนำขบวนการศึกษามาใช้เป็นแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน 135 แห่ง ได้รับการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ผู้ต้องขังนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประกอบอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ภายหลังพ้นโทษ

การจัดการศึกษาผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุน

งบประมาณ ด้านครูผู้สอนให้กับเจ้าหน้าที่ ในเรือนจำและทัณฑสถาน อุปกรณ์การเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาสายอาชีพ ตลอดจนการติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมเพื่อ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านวิชาชีพพระยะสั้นจากสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกันระดับอุดมศึกษาได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา ธิราช

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ โดยส่วนส่งเสริมการศึกษา สำนักพัฒนาพฤตินิสัย ได้กำหนด นโยบายด้านการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยนำกระบวนการศึกษามาเป็นแนวทางการ จัดการเรียนการสอนให้ผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ดังนี้ (กรมราชทัณฑ์, 2547 :12-15)

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการศึกษาตั้งแต่ผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ต้องขังที่จะเข้ารับบริการต้องผ่าน กระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อให้ทราบข้อมูลรายละเอียดของผู้ต้องขังแต่ละรายในพื้นที่ด้าน การศึกษาอาชีพเดิม เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ทุกคนการจัดการศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งที่เรือนจำและทัณฑสถาน ต้องดำเนินสนอง นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาคนในประเทศ

2. การศึกษาวิชาชีพ ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ ดำเนินการจัดสาขาวิชาชีพพระยะสั้น ตั้งแต่ 30-300 ชั่วโมง ที่ เป็นความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ โดยติดต่อ ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขัง ปี ละประมาณ 10-12 สาขา และมีการขยาย โอกาสให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับ ปวช. และ ปวส.

3. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้ต้องขังได้รับ การศึกษาต่อที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา (มสธ.) สมัครเรียนได้ 2 หลักสูตร คือ ระดับปริญญาตรี ผู้ต้องขังจะต้องจ่ายค่าเล่าเรียน 1,500 บาท/คน และโครงการศึกษาต่อเนื่องเพื่อศึกษาค้นคว้าตนเอง โดยใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลจากสื่อการสอนในการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ จากการจัด มุม มสธ. ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาหาความรู้จาก ตำราแบบเรียน และจากสื่อต่าง ๆ

4. การจัดการศึกษาอรรถาศัย เป็นการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบในการเลือกเข้า รับบริการต่าง ๆ ให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงวิทยาการต่าง ๆ โดยจัดให้มีห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ สารต่าง ๆ จัดบริการข่าวสารข้อมูล โดยจัด บอร์ดประจำเคลื่อนที่ เสียงตามสาย ห้องสมุดกลาง ห้องสมุดเคลื่อนที่ การให้ข้อมูลความรู้ โดย

ใช้สื่อวีดิทัศน์ โดยให้เรียนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และใช้ตำราเอกสารให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ โดยนำกิจกรรมการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ ลูกเสือชาวบ้าน ยุวภาษาคนนอกโรงเรียน เพื่อให้ทุกคนมีความยึดมั่นต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวม สร้างค่านิยม และเจตคติที่ดี

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับประชาชนพลเมืองของชาติฉันใด ผู้ต้องขังในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม สมควรส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการศึกษา เท่าที่บรรยากาศภายในเรือนจำและทัณฑสถานจะอำนวยให้ฉันนั้น เป้าหมายหลัก ในการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำก็เพื่อเป็นการพัฒนาผู้ต้องขัง ในทัศนคติที่ดี มีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับสภาพชีวิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมส่วนรวม ประกอบกับ ผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานส่วนใหญ่ เป็นผู้ไร้การศึกษา หรือมีการศึกษาเพียงเล็กน้อย การจัดการศึกษาในเรือนจำ จึงทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน

เป้าหมายในการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง มีดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2523:466)

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ให้มีความรู้ความสามารถจนอ่านออกเขียนได้
2. เพื่อพัฒนาทัศนคติที่ดีแห่งการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง เช่นเดียวกับ ประชาชนพลเมืองดีโดยทั่วไป ด้วยการมุ่งเน้นให้ผู้ต้องขังมีความรู้ทั่วไปที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น เรียนรู้เลขบวกลบคูณหาร ภูมิศาสตร์ การรักษานามัย และหน้าที่พลเมืองดี
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเรียนรู้ ถึงสภาพความเป็นไปแห่งโลกปัจจุบัน
4. เพื่อใช้กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริม ให้ผู้ต้องขัง มีวัฒนธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม
5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง มีความใฝ่ใจ ในอันที่จะศึกษาเพิ่มพูนความรู้ต่อเนื่องอยู่เสมอ
6. เพื่อประสานและพัฒนาโครงการศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมเข้าไว้ ในส่วนหนึ่งแห่งแผนการศึกษาของชาติ

การฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน จัดให้มีการเรียนการสอนสายวิชาชีพ ระยะสั้น ตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและ หลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรวิชาชีพที่ได้รับ การสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งนอกจากการศึกษาศึกษาวิชาชีพดังกล่าว ข้างต้นแล้ว ทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน ยังได้จัดให้มีการฝึกวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจ ของผู้ต้องขัง รวมทั้งการนำผู้ต้องขังออกไปฝึกวิชาชีพภายนอกเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในลักษณะของ การทำงานสาธารณะอีกด้วย เป้าหมายและความจำเป็นในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ดังนี้ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2523 :475-477)

1. การใช้แรงงานผู้ต้องขังเพื่อการลงโทษ การใช้แรงงานผู้ต้องขังที่มีมาแต่เดิมและที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการลงโทษ
2. เพื่อปลูกฝังนิสัยการทำงาน และเป็นการกำหนดระเบียบให้ผู้ต้องขังทำงาน
3. ช่วยขจัดเสียดซึ่งความคิดฟุ้งซ่านของผู้ต้องขัง
4. เพื่อหารายได้ไว้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพื่อแบ่งเบาภาระทางงบประมาณของ ประเทศ
5. เพื่อผู้ต้องขังมีประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพภายหลังการพ้นโทษแล้วสามารถ ประกอบการหาเลี้ยงชีพได้

การอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง

เรือนจำจัดให้มีการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาตรี โท เอก ตามหลักสูตรของ คณะสงฆ์ และส่งสอบธรรมสนามหลวงประจำปี โดยกำหนดเปิดเรียนตั้งแต่วันวิสาขบูชา จนถึง ประมาณเดือนพฤศจิกายน นอกจากนี้ยังให้มีการอบรมผู้ต้องขังในด้านการฝึกจิตภาวนา เพื่อขัด เกลาจิตใจ การอบรมผู้ต้องขังในวันสำคัญของชาติ และการอบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ

การอนามัยและสุขภิบาลเรือนจำและทัณฑสถาน

สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ครอบคลุมไปถึงสุขภิบาลเรือนจำ สิ่งของเครื่องใช้ที่ จำเป็นที่ เป็นสวัสดิการผู้ต้องขังในด้านนี้ จึงแบ่งเป็น 2 ประเภท

1. เครื่องใช้ส่วนรวม วัสดุที่ใช้ในการทำความสะอาดสถานที่ภายในเรือนจำ ได้แก่ น้ำยาจำกัดแมลง , น้ำยาดับกลิ่นฆ่าเชื้อโรค, น้ำยาล้างภาชนะ

2. เครื่องใช้อนามัยส่วนตัว วัสดุที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องหลับนอน,สบู่ฟอกตัว,ผงซักฟอก,แปรงสีฟัน,ยาสีฟัน,ขันอาบน้ำ,รองเท้าฟองน้ำ,ผ้าอนามัย

สวัสดิการด้านการกีฬาและนันทนาการ

การจัดกิจกรรมให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวัน ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง สวัสดิการด้านการกีฬาและนันทนาการ หมายถึงสวัสดิการที่จัดให้ผู้ต้องขังได้ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ นันทนาการต่างๆเพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและร่างกาย วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเป็นสวัสดิการในด้านนี้ ประกอบด้วย เครื่องกีฬาต่างๆ ทั้งในที่ร่มและกลางแจ้ง

2.8 การจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม

เรือนจำกลางคลองเปรม ตั้งอยู่เลขที่ 33/2 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 มีเนื้อที่ 124 ไร่ 3 งาน 85 ตารางวา เดิมเป็นเรือนจำชั่วคราวตำบลลาดยาว อำเภอบางเขน เป็นสถานที่สำหรับอบรมและฝึกวิชาชีพบุคคลที่มีนิสัยและความประพฤติเป็นอันพลาด ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 16/2502 ลงวันที่ 12 มกราคม 2502

ในปี พ.ศ. 2503 กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นว่าเรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชย (ปัจจุบัน คือ สวนบรมมณีนาด) มีผู้ต้องขังแออัดมาก จึงให้ตั้งเรือนจำชั่วคราวเพิ่มขึ้นในบริเวณกำแพงของสถานที่นี้อีก โดยแบ่งเป็น สถานอบรมและฝึกอาชีพส่วนหนึ่ง และเป็นเรือนจำชั่วคราวลาดยาว สังกัดเรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชยอีกส่วนหนึ่ง ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 174/2503 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2503

ในปี พ.ศ. 2505 กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดอาณาเขตเรือนจำชั่วคราวลาดยาว แบ่งแยกจากสถานอบรมและฝึกอาชีพเป็นการแน่นอน โดยคำสั่งที่ 85/2505 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505 และให้ย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชย มาคุมขังยังเรือนจำใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2513 และให้ยกขึ้นเป็นเรือนจำกลางคลองเปรมตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 453/2515 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2515 โดยให้เรือนจำกลางคลองเปรม ถนนมหาไชย เป็นเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และได้แยกสถานอบรมและฝึกอาชีพไปตั้งยังสถานที่ก่อสร้างแห่งใหม่

สถานที่ตั้งเรือนจำกลางคลองเปรมปัจจุบัน จึงเป็นเรือนจำกลางคลองเปรมโดยสมบูรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา

ภารกิจหลัก

1. การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้เมื่อพ้นโทษ
3. การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภารกิจของกรมราชทัณฑ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสากล ที่ต้องการให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี ออกไปอยู่ร่วมในสังคมอย่างเป็นปกติสุขด้วยภารกิจที่สำคัญ ได้แก่

1. ด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ได้มีการปรับปรุงและออกแบบเรือนจำที่สร้างขึ้นใหม่ให้เหมาะสม กับกำหนดโทษพฤติกรรมและประเภทของผู้ต้องขัง อาทิ เรือนจำความมั่นคงสูง สำหรับผู้ต้องขังโทษสูง ความประพฤติก้าวร้าว เรือนจำความมั่นคงต่ำ สำหรับผู้มีความประพฤติดี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ สำหรับผู้ติดยาเสพติด ทัณฑสถานวัยรุ่น ทัณฑสถานหญิง เป็นต้น นอกจากนี้ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้เพื่อเสริมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เพื่อให้ระบบการควบคุมผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังมีการย้ายเรือนจำที่อยู่ในเขตชุมชนให้ออกไปอยู่นอกเมือง เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องเป็นไปตามหลักอาชญาวิทยา และทัณฑวิทยา

2. ด้านการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อให้กลับประพฤติตนเป็นคนดีภายหลังพ้นโทษ โดยเน้นในเรื่องของการให้การศึกษา ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ การฝึกวิชาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการอบรมทางด้านจิตใจ ให้เป็นผู้ที่รู้คิด รู้ชอบ ด้วยการอบรมด้านศีลธรรมจรรยา และการบำเพ็ญจิตภาวนา

3. ด้านการเตรียมผู้ต้องขังก่อนการปล่อย กรมราชทัณฑ์ ได้ให้การอบรมอย่างเข้มข้น ทั้งการให้อาชีพ การอบรมศีลธรรม การหางานให้ทำ และการแนะทางการดำเนินชีวิต

4. ด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชน กรมราชทัณฑ์ได้ส่งเสริม โดยการอนุญาตให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี ให้ออกมาใช้ชีวิตภายนอกก่อนพ้นกำหนดโทษ โดยคณะกรรมการพิจารณาได้พิจารณาภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบวินัย และกลับตัวเป็นคนดี

5. การป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติด ภายในเรือนจำ และทัณฑสถาน โดยการนำมาตรการต่างๆ มาให้เรือนจำได้ถือปฏิบัติ เพื่อให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งปลอดยาเสพติด พร้อมทั้งได้นำวิธีชุมชนบำบัด ซึ่งเป็นวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ได้ผลในต่างประเทศมาแล้ว มาใช้กับผู้ต้องขังคดีเสพ เพื่อให้เลิกเสพเมื่อพ้นโทษไปแล้ว

6. ด้านการนำผู้ต้องขังออกไปปรับใช้สังคม ด้วยการบำเพ็ญประโยชน์ทำงานสาธารณะ พัฒนาวิถดาวาราม ชุคลอกกุศลอง ทำความสะอาดล้างท่อระบายน้ำ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ต้องขังเหล่านี้รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ และสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อสังคม ระหว่างประชาชนกับผู้ต้องขัง

อำนาจการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองเปรม

เรือนจำกลางคลองเปรม จัดอยู่ในกลุ่มเรือนจำความมั่นคงสูง รับผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษตั้งแต่

1. ผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรณ ซึ่งมิกำหนดโทษตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จนถึงโทษตลอดชีวิต และประหารชีวิต และผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจที่ย้ายมาจากเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร
2. ผู้ต้องขังชาวต่างประเทศ
3. ผู้ต้องขังป่วย ที่ย้ายมาจากเรือนจำและทัณฑสถานทั่วราชอาณาจักร เพื่อรับการบำบัดรักษาที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์
4. รับผู้ต้องขังที่ย้ายระบายความแออัดยัดเยียดมาจากเรือนจำ/ทัณฑสถานอื่น ๆ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

เรือนจำกลางคลองเปรมมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจ ตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง คือ การแก้ไขฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ต้องขังให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยการจัดการศึกษา อบรม การฝึกวิชาชีพ ตลอดจนสวัสดิการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยสี่ แก่ผู้ต้องขังตามความเหมาะสม กิจกรรมซึ่งเรือนจำจัดให้ผู้ต้องขัง คือ

การจัดการศึกษา

การศึกษาวิชาสามัญ โดยจัดการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การศึกษาวิชาชีพ โดยจัดการศึกษาวิชาชีพสาขาต่างๆ ดังนี้

- วิชาชีพช่างไม้ครุภัณฑ์	- วิชาชีพช่างเชื่อมโลหะ
- วิชาชีพช่างปูน	- วิชาชีพช่างไฟฟ้า
- วิชาชีพเกษตรกรรม	- วิชาชีพช่างตัดผม
- วิชาชีพช่างเครื่องยนต์	- วิชาชีพช่างวิทยุ
- วิชาชีพดนตรีสากล	- วิชาชีพสนทนาภาษาอังกฤษ
- วิชาชีพถักแห	- วิชาชีพศิลปะสกรีน ฯลฯ

การจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ของเรือนจำกลางคลองเปรม

การจัดให้ผู้ต้องขังทำงานหรือการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ได้ก่อให้เกิดผลงานหรือผลิตภัณฑ์ ซึ่งทางเรือนจำได้นำไปจำหน่ายในงานต่างๆ ดังนี้

1. เปิดจำหน่ายที่ร้านค้าหน้าเรือนจำกลางคลองเปรม
2. จำหน่ายในงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ที่กรุงเทพมหานคร
3. จำหน่ายในงานวันพบญาติ ที่หน้าเรือนจำกลางคลองเปรม กรุงเทพมหานคร
4. จำหน่ายเป็นครั้งคราวในงานต่างๆ

การให้การศึกษาอบรม

เรือนจำกลางคลองเปรม คำนึงถึงการให้การศึกษา อบรมแก่ผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก เพราะการให้การศึกษาอบรมเป็นหนทางแห่งการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกรู้จักคิดที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และถือเป็นนโยบายที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนภารกิจหลักที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ จึงได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การให้การศึกษาอบรมด้านศีลธรรม
2. การให้การศึกษาอบรมด้านวิชาสามัญ
3. การให้การศึกษาด้านวิชาชีพ

การให้การศึกษาทางศีลธรรม

ฝ่ายพัฒนาจิตใจของเรือนจำ เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ต้องขังในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. อบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่
2. อบรมผู้ต้องขังเป็นหมู่ตามประเภทโทษ หรืออบรมรายตัว
3. อบรมผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยหนุ่ม
4. อบรมผู้ต้องขังทั่วไปประจำสัปดาห์
5. อบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ
6. อบรมผู้ต้องขังในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
7. อบรมผู้ต้องขังวิชาธรรมศึกษา ตรี โท เอก
8. อบรมผู้ต้องขังฝึกสมาธิวิปัสสนา และจิตภาวนา
9. นิมนต์พระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิแสดงธรรม แก่เจ้าพนักงานและผู้ต้องขัง สัปดาห์ละ

1-2 ครั้ง

10. ติดต่อและประสานงานกับพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย เพื่อเชิญวิทยากรประกอบด้วย อนุศาสนาจารย์จากกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ มาอบรมผู้ต้องขังเดือนละ 1 ครั้ง

11. ติดต่อประสานงานกับผู้นำทางศาสนาคริสต์ เพื่อเข้าอบรมผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาคริสต์ เดือนละ 2 ครั้ง

12. ติดต่อประสานงานกับสำนักจุฬาราชมนตรี เพื่อเชิญวิทยากรหรือผู้นำทางศาสนาอิสลามเข้าอบรมผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลาม ทุกวันศุกร์

การให้ศึกษาด้านวิชาสามัญ

เรือนจำกลางคลองเปรม ได้จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีโรงเรียนเปรมประชาวิทยา เป็นศูนย์การเรียนการสอน จัดแบ่งการเรียนออกเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับ 1 สำหรับผู้ไม่รู้หนังสือเลย ให้สามารถอ่านออกเขียนได้

ระดับ 2 (ชั้นประถมปีที่ 4 เดิม)

ระดับ 3 (ชั้นประถมปีที่ 6 เดิม)

ระดับ 4 (ชั้น ม.ศ. 3 เดิม)

ระดับมัธยมปลาย

ระดับปริญญา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

การให้การศึกษอบรมด้านวิชาชีพ
จะได้รับประกาศนียบัตรเมื่อจบ คือ ช่างตัดผม,ช่างไม้,ช่างยนต์ และเกษตรกรรม

การให้สวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง

1. การจัดอาหารเลี้ยงแก่ผู้ต้องขัง
 - จัดอาหารตามโภชนาการ วันละ 3 มื้อ
2. การจัดให้มีร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังทั้งภายนอกและภายในเรือนจำ
 - เพื่อจำหน่ายสินค้าราคาถูกพิเศษ ให้กับผู้ต้องขังและญาติผู้ต้องขัง
3. การจัดสวัสดิการเยี่ยมญาติ

จัดสถานที่เยี่ยมญาติ ให้กับผู้ต้องขังทั้ง 2 ประเภท คือ

- ประเภทถึงตัว (วันพบญาติ)
- ประเภทปกติ คือ ให้เยี่ยมทุกวันตามปกติยกเว้นวันหยุดราชการ

4. สวัสดิการด้านการรับฝากเงินผู้ต้องขัง

เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสซื้อสินค้าหรืออาหารบางประเภทที่นอกเหนือจากที่เรือนจำ

จัดเลี้ยงให้ในราคาถูกพิเศษ

5. จัดส่งจดหมายติดต่อบริเวณญาติของผู้ต้องขังกับตัวผู้ต้องขัง
6. จัดงานด้านนันทนาการให้กับผู้ต้องขัง

- จัดหาอุปกรณ์การกีฬาให้กับผู้ต้องขัง ได้ออกกำลังกาย
- จัดการแสดงดนตรีให้กับผู้ต้องขัง เพื่อผ่อนคลายความเครียด ตลอดจนให้ผู้

ผู้ต้องขังได้มีโอกาสแสดงออกด้านดนตรี

- จัดหาวิดีโอ เทป และคาราโอเกะ ให้ผู้ต้องขังได้ชมในวันหยุดราชการ

7. งานสังคมสงเคราะห์

- จัดหาเครื่องอุปโภคที่จำเป็นแก่ผู้ต้องขัง เช่น เสื้อ ผ้าห่ม เสื้อผ้า เป็นต้น
- จัดหาทุนการศึกษาให้แก่บุตรผู้ต้องขัง และขอความช่วยเหลือ อุปการะให้กับผู้ต้องขังที่พิการ ทั้งนี้ โดยประสานงานกับกรมราชทัณฑ์และมูลนิธิต่าง ๆ

- ให้คำปรึกษาแนะนำผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ประสานงานกับตลาดแรงงาน เพื่อหางานให้กับผู้ต้องขังที่มีความประสงค์ที่จะทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง และในกรณีที่ผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษแต่ไม่สามารถกลับบ้านด้วยตนเองได้ งานสังคมสงเคราะห์จะจัดหารถไปส่งสำหรับผู้ต้องขังที่ป่วยและพิการ

- จัดค่าพาหนะ / เบี้ยเลี้ยง กลับภูมิลำเนาเมื่อพ้นโทษ

การเตรียมผู้ต้องขังก่อนวันปลดปล่อย

ภายหลังที่ผู้ต้องขังได้รับโทษจำคุกมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง เรือนจำกลางคลองเปรมจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเลื่อนชั้นผู้ต้องขังเป็นชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม ตามลำดับ ผู้ต้องขังเหล่านี้ได้รับประโยชน์ตอบแทนมากกว่าผู้ต้องขังระหว่างหรือผู้ต้องขังชั้นกลาง หรือชั้นต่ำกว่า โครงการหนึ่งที่ผู้ต้องขังบางคนได้รับ คือ การพิจารณาคัดเลือกเพื่อส่งออกไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ สำหรับการทำงานสาธารณะผู้ต้องขังจะได้รับการลดวันต้องโทษเท่ากับจำนวนวันที่ได้ออกไปทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินสาธารณะประโยชน์ เช่น ทำความสะอาดท่อระบายน้ำ ถ้าเป็นงานที่มีประโยชน์ตอบแทน จะได้รับเงินรางวัลปันผลของกำไรสุทธิด้วย สำหรับผู้ต้องขังตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป ที่มีความประพฤติเป็นที่ไว้วางใจได้ว่าจะไม่หลบหนี จะได้รับการเลือกให้ไปอยู่ในทัณฑสถานเปิด เพื่อฝึกวิชาชีพด้านเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ปรับตัวให้พร้อมที่จะออกไปอยู่ร่วมกับชุมชนได้ภายหลังการพ้นโทษ

ขั้นตอนก่อนปล่อย

- ก่อนครบกำหนดโทษ จะจัดให้ทบทวนสี่ลห้า , ธรรมห้า และให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติตน ตลอดจนการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควร ภายหลังพ้นโทษ
- ติดต่อญาติเพื่อเตรียมรับตัวกลับภูมิลำเนา
- ในวันปล่อย หากผู้พ้นโทษ ไม่มีเครื่องแต่งกาย ทางเรือนจำจะจ่ายเสื้อผ้า ตามความเหมาะสมให้ 1 ชุด ให้ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าพาหนะเดินทางจนกลับถึงภูมิลำเนา
- ผู้ต้องขังที่ประสงค์จะหางานทำ หรือไม่มีที่พักพิงหรือญาติมิตร ทางเรือนจำฯ จะติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ ตลอดจนขอความสงเคราะห์จากองค์กรของเอกชน เพื่อให้ความช่วยเหลือตามควร

การปลดปล่อยผู้ต้องขัง

การปลดปล่อยผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองเปรม มี 2 ลักษณะ คือ

1. การปลดปล่อยผู้ต้องขังที่คดียังไม่ถึงที่สุด
2. การปลดปล่อยผู้ต้องขังที่คดีถึงที่สุดแล้ว

การปลดปล่อยผู้ต้องขังคดียังไม่ถึงที่สุด หมายถึง ผู้ต้องขังที่คดียังอยู่ระหว่างการดำเนินคดี จะได้รับการปล่อยตัวตามกระบวนการตามกฎหมายได้ ตลอดเวลา เช่น การประกันตัว ศาลยกฟ้อง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัว ซึ่งเรือนจำได้ดำเนินการปล่อยตัวได้ทุกวันทำการ หรือตามที่ศาลมีหมายแจ้งให้ปล่อยตัว

การปลดปล่อยผู้ต้องขังคดีถึงที่สุดแล้ว หมายถึง ผู้ต้องขังที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้จำคุกถึงที่สุด และครบกำหนดโทษคำพิพากษาของศาลแล้ว และนอกจากนี้อาจมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่มีการประพฤติดี ขยันหมั่นเพียรในการทำงานและการศึกษาจนได้รับเลื่อนขั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดี จะได้รับวันต้องโทษจำคุก หรือลดวันต้องโทษจากการออกทำงานสาธารณะหรือได้รับการพักโทษ เป็นการปล่อยตัวก่อนวันครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาล โดยมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการคุมประพฤติ ประมาณวันละ 10-15 คน โดยจะเริ่มปล่อยตัว ประมาณเวลา 08.00 น. เป็นต้นไป และนอกจากนี้อาจมีการปล่อยตัวผู้ต้องขังได้รับพระราชทานอภัยโทษรวม ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการขอพระราชทานอภัยโทษ หรือผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาพระราชทานอภัยโทษให้กับตัวเองเป็นการเฉพาะรายด้วย

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษฎา เชนะ (2543:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ต้องขังวัยหนุ่มต่อการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ต้องขังทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังวัยหนุ่มมีความพึงพอใจในสวัสดิการด้านการศึกษาระดับมากที่สุดในเรื่องการเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายเน้นหนักเรื่องการให้การศึกษาผู้ต้องขังวัยหนุ่มมากกว่าผู้ต้องขังประเภทอื่น ๆ ผู้ต้องขังวัยหนุ่มมีความพึงพอใจในสวัสดิการด้านปัจจัย 4 คือ ด้านความปลอดภัย ด้านอนามัยและสุขภาพและด้านการอำนวยความสะดวกในระดับปานกลาง และผู้ต้องขังวัยหนุ่มมีความพึงพอใจน้อย ต่อสวัสดิการด้านกีฬาและการออกกำลังกาย เนื่องจากผู้ต้องขังวัยหนุ่มอยู่ในวัยฉกรรจ์ พละกำลังส่วนเกินจึงมีค่อนข้างมาก แต่ได้รับการสนองต่อด้านกีฬาไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและสถานที่ส่วนสวัสดิการด้านเศรษฐกิจและค่านันทนาการนั้น ผู้ต้องขังวัยหนุ่มมีความพึงพอใจน้อยที่สุดจากการที่ทัณฑสถานไม่ได้จัดสวัสดิการด้านนี้ให้ตรงกับความต้องการอันเนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร

ไพฑูรย์ วิเศษศิริ (2545:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาการต้องโทษสูงในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุด เพื่อที่จะแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีโทษสูงได้อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีปัญหาและความต้องการด้านความคาดหวังในอนาคตมากที่สุด คือต้องการที่จะปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ รองลงมา คือปัญหาและความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพเพื่อนำ วิชาชีพที่ได้ไปใช้ภายหลังพ้นโทษ ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคาดหวังในอนาคตกล่าวคือ ต้องการให้สังคมยอมรับและให้โอกาสในการประกอบอาชีพสุจริต รวมทั้งความต้องการด้านปัจจัยพื้นฐานอันได้แก่ ความสำคัญของสุขภาพ คือ เรื่องความสะอาดของอาหาร การได้รับการรักษาพยาบาล เรื่องน้ำในการอุปโภคบริโภค ส่วนในด้านสวัสดิการและนันทนาการนั้น มีความต้องการได้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ ต้องการให้มีการจัดงานพบญาติใกล้ชิดตลอดไป การเพิ่มเวลาในการเยี่ยม และแจกสิ่งของเครื่องใช้จำเป็นแก่ผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติเยี่ยมส่วนปัญหาด้านการศึกษาซึ่งอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน จึงขาดความกระตือรือร้นในการศึกษา จะคำนึงถึงสุขภาพ และการฝึกวิชาชีพมากกว่า เนื่องจากมีความคาดหวังที่จะกลับสู่สังคมภายนอก และประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปรกติสุข

เมธิ จันทกุล (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะความต้องการพิเศษของสมาชิกในสังคม เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ศึกษาความต้องการผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตในด้านต่าง ๆ และแสวงหาแนวทางในการตอบสนองความต้องการผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการด้านความคาดหวังของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตขอให้ขบวนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะที่รวดเร็วมากขึ้น ความต้องการสวัสดิการและนันทนาการ ขอให้มียุทธศาสตร์ในการเยี่ยมมากขึ้น ความต้องการด้านพัฒนาจิตใจ ขอให้ลดความเครียดและวิตกกังวลมากขึ้น ความต้องการด้านปัจจัยพื้นฐาน ต้องการอาหารที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะ ความต้องการด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีความต้องการปลดครวนขณะอยู่ในเรือนจำ

ณัฐชาภัทร คำคม (2547:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ต้องขังหญิงศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังหญิงเพื่อแสวงหาแนวทางและรูปแบบการให้บริการด้านสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังหญิงได้อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีความต้องการในด้านสวัสดิการและนันทนาการมากที่สุดลำดับรองลงมาคือ ความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านความคาดหวังในอนาคตด้านการศึกษา ส่วนด้านปัจจัยพื้นฐานอยู่ในอันดับที่น้อยที่สุดความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพระยะสั้นที่ใช้เงินลงทุนน้อย และด้วยแรงงานของตนเอง เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพเลี้ยงตนเองในอนาคตด้วยความคาดหวังว่าจะไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก และมีข้อเสนอแนะ

เพิ่มเติมว่า ร้านค้าสวัสดิการของเรือนจำ ควรมีความหลากหลายของรูปแบบสินค้าที่สนองต่อความเป็นผู้หญิงบ้างตามสมควร อาทิเช่น เครื่องสำอางต่าง ๆ และเรือนจำ ควรมีระบบการรักษาพยาบาลที่ครบครันทันทั่วทั้งที่ในกรณีฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

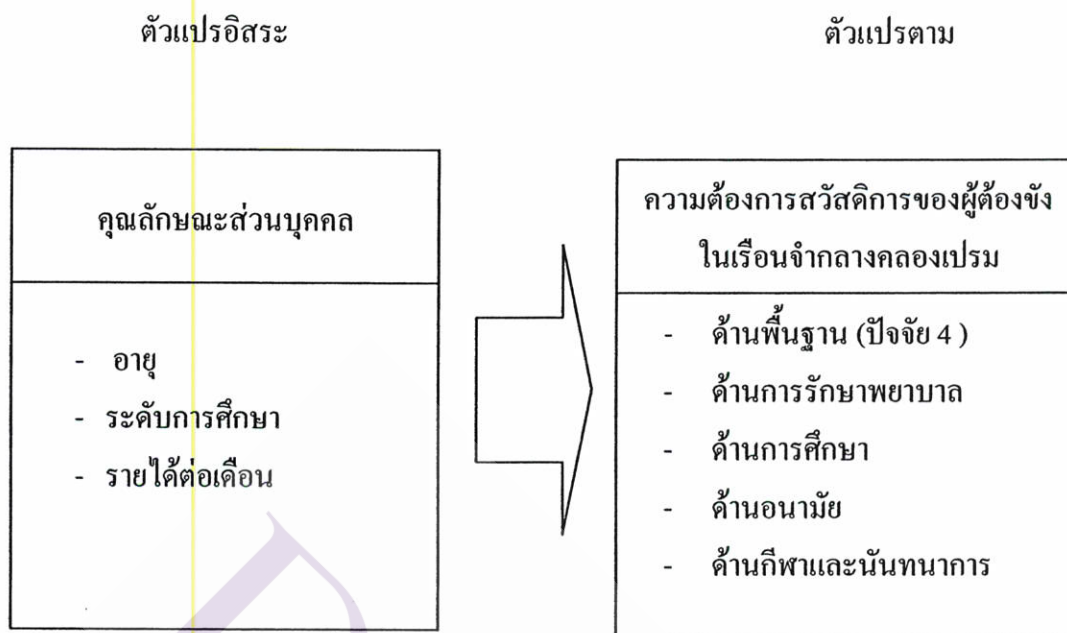
จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและผลงานการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่มนุษย์ซึ่งต้องดำรงชีวิตในสังคมหากเมื่อใดที่มนุษย์ เกิดความต้องการขึ้นเมื่อใด สิ่งใดก็สามารถที่จะแสวงหาและหาทางตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลให้สัมฤทธิ์ผล ได้ทั้งจากตนเอง และจากสังคม ในขณะที่ผู้ต้องขังซึ่งต้องใช้ชีวิตในเรือนจำการดำรงชีวิตย่อมมีความแตกต่างจากสังคมภายนอกในขณะที่ผู้ต้องขังต่างก็มีความต้องการ เช่นเดียวกับบุคคลภายนอกสังคมเรือนจำ และในการตอบสนอง ความต้องการของผู้ต้องขังจะได้รับจากทางเรือนจำโดยตรงและจากการที่เรือนจำกลางคลองเปรมมีหน้าที่ต้องดูแลผู้ต้องขัง ขณะที่ปัจจุบันการจัดสวัสดิการ ให้แก่ผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการในด้านพื้นฐาน การรักษาพยาบาล การศึกษา การอนามัย การฝึกวิชาชีพ การกีฬา และนันทนาการ ซึ่งอาจเป็นการไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้อย่างพอเพียง ดังนั้นการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังจึงควรที่จะเป็นการสนองตอบให้ตรงกับระดับความต้องการในแต่ละด้านได้อย่างพอเพียง และจากการที่ผู้ต้องขังได้รับการตอบสนองความต้องการที่ตรงตามความต้องการในเรื่องที่ทางเรือนจำพึงปฏิบัติและจัดให้แก่ผู้ต้องขังจะส่งผลดีต่อผู้ต้องขังและทางเรือนจำซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในด้านการควบคุม และการแก้ไขพฤติกรรมที่ผิดของผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและจากการที่ผู้ต้องขังในเรือนจำมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของพื้นฐานส่วนตัวและรูปแบบการกระทำผิดรวมถึงสถานะปัจจุบันของตัวผู้ต้องขังเอง ความต้องการส่วนตัวย่อมที่จะมีความแตกต่างกันไป การได้รับการตอบสนองความต้องการจึงต้องมีระดับที่มีความแตกต่างกัน จึงสมควรที่จะมีการศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังเพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละประเภทและมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามระบบราชทัณฑ์สากลที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมที่ผิดของผู้ต้องขังอันจะเป็นการช่วยลดปัญหาสังคมและทำให้ผู้ต้องขังสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้ศึกษาได้กำหนด วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วจากการทบทวนวรรณกรรม นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และทำการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข ข้อคำถามของแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจในคำถามมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปทำการ (Pre - test) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ลักษณะเดียวกันกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ผู้ต้องขัง เรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 30 ชุด เมื่อได้ (Pre - test) เสร็จสิ้นแล้ว ได้นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS หาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ได้ค่า $\alpha = 0.98$ จากนั้นได้ทำการปรับปรุงจำนวนคำถามที่ได้ (Pre - test) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปดำเนินการศึกษาวิจัยโดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 วิธีการศึกษา

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary research) โดยการศึกษาจากแนวความคิด ทฤษฎี ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและการอ้างอิง
2. การศึกษาค้นคว้าจากภาคสนาม (Field Survey) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาต่อกับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

3.3 ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 369 คน จากจำนวนผู้ต้องขัง 4,737 คน ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551 จากการคำนวณสูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, (2540:71)

โดยสูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้
$$\frac{4,737}{1 + (4,737)(0.05)^2} = 369 \text{ คน}$$

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตามวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ชุด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงที่ได้รับให้สมบูรณ์ โดยผู้วิจัยคอยดูแลตอบข้อสงสัยอย่างใกล้ชิด ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้หนังสือ หรือไม่วางที่จะกรอกแบบสอบถาม ผู้วิจัยก็จะเป็นผู้อ่านและกรอกแบบสอบถามตามคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็นคำถามที่ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียวได้แก่ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับชั้น และโทษจำคุก

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีความต้องการด้าน ขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ความต้องการด้านการรักษาพยาบาล ความต้องการด้านการศึกษา ความต้องการด้านอนามัย ความต้องการด้านกีฬาและนันทนาการ โดยแบ่งเป็นความต้องการ 5 ระดับ คือ

- ระดับ 5 หมายถึงผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการมาก
- ระดับ 3 หมายถึงผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึงผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการน้อย
- ระดับ 1 หมายถึงผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเรื่องความต้องการสวัสดิการด้านอื่นๆ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาด้านการจัดสวัสดิการให้ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้ศึกษาทำการติดต่อ บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อทำหนังสือ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรมเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและแจกแบบสอบถามเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนในการจัดเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยติดต่อขอพบเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนัดวันเก็บข้อมูลและขอให้เจ้าหน้าที่ อธิบายให้ผู้ต้องขังทราบว่า กลุ่มผู้ศึกษาจะเข้ามาเก็บข้อมูลเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการศึกษาต่อไป
4. กลุ่มผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน ใช้การแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ชุด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงที่ได้รับให้สมบูรณ์ โดยผู้ศึกษาคอยดูแลตอบข้อสงสัยอย่างใกล้ชิด ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้หนังสือหรือไม่ว่างที่จะกรอกแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจะเป็นผู้อ่านและกรอกแบบสอบถาม ตามคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง
5. กลุ่มผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์ (ความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม) ทั้งหมดที่ได้กลับคืนมา เพื่อนำแบบสอบถามมาสร้างคู่มือในการลงรหัส เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ SPSS ทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่างๆ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความต้องการในแต่ละประเภทสวัสดิการของผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน จะมีความต้องการ โดยใช้ การวิเคราะห์การผันแปร (ANOVA)

4. ข้อเสนอแนะ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการทางสถิติเข้ามาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนทั้งหมด}}$$

2. ระดับความต้องการในแต่ละประเภทของสวัสดิการ ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย / มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือ X)

$$X = \frac{\sum fx}{n}$$

X = คะแนนเฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ย

x = ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยนี้

f = จำนวนความถี่ของแต่ละค่าตัวเลขหรือคะแนน

$$\frac{\sum fx}{n} = \text{ค่า } fx \text{ ทั้งหมด}$$

R = อันดับของค่าเฉลี่ย

3. การแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ย โดยพิจารณาจากคะแนนของคำตอบโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยใช้สูตรกำหนดช่วงของค่าตัวกลางเลขคณิต ดังนี้ เกณฑ์การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean : \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) (จิรภา แสนเกษม และคณะ, 2545, 98)

$$\bar{X} = \frac{(\sum fx)}{n}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

เกณฑ์ระดับค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับความต้องการ
4.55 – 5.00	หมายถึง	ความต้องการมากที่สุด
3.55 – 4.54	หมายถึง	ความต้องการมาก
2.55 – 3.54	หมายถึง	ความต้องการปานกลาง
1.55 – 2.54	หมายถึง	ความต้องการน้อย
1.00 – 1.54	หมายถึง	ความต้องการน้อยที่สุด

โดยผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้ต้องขังในเรือนจำนครลองเปรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของทางเรือนจำ
 - สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) จำนวน 10 ข้อ
 - สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล จำนวน 10 ข้อ
 - สวัสดิการด้านการศึกษา จำนวน 10 ข้อ
 - สวัสดิการด้านอนามัย จำนวน 10 ข้อ
 - สวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ จำนวน 10 ข้อ
3. ความต้องการสวัสดิการ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 369 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผู้ศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือนก่อนเข้าอยู่ในเรือนจำ อาชีพเดิมก่อนต้องโทษ กำหนดโทษจำคุก ชั้นโทษ ผู้ศึกษาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละจากแบบสอบถามจำนวน 369 ตัวอย่าง ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	135	36.6
36-50 ปี	191	51.8
51 ปีขึ้นไป	43	11.7
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา อายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	47	12.7
ประถมศึกษา - มัธยมศึกษา	249	67.5
ปริญญาตรีขึ้นไป	73	19.8
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 และไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	268	72.6
คริสต์	57	15.4
อิสลาม	44	11.9
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่
นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 57
คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	164	44.4
สมรส	162	43.9
หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	43	11.7
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่
มีสถานภาพสมรสโสด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาสมรสแล้ว จำนวน 162 คน
คิดเป็นร้อยละ 43.9 และหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	132	35.8
10,001-20,000 บาท	182	49.3
20,001 บาท ขึ้นไป	55	14.9
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท/เดือน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามอาชีพเดิมก่อนต้องโทษ

อาชีพเดิมก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรกรรม	56	15.2
รับจ้างทั่วไป	187	50.7
ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	92	24.9
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10	2.7
พนักงานบริษัทเอกชน	19	5.1
อื่นๆ	5	1.4
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 และประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ประกอบอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และอื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำแนกตามกำหนดโทษจำคุก

กำหนดโทษจำคุก	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	90	24.4
11-20 ปี	214	58.0
21 ปีขึ้นไป	65	17.6
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่ มีกำหนดโทษจำคุก 11-20 ปี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม
จำแนกตามชั้นโทษ

ชั้นโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นเยี่ยม	76	20.6
ชั้นดีมาก	130	35.2
ชั้นดี	121	32.8
ชั้นกลาง	34	9.2
ชั้นเลว	8	2.2
รวม	369	100.0

จากตารางที่ 4.8 ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่ อยู่ในชั้นดีมาก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมาชั้นดี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ชั้นเยี่ยม จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 ชั้นกลางจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 และชั้นเลว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังใน
เรือนจำกลางคลองเปรม

ตารางที่ 4.9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของ
กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีต่อความต้องการสวัสดิการ
ของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย4)

สวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย4)	ระดับความต้องการ					\bar{X}	S.D.	การ แปร ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1.อาหารที่มีคุณภาพและถูก สุขลักษณะ	107	156	93	7	6	3.95	0.87	มาก
2.ปริมาณของอาหารที่ เรือนจำจัดให้อย่างเพียงพอ	88	201	73	3	4	3.99	0.75	มาก
3.น้ำดื่ม น้ำใช้สะอาดและ เพียงพอ	42	196	121	9	1	3.73	0.70	มาก
4.เครื่องนุ่งห่มที่เรือนจำจัด ให้สะอาดและเพียงพอ	46	153	163	3	4	3.63	0.75	มาก
5.เรือนนอนมีการถ่ายเท อากาศได้ดี	60	165	136	6	2	3.75	0.76	มาก
6.การรักษาโรคที่เรือนจำจัด ให้อย่างเพียงพอ	60	207	95	6	1	3.86	0.70	มาก
7.มาตรการดูแลรักษาเมื่อ เจ็บป่วย	75	203	80	5	5	3.91	0.77	มาก
8.ของใช้ในชีวิตประจำวัน ทางเรือนจำจัดให้	91	141	120	12	5	3.82	0.89	มาก
9. มาตรการการรักษาความ ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน	92	193	73	4	7	3.97	0.81	มาก
รวม						3.86	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.9 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย4) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการสูงสุดในด้าน ปริมาณของอาหารที่เรือนจำจัดให้เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.99 รองลงมาเรื่องความต้องการ มาตรการการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ย 3.97 เรื่องอาหารที่มีคุณภาพและ ถูกสุขลักษณะ ค่าเฉลี่ย 3.95 เรื่องมาตรการดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วยมีค่าเฉลี่ย 3.91 เรื่องยารักษาโรคที่ เรือนจำจัดให้เพียงพอมีค่าเฉลี่ย 3.86 เรื่องของใช้ในชีวิตประจำวันที่ทางเรือนจำจัดให้มีค่าเฉลี่ย 3.82 เรื่องเรือนนอนมีการถ่ายเทอากาศได้ดีมีค่าเฉลี่ย 3.75 เรื่อง น้ำดื่ม น้ำใช้สะอาดและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.73 และมีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่อง เครื่องนุ่งห่มที่เรือนจำจัดให้สะอาดและเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3.63

ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีต่อความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล	ระดับความต้องการ					\bar{X}	S.D.	การแปรผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง	81	173	104	8	3	3.87	0.80	มาก
2. ได้รับการปรึกษาจากนักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ฯ	79	190	86	12	2	3.90	0.78	มาก
3. สถานพยาบาลเป็นสัดส่วนเฉพาะ	62	161	136	9	1	3.74	0.77	มาก
4. ได้รับการรักษาโรคที่ได้คุณภาพมีมาตรฐาน	56	191	120	1	1	3.81	0.69	มาก
5. ได้รับการดูแลเอาใจใส่ขณะเจ็บป่วย	57	207	100	3	2	3.85	0.70	มาก
6. การได้ออกไปตรวจรักษาภายนอกเรือนจำเมื่อร้องขอ	72	157	125	10	5	3.76	0.84	มาก
7. การอบรมชี้แจง การป้องกันโรคติดต่อในเรือนจำ	77	195	78	15	4	3.88	0.81	มาก
8. การบริการให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านสุขภาพ	101	170	80	10	8	3.93	0.89	มาก
9. การได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	100	178	80	8	3	3.99	0.80	มาก
รวม						3.86	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.10 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.86 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการด้านการได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีสูงสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.99 รองลงมามีความต้องการในเรื่องการบริการให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านสุขภาพมีค่าเฉลี่ย 3.93 เรื่องได้รับการปรึกษาจากนักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนมีค่าเฉลี่ย 3.90 เรื่องการอบรม ชี้นำ การป้องกันโรคติดต่อในเรือนจำมีค่าเฉลี่ย 3.88 เรื่องได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ที่รวดเร็วและต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 3.87 เรื่องได้รับการดูแลเอาใจใส่ขณะเจ็บป่วยมีค่าเฉลี่ย 3.85 เรื่องได้รับการรักษาโรคที่ได้คุณภาพมีมาตรฐานมีค่าเฉลี่ย 3.81 เรื่องการได้ออกไปตรวจรักษาภายนอกเรือนจำเมื่อร้องขอมีค่าเฉลี่ย 3.76 และ มีความต้องการในเรื่องสถานพยาบาลเป็นสัดส่วนเฉพาะน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.74

ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีต่อความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามสวัสดิการด้านการศึกษา

สวัสดิการด้านการศึกษา	ระดับความต้องการ					\bar{X}	S.D.	การแปรผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.สถานที่ในการศึกษามีความเป็นสัดส่วน มีบรรยากาศเหมาะสม	108	121	115	20	5	3.82	0.96	มาก
2.อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความพร้อมในการศึกษาของทุกระดับ	74	174	113	4	4	3.84	0.79	มาก
3.ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน	45	170	136	14	4	3.64	0.78	มาก
4.ครูผู้สอนมีความใส่ใจและติดตามผลการเรียน	52	190	106	13	8	3.72	0.82	มาก
5.การเปิดโอกาสให้มีทางเลือกในการศึกษาหลายรูปแบบ	82	183	93	8	3	3.90	0.79	มาก
6.การมีส่วนร่วมระหว่างการเรียนรู้ของครู	75	202	87	1	4	3.92	0.74	มาก
7.เวลาการเรียนมีความเหมาะสม	78	166	109	1	4	3.82	0.84	มาก
8.ห้องสมุด สื่อ มีความพอเพียงในการศึกษา	97	163	98	6	5	3.92	0.84	มาก
9. การได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษา	116	158	83	5	7	4.00	0.87	มาก
รวม						3.84	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.11 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีความต้องการสูงที่สุดในเรื่องการได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.00 รองลงมามีความต้องการเรื่องห้องสมุด สื่อ มีความพอเพียงในการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 3.92 เรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างการเรียนรู้ของครูและนักเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.92 เรื่องการเปิดโอกาสให้มีทางเลือกในการศึกษาหลายรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 3.90 เรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนมีความพร้อมในการศึกษาของทุกระดับชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.84 เรื่องเวลาการเรียนมีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 3.82 เรื่องสถานที่ในการศึกษามีความเป็นสัดส่วน มีบรรยากาศเหมาะแก่การเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.82 เรื่องครูผู้สอนมีความใส่ใจและติดตามผลการเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.72 และมีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.64

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีต่อความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามสวัสดิการด้านอนามัย

สวัสดิการด้านอนามัย	ระดับความต้องการ					\bar{X}	S.D.	การแปรผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.สถานที่เรือนนอน ที่นอนสะอาด และมีบริเวณพื้นที่เพียงพอ	81	136	136	10	6	3.74	0.88	มาก
2.ห้องสุขาสะอาดและถูกสุขลักษณะ	87	169	107	5	1	3.91	0.77	มาก
3.ความสะอาดของโรงอาหารและโรงงาน	87	169	107	5	6	3.66	0.78	มาก
4.ความปลอดภัย และป้องกันอันตราย ขณะทำงานและฝึกอาชีพ	43	158	158	9	1	3.63	0.73	มาก
5.การสุขาภิบาลในเรือนจำมีความสะอาดและพอเพียง	69	160	129	9	2	3.77	0.79	มาก
6.ได้รับการดูแลสุขภาพอนามัย ร่างกายจากแพทย์พยาบาลและเจ้าหน้าที่	84	190	87	7	1	3.94	0.75	มาก
7.เครื่องนุ่งห่มหลับนอนที่ทางเรือนจัดให้สะอาดและพอเพียง	81	150	130	7	1	3.82	0.80	มาก
8.ภาชนะที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคมีความสะอาดและพอเพียง	87	189	83	9	1	3.95	0.76	มาก
9.ได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์	87	189	83	9	1	4.00	0.83	มาก
รวม						3.83	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.12 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องการได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการเรื่องภาษาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคมีความสะอาดและพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.95 เรื่องความปลอดภัย และป้องกันอันตราย ขณะทำงานและฝึกอาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.94 เรื่องห้องสุขาสะอาดและถูกสุขลักษณะมีค่าเฉลี่ย 3.91 เรื่องเครื่องนุ่งห่มหลับนอนที่ทางเรือนจัดให้สะอาดและพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.82 เรื่องการสุขาภิบาลในเรือนจำมีความสะอาดและพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.77 เรื่องสถานที่เรือนนอน ที่นอน สะอาด และมีบริเวณพื้นที่เพียงพอมีค่าเฉลี่ย 3.74 เรื่องความสะอาดของโรงอาหาร และโรงงานมีค่าเฉลี่ย 3.66 และ มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องความปลอดภัย และป้องกันอันตราย ขณะทำงานและฝึกอาชีพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.63

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีต่อความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

สวัสดิการด้านกีฬาและ นันทนาการ	ระดับความต้องการ					\bar{X}	S.D.	การ แปร ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1.การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ฟึ่กกายบริหาร ฟึ่ก กระเปียบแถว	104	103	147	13	2	3.79	0.91	มาก
2.การจัดการแข่งขันกีฬาแดน สามัคคีเกมส์ระหว่างเรือนจำ ต่างๆทั่วประเทศ	82	172	98	10	7	3.84	0.86	มาก
3.การจัดการแข่งขันกีฬา ระหว่างแดน	52	159	141	10	7	3.65	0.82	มาก
4.อุปกรณ์กีฬามีอย่างพอเพียง	49	175	131	11	3	3.69	0.76	มาก
5.เวลาในการเล่นกีฬา เหมาะสม	66	174	116	7	6	3.77	0.82	มาก
6.การจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริง ในเรือนจำ	77	142	131	14	5	3.73	0.87	มาก
7.การจัดงานพบญาติใกล้ชิด	98	178	77	13	3	3.96	0.83	มาก
8.การได้รับความบันเทิง ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ โทรทัศน์ และวิดีโอ	89	150	115	13	2	3.84	0.85	มาก
9.การแสดงดนตรี,คอนเสิร์ต	123	143	88	10	5	3.99	0.90	มาก
รวม						3.81	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.13 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อต้านกีฬาและนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการสูงสุดในเรื่องการแสดงดนตรี,คอนเสิร์ตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.99 รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการในเรื่องการจัดงานพบญาติใกล้ชิดมีค่าเฉลี่ย 3.96 เรื่องการได้รับความบันเทิง ข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ และวิดีโอมีค่าเฉลี่ย 3.84 เรื่องการจัดการแข่งขันกีฬาแดนสามัคคีเกมส์ระหว่างเรือนจำต่างๆทั่วประเทศมีค่าเฉลี่ย 3.84 เรื่องการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ฝึกกายบริหาร ฝึกระเบียบแถวมีค่าเฉลี่ย 3.79 เรื่องเวลาในการเล่นกีฬาเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 3.77 เรื่องการจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริงในเรือนจำมีค่าเฉลี่ย 3.73 เรื่องอุปกรณ์กีฬามีอย่างพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.69 และ ผู้ต้องขังมีความต้องการในเรื่องการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างแดนน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.65

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance)

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามอายุ

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม	\bar{X}	S.D.	Sig.
1. ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	3.86	0.52	0.027*
2. ด้านการรักษาพยาบาล	3.86	0.52	0.000*
3. ด้านการศึกษา	3.85	0.61	0.000*
4. ด้านอนามัย	3.83	0.55	0.000*
5. ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.81	0.60	0.000*
รวม	3.84	0.48	0.000*

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากข้อมูลตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านสุดท้ายคือผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามระดับการศึกษา

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม	\bar{X}	S.D.	Sig.
1. ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	3.86	0.52	0.150
2. ด้านการรักษาพยาบาล	3.86	0.53	0.034*
3. ด้านการศึกษา	3.85	0.61	0.000*
4. ด้านอนามัย	3.83	0.55	0.001*
5. ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.81	0.60	0.000*
รวม	3.84	0.48	0.000*

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากข้อมูลตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามระดับการศึกษา เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม	\bar{X}	S.D.	Sig.
1. ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	3.86	0.52	0.226
2. ด้านการรักษาพยาบาล	3.86	0.53	0.090
3. ด้านการศึกษา	3.84	0.61	0.001*
4. ด้านอนามัย	3.83	0.55	0.065
5. ด้านกีฬาและนันทนาการ	3.81	0.60	0.001*
รวม	3.84	0.48	0.006*

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากข้อมูลตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมจำแนกตามรายได้ต่อเดือน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านอนามัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันจะมีความต้องการความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 แสดงความต้องการสวัสดิการโดยรวมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. สวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย4)	3.86	0.52	มาก
2. สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล	3.86	0.52	มาก
3. สวัสดิการด้านการศึกษา	3.84	0.61	มาก
4. สวัสดิการด้านอนามัย	3.83	0.54	มาก
5. สวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ	3.81	0.60	มาก
รวม	3.84	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.17 ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม โดยรวมต่อสวัสดิการทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมมีความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย4) มีค่าเฉลี่ย 3.86 และความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 3.86 มากที่สุด รองลงมา คือ ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.84 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านอนามัย มีค่าเฉลี่ย 3.83 และมีความต้องการน้อยที่สุดในด้านสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ มีค่าเฉลี่ย 3.81

สมมติฐานที่ 1 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีอายุต่างกัน จะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันจะมีผลต่อความต้องการด้านสวัสดิการที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ความต้องการสวัสดิการ ของผู้ต้องขัง	F	Sig.	ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ
- ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	3.641	0.027	*
- ด้านการรักษาพยาบาล	8.455	0.000	*
- ด้านการศึกษา	13.221	0.000	*
- ด้านอนามัย	11.118	0.000	*
- ด้านกีฬาและนันทนาการ	8.528	0.000	*
ภาพรวม	11.819	0.000	*

*มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ต้องขังที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีผลต่อ ความต้องการด้าน สวัสดิการที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง	F	Sig.	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
- ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	1.905	0.150	
- ด้านการรักษาพยาบาล	3.422	0.034	*
- ด้านการศึกษา	11.521	0.000	*
- ด้านอนามัย	7.583	0.001	*
- ด้านกีฬาและนันทนาการ	15.305	0.000	*
ภาพรวม	9.538	0.000	*

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังพบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถจำแนกได้ดังนี้ ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันจะมีผลต่อความต้องการด้านสวัสดิการที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง	F	Sig.	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
- ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	1.330	0.266	
- ด้านการรักษาพยาบาล	2.423	0.090	
- ด้านการศึกษา	6.964	0.001	*
- ด้านอนามัย	2.748	0.065	
- ด้านกีฬาและนันทนาการ	7.623	0.001	*
ภาพรวม	5.174	0.006	*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ต้องขังที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความต้องการต่อการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา และต่อการจัดสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) การจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และการจัดสวัสดิการด้านอนามัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง

1.ด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

- 1.ทางเรือนจำควรปรับปรุงเรื่องรสชาติของอาหารให้ดีขึ้นและเพิ่มเมนูอาหารให้หลากหลาย
- 2.ควรมีการติดตั้งเครื่องทำน้ำเย็น และ น้ำร้อน ประจำ โรงเลี้ยงและ โรงงานฝึกวิชาชีพ
- 3.เครื่องนุ่งห่มที่เรือนจำจัด ควรสอดคล้องกับสภาพอากาศ ฤดูร้อนแจกเสื้อแขนสั้น ฤดูหนาว แจกเสื้อแขนยาวและผ้าห่ม ให้ทันต่อสภาพอากาศ
- 4.ควรติดตั้งพัดลมระบายอากาศทั้งในเรือนนอนและ โรงฝึกวิชาชีพ

2.ด้านการรักษาพยาบาล

- 1.ทางเรือนจำควรเปิด โอกาสให้พบแพทย์ได้ตลอดเวลาทำการ
- 2.การตรวจรักษาควรมีความรวดเร็วไม่ต้องรอนาน โดยการเพิ่มแพทย์ให้เพียงพอ
- 3.อาคารสถานพยาบาลควรขยายหรือใช้สอยพื้นที่ชั้นสองให้เต็มที่ เพื่อลดความแออัด ทางเรือนจำควรเร่งย้ายผู้ต้องขังที่ป่วยทั้งกายและจิตออกจากแดนควบคุม โดยเร็ว

3.ด้านการศึกษา

- 1.ทางเรือนจำควรขยายเวลาการใช้บริการห้องสมุดโดยสะดวกทุกเวลาทำการ
- 2.ควรขยายจำนวนห้องเรียนในแต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนเพื่อให้ได้เรียนทั่วถึง
- 3.ควรแจกจ่ายอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอต่อการใช้เรียน
- 4.ครูผู้สอนควรทุ่มเทและสนใจสอบถามผู้เรียน

4.ด้านอนามัย

- 1.ทางเรือนจำควรเพิ่มห้องสุขาสะอาดและถูกสุขลักษณะ
- 2.ผู้ต้องขังได้รับการดูแลสุขภาพร่างกายจากแพทย์ พยาบาล อย่างสม่ำเสมอ
- 3.เรือนนอนต้องได้รับการปรับปรุงให้สะอาด ไม่มีกลิ่นอับชื้น

5.ด้านกีฬาและนันทนาการ

- 1.ทางเรือนจำควรขยายเวลาการเยี่ยมญาติให้นานขึ้น และ ปรับปรุงห้องเยี่ยมให้เป็นสัดส่วน
- 2.ควรมีสถานที่ในการติดต่อเซ็นเอกสารเป็นการเฉพาะ
- 3.ควรปรับปรุงหรือเพิ่มขนาดของเครื่องโทรศัพท์ให้ใหญ่ขึ้น หรือเพิ่มจำนวนเครื่องให้มากขึ้นเพื่อดูให้ทั่วถึง
- 4.ควรขยายเวลาการเปิดโทรศัพท์จนถึงเวลา 22.00 น.
- 5.ควรจัดหาอุปกรณ์กีฬาให้มีหลากหลายประเภทเช่น เปตอง หมากรุก เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านสวัสดิการด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านพื้นฐาน (อาหาร ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค) ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านการอนามัย ด้านการกีฬา และนันทนาการ ของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน เพื่อแสวงหาแนวทางให้กรมราชทัณฑ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังให้เหมาะสม

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีการศึกษาประกอบไปด้วย การศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร เอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนาม โดยมีแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 369 คน ซึ่งได้แจกแบบสอบถามจำนวน 369 ฉบับ ได้กลับคืน 369 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีความต้องการด้าน ขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ความต้องการด้านการรักษาพยาบาล ความต้องการด้านการศึกษา ความต้องการด้านอนามัย ความต้องการด้านกีฬาและนันทนาการ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเรื่องความต้องการสวัสดิการด้านอื่นๆ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาด้านการจัดสวัสดิการให้ตรงต่อความต้องการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเนนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ SPSS ทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ระดับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ประกอบตารางข้อมูลทางสถิติ ส่วน ANOVA ใช้เปรียบเทียบความต้องการด้านสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน และ ข้อเสนอแนะ ที่เป็นคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 36-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา อายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.6 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.5 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 72.6 มีสถานภาพสมรส โสด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 43.9 มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.8 ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 50.7 มีกำหนดโทษจำคุก 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.0 อยู่ในชั้นดีมาก คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมาชั้นดี คิดเป็นร้อยละ 32.8

ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ผลการศึกษาความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาความต้องการสวัสดิการในแต่ละด้านสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีความต้องการต่อสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการสูงสุดในด้าน ปริมาณของอาหารที่เรือนจำจัดให้เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.99 รองลงมาเรื่องความต้องการ มาตรการการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีค่าเฉลี่ย 3.97 และ มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่อง เครื่องนุ่งห่มที่เรือนจำจัดให้สะอาดและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.63

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมด้านการรักษาพยาบาล

พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีความต้องการต่อสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.86 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการสูงสุดในด้านการได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี มีค่าเฉลี่ย 3.99 รองลงมามีความต้องการในเรื่องการบริการให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.93 และ มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องสถานพยาบาลเป็นสัดส่วนเฉพาะ มีค่าเฉลี่ย 3.74

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมด้านการศึกษา

พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีความต้องการต่อสวัสดิการด้านการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการสูงที่สุดในเรื่องการได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมามีความต้องการเรื่องห้องสมุด มีความพอเพียงในการศึกษาหาความรู้มีค่าเฉลี่ย 3.92 และ มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอนมีค่าเฉลี่ย 3.64

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมด้านอนามัย

พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีความต้องการต่อสวัสดิการด้านอนามัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความต้องการมากที่สุดในเรื่องการได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์และเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการเรื่องภาชนะที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคมีความสะอาดและพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.95 และ มีความต้องการน้อยที่สุดในเรื่องความปลอดภัย และป้องกันอันตราย ขณะทำงาน และฝึกอาชีพมีค่าเฉลี่ย 3.63

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมด้านกีฬาและนันทนาการ

พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีความต้องการต่อสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการสูงสุดในเรื่องการแสดงดนตรี,คอนเสิร์ต มีค่าเฉลี่ย 3.99 รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการในการจัดงานพบญาติใกล้ชิดมีค่าเฉลี่ย 3.96 และ ผู้ต้องขังมีความต้องการในเรื่องการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างแดนน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65

เมื่อพิจารณาระดับความต้องการสวัสดิการผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่ามีความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

5.1 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม สามารถประเมินและ อภิปรายผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 36-50 ปี เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในวัยฉกรรจ์ มีอารมณ์หุนหันพลันแล่น มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ แสดงว่าศาสนาไม่มีอิทธิพลในการกล่อมเกลাজิตใจ อาจเป็นเพราะนับถือศาสนาตามบิดา มารดา ไม่ได้นับถือเพราะเลื่อมใสหลักคำสอน มีสถานภาพสมรสโสด เนื่องจากไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตคู่ มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท/เดือน ซึ่งเป็นค่าแรงที่ได้มาจาก ประกอบอาชีพรับจ้าง มีกำหนดโทษจำคุก 11-20 ปีจากการที่ศาลชั้นต้นศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาคัดสิน ชั้นของผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ในชั้นดีมากเพราะหลังจากการใช้ชีวิตในเรือนจำมานานได้มีการพัฒนาตนเอง ไม่ทำผิดระเบียบของเรือนจำ เพื่อต้องการลดโทษการจำคุก

ส่วนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม

2.1 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการด้านพื้นฐานอยู่ในระดับมากในทุกปัจจัย เพราะ ปัจจัย 4 เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกายมนุษย์ โดยมีความต้องการประเด็นเรื่องปริมาณของอาหารที่เรือนจำจัดให้อย่างเพียงพอมากที่สุด โดยที่ผู้ต้องขังมีความต้องการเรื่องปริมาณของอาหารที่เรือนจำจัดให้อย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม มีจำนวนมากถึง 4,737 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2551) โดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรงบประมาณให้แก่เรือนจำกลางคลองเปรมต่อคนต่อวันเป็นเงิน 41.17 บาท เป็นค่าอาหาร 3 มื้อรวมค่าเชื้อเพลิงหุงต้มจะเห็นได้ว่าเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

รองลงมาเรื่องความต้องการมาตรการการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แสดงให้เห็นว่าเรือนจำยังขาดเจ้าหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัย ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ซึ่งปัจจุบันเรือนจำกลางคลองเปรมมีเจ้าหน้าที่เพียง 306 คน และ ต้องปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ข้อ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการมั่นคงปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ

2.2 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับมากในทุกรายข้อ แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพร่างกาย โดยมีความต้องการประเด็นเรื่อง การได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีสูงสุด เพราะปัจจุบันผู้ต้องขังจะพบแพทย์ได้เมื่อเจ็บป่วยเท่านั้น เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์ขาดแคลน

รองลงมามีความต้องการในเรื่องการบริการให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านสุขภาพ เพราะผู้ต้องขังมีความต้องการรักษาสุขภาพของตนให้แข็งแรงอยู่เสมอ

2.3 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา อยู่ในระดับมากในทุกรายข้อ โดยมีความต้องการประเด็นเรื่อง การได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษาสูงสุด เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา เท่านั้น ผู้ต้องขังต้องการใช้ทุนส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ นำไปใช้ประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์ วิเศษศิริ ที่ศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำความมั่นคงสูงสุด ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการมอบทุนการศึกษาให้กับผู้ต้องขังที่มีความต้องการเรียนต่อ

รองลงมามีความต้องการเรื่องห้องสมุด สื่อ มีความพอเพียงในการศึกษาหาความรู้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากผู้ต้องขังต้องการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้หลังพ้นโทษ และอ่านหนังสือเพื่อคลายความเครียดในแต่ละวัน จะพบได้ว่าผู้ต้องขังมีความต้องการใช้บริการห้องสมุด และ อ่านหนังสือประเภทคลายเครียด เป็นจำนวนมาก

2.4 ความต้องการของผู้ต้องขังต่อสวัสดิการด้านอนามัย

ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการด้านอนามัย อยู่ในระดับมากในทุกรายข้อ โดยมีความต้องการประเด็นเรื่อง การได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์และเจ้าหน้าที่ สูงที่สุด เนื่องจาก ขณะนี้ เรือนนอนที่นอน ห้องสุขา โรงอาหาร โรงงานเครื่องนุ่งห่มหลับนอนการสุขาภิบาลในเรือนจำกลางคลองเปรมปัจจุบัน มีความสะอาดไม่เพียงพอบางสถานที่ที่มีเชื้อโรคซึ่งเป็นพาหะของโรคติดต่อ ทำให้ผู้ต้องขังต้องการได้รับความรู้เพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง

รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการเรื่องภาษาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคมีความสะดวกและพอเพียง สืบเนื่องจากการที่มีผู้ต้องขังจำนวนมาก สถานที่ และ อุปกรณ์ในการอุปโภคบริโภคมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง หรือ ภาษาบางชนิดมีสภาพชำรุด เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณในการจัดซื้อที่เพียงพอ

2.5 ความต้องการสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ อยู่ในระดับมากในทุกรายข้อ โดยมีความต้องการประเด็นเรื่องการแสดงดนตรี,คอนเสิร์ต สูงที่สุด สืบเนื่องจากสภาพความเครียดในเรือนจำ และการขาดอิสรภาพทำให้ผู้ต้องขังต้องการหาความบันเทิง ในบรรยากาศสด เพื่อการปรับสภาพจากการตัดขาดโลกภายนอก

รองลงมาผู้ต้องขังมีความต้องการเรื่องการจัดงานพบญาติใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังต้องใช้ชีวิตประจำวันอยู่ภายในเรือนจำ ต้องปฏิบัติตามอยู่ในระเบียบของทางเรือนจำ และอยู่ห่างไกลญาติพี่น้อง จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล และห่วงครอบครัว ดังนั้นการได้พบญาติอย่างใกล้ชิด จะเป็นการช่วยให้สภาพจิตใจเข้มแข็งและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีอายุต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ต้องขังกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม แตกต่างกัน เนื่องจากช่วงอายุต่ำกว่า 35 ปีเป็นช่วงอายุวัยหนุ่มมีพลังงานในการทำกิจกรรมสูง ใจร้อน ต้องการให้สังคมยอมรับในการกระทำ ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ชั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากสังคม (Esteem Needs) มนุษย์มีความต้องการที่จะให้บุคคลอื่น เอาใจใส่ตน ยกย่องตน เห็นคุณค่าและความสำคัญของตน ส่วนช่วงอายุ 36-50 ปี เป็นช่วงวัยทำงาน เริ่มมีวุฒิภาวะในด้านความคิดที่สูงขึ้น มีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างจาก กลุ่มวัยรุ่น และ ช่วงวัย 50 ปีขึ้นไป เป็นช่วงวัยกลางคน ที่มีประสบการณ์ชีวิตสูง ต้องการความเคารพเกรงใจ ทำอะไรอย่างมีเหตุผล แตกต่างกับช่วงวัยหนุ่ม และ วัยทำงาน

สมมติฐานที่ 2 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษา เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ต้องขังกับความ ต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้ที่ ไม่ได้รับการศึกษา อาจมีความไม่เข้าใจในสวัสดิการและสิทธิที่ได้รับ จึงมีความต้องการที่แตกต่าง กับ กลุ่มที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ที่มีความต้องการในลักษณะที่มีความคิด ในระดับหนึ่งถึงแม้จะไม่ถ่วงแท้ก็ตาม และ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จะมีความคิดอย่างมีระบบ มี เหตุผล รู้ว่าความต้องการระดับไหนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้

สมมติฐานที่ 3 ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันจะมีความ ต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษา เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนของผู้ต้องขังกับความ ต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรมที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม แตกต่างกัน เนื่องจากระดับ เงินเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่อาจมาจากครอบครัวที่ฐานะไม่ดี ความต้องการสวัสดิการจึง อยู่ในภาวะจำยอมหรือในลักษณะเคยชิน บางขณะสวัสดิการในเรือนจำอาจจะมีมากกว่าสวัสดิการที่ ได้รับก่อนที่จะจำคุก ช่วงรายได้ 10,001 – 20,000 บาท เป็นช่วงของชนชั้นกลาง ฐานะระดับพอใช้ จึงมีความต้องการที่ต่ำกว่าสิ่งที่เคยได้รับ สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาส โลว์ คือ ความต้องการใดที่ได้รับตอบสนองแล้วจะทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการแสวงหา แต่จะมีความ ต้องการอย่างอื่นเข้ามาแทนที่ และ ช่วงรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป น่าจะเคยชินกับสภาพความ เป็นอยู่ที่สบายจากภายนอก พอได้รับสวัสดิการจากเรือนจำจึงเกิดการเปรียบเทียบ และมีความ ต้องการเพื่อให้เกิดความสบายให้มากที่สุด

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม ทำให้กลุ่มผู้ศึกษาทราบถึงความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในด้านต่างๆ กลุ่มผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับนโยบาย การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเฉพาะเรื่องของการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขัง โดยการสนับสนุนงบประมาณ ให้เพียงพอกับการบริหารจัดการ รวมทั้งมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ที่มีความชำนาญในด้านทักษะอาชีพ การแพทย์ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกรมราชทัณฑ์

5.2.2 ข้อเสนอแนะระดับบริหาร

กรมราชทัณฑ์ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของเรือนจำ ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการจัดการสวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง ดังนี้

1. ควรสนับสนุนและจัดสรรกำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงานสอดคล้องใกล้เคียงกับกรอบอัตราเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังตามสากล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
2. ควรประสานหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ หรือวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่ผู้ต้องขัง
3. ควรส่งเสริมศักยภาพของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ โดยการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการศึกษาดูงาน สนับสนุนเจ้าหน้าที่ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน
4. ควรสนับสนุนงบประมาณแก่เรือนจำในการบริหารจัดการให้พอเพียงต่อการจัดสวัสดิการแก่ผู้ต้องขัง

5.2.3 ข้อเสนอแนะเรือนจำ

1. ผู้บริหารงานเรือนจำควรกำหนดทิศทางแผนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้นำไปปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน
2. ผู้บริหารควรหมั่นตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ

3.เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ควรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ศึกษาได้โดยสะดวก

4.ฝ่ายสุททกรรมควรมีการปรับปรุงเรื่องอาหารให้มีรสชาติที่อร่อย หรือเพิ่มเมนูอาหาร ให้มีความหลากหลาย ควบคู่ไปกับการรักษาสุขอนามัยที่ดีของอาหาร

5.ฝ่ายการศึกษา ควรติดต่อประสานจัดหาวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งจากภาครัฐ เอกชน มาช่วยเหลืองานการสอนเพื่อเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้ต้องขังและควรจัดหาหนังสือเพิ่มเติม ห้องสมุดอยู่เสมอ รวมทั้งขยายเวลาการใช้บริการห้องสมุดโดยสะดวก

6.ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ควรขยายเวลาการเยี่ยมญาติ หรือเพิ่มรอบการเยี่ยมเนื่องจาก บางวันมีญาติมาติดต่อมากน้อยไม่เท่ากัน ควรบริหารจัดการตามสถานการณ์ รวมทั้งจัดงานพบญาติ บ่อยครั้งขึ้น จัดกิจกรรมบันเทิงในวันหยุดเทศกาลมากขึ้น จัดหาเครื่องโทรทัศน์ และเครื่องฉายวีซีดี ให้พอเพียง

7.สถานพยาบาลควรจัดให้มีการตรวจรักษาที่รวดเร็ว ต่อความเจ็บป่วยควรเป็นการ ตรวจรักษาได้ตลอดวัน ควรขยายพื้นที่อาคารสถานพยาบาลให้สามารถรองรับผู้ป่วยได้อย่าง พอเพียง และควรมีการแยกผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยและจิตตกเป็นสัดส่วน ควรประสานกับ สถาบันการศึกษาที่สอนแพทย์เพื่อสนับสนุนแพทย์ฝึกหัด หรือนักเรียนแพทย์มาช่วยงานแพทย์ ประจำของเรือนจำ

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.1 ควรศึกษาผู้ต้องขังกลุ่มเฉพาะ เช่นผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ต้องขังหญิง ผู้ต้องขังวัย หนุ่ม และนำว่าวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มผู้ต้องขัง เพื่อการจัดสวัสดิการที่ เหมาะสม

5.3.2 ควรศึกษาสวัสดิการด้านการศึกษา ว่าผู้ต้องขังมีความต้องการศึกษาในหลักสูตร ใด เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.3.3 ควรทำการศึกษาเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- _____ . (2540). **ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์.
- _____ . (2547). **คู่มือการปฏิบัติงานสวัสดิการผู้ต้องขัง(ปรับปรุงครั้งที่ 1)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์.
- _____ . (2525). **ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์.
- นัทธี จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). **หลักทัณฑวิทยา**. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539ก). **กฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์**. นนทบุรี:ผู้แต่ง.
- _____ . (2539ข). **อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา**. นนทบุรี:ผู้แต่ง.
- _____ . (2540). **การบริหารงานราชทัณฑ์**. นนทบุรี:ผู้แต่ง.
- วิสัย พฤษะวัน. (2544). **คำอธิบายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร:ทิพย์อักษร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2543). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุชา จันทร์เอม. (2531). **จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเทพ เชาวลิต. (2527). **สวัสดิการสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). **จิตวิทยาการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร: สามัคคีสาส์น.

เอกสารอื่น ๆ

- กฤษฎณะ สิ้นธุเคชะ. (2538). ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการ
ของกรุงเทพมหานคร:ศึกษากรณีสำนักเขตดอนเมือง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
คณะพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กฤษฎา เชนะ. (2543). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังวัยหนุ่มต่อการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง ศึกษา
เฉพาะกรณี : ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรูญ ศิริรักษ์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง
คลองเปรม. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหาร สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วิทยานิพนธ์

- ณัฐชาภัทร คำคม. (2547). ความต้องการของผู้ต้องขังหญิง ศึกษาเฉพาะกรณี : เรือนจำกลาง
นครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีน ไกรสร โกวิทย์. (2540). ความพึงพอใจในสวัสดิการแรงงานของลูกจ้างในโรงงาน
อุตสาหกรรมการผลิตประเภทและขนาดต่างในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหาร คณะสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม. สมุทรปราการ:
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- พรศักดิ์ เฟื่องสาย. (2550). ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังระหว่างกับ
ผู้ต้องขังเด็ดขาดเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร คณะ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิรยุทธ หุชนะนันท์. (2545). แนวทางการพัฒนางานสวัสดิการผู้ต้องขัง : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำ
และทัณฑสถานภายในแขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหาร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพฑูรย์ วิเศษศิริ. (2545). **ปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังเรือนจำกลางความมั่นคงสูงสุด.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอมอร เสียงใหญ่. (2541). **การศึกษาการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังเพื่อกลับเข้าสู่สังคมปกติ.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
 มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาต่างประเทศ

Books

Beach, Dale S. (1965). **Personnel. The Management of People At Work.** New York: The
 Memillan.

Maslow.A.H. (1960). "A Theory of Human Motivation." In **Human Relations in Management.**
 Eds. I.L. Heckmann Jr., and S.G. Huneryager. Cincinnati: South – Western.

Perfecto S. Simon. (1965). "Employee Benefits and Services." **Personnel Management.** Oeson
 city : Simon's Printing Press.

Rerkrai. Direk. (1972). **A comparison of Two type Extention workers in Thailand according
 to Certain Aspect of their job.** The Philippines: University of the Philippines.

Sherman, Arther W., and Bohlander, George W. (1992). **Managing Human Resource.**
 Ohio: South – Western.

Sherman, Chruden. (1968). "Fringe Benefits." **Personnel Management.** p. 651. South –
 Western.

Yoder, Dale.(1952). **Personnel Principles and Policies Modern Manpower Management.**
 Englewood cliffs,N.J.: Prentice – Hall.

ภาคผนวก

DPU

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Dhurakij Pundit University

แหล่งวิทยาการประสานความร่วมมือ ๑๑๐/๑ ถนนประชาชื่น หล้าสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ (๐๖๒) ๙๕๔-๗๓๐๐ โทรสาร (๐๖๒) ๕๘๙-๙๖๐๕-๖
110/1-4 Prachachuen Rd., Laksi, Bangkok 10210 Tel. (662) 954 7300 Fax. (662) 589-9605-6 www.dpu.ac.th

ที่ มธบ 0306(1)/12223

12623
25 ส.ค. 2550
08:30

15 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์

เรียน ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

ด้วย นายเกษมสันต์ ดวงกลาง และว่าที่ร้อยตรีสุวิชา ปัทมจิตร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขา
วิชารัฐประศาสนศาสตร์ กำลังศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์ เรื่อง "ความต้องการสวัสดิการ
ของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม"

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จึงขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล ภายใน
หน่วยงานของท่าน ข้อมูลที่ได้มาจะ ใช้สำหรับการทำสารนิพนธ์เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รศ.ดร.สุเมธ ทรัพย์วิจิตร

หรือ ผอ.เรือนจำ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ๑๑๐/๑ ถนนประชาชื่น

มีตราที่ ๑๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

๑๒๖๒๓/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐/๒๕๕๐

ขอแสดงความนับถือ

ธอช-ฉาพันธ์

๒๕๕๐

(นายไพฑูริย์ พรหมมา)

เจ้าหน้าที่บริหารงานราชทัณฑ์ ๘ ชั้น ๒ เรือนจำ

ผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม

2-5 ส.ค. 2550

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี

- ๑. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๒. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๓. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๔. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๕. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๖. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๗. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๘. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๙. นายไพฑูริย์ พรหมมา
- ๑๐. นายไพฑูริย์ พรหมมา

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2954-7300-29 ต่อ 570

(นายเกษมสันต์ ดวงกลาง 081-268-9941) *(นายสุเมธ ทรัพย์วิจิตร)*

๒๕ ส.ค. ๒๕๕๐

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

ที่ วันที่ 8 มกราคม 2551

เรื่อง ขออนุญาตเข้าไปภายในเรือนจำเพื่อแจกแบบสอบถาม เก็บข้อมูลผู้ต้องขัง

เรียน ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง

ตามหนังสือที่ มธบ 0306(1)/12223 เรื่องขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ข้าพเจ้านายเกษมสันต์ ดวงกลาง และว่าที่ร้อยตรี สุวิชา ปัทมจิตร นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท วิชา รัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอก การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีความประสงค์ขออนุญาตเข้าไปภายในเรือนจำ เพื่อแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลผู้ต้องขัง ประกอบการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม” ในระหว่างวันที่ 14-25 มกราคม 2551 ในวันและเวลาทำการปกติ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายเกษมสันต์ ดวงกลาง)
นักทัณฑวิทยา 6 ว.

เรียน ผู้อำนวยการส่วนควบคุม
เพื่อสมัครรับสมัครในวิชาเอก ทัณฑวิทยา

เห็นชอบขอความเห็นชอบในกรณีการยื่นเรื่อง
เรื่องขอเข้าพักต้องขังรวมเป็น ๑๖ คน
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายประไพศักดิ์ นันทน)
ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
- 8 JAN 2008

เรียน ผ.อ. ส่วนควบคุม,
เห็นชอบ
เห็นชอบให้เข้าคุกตาม
อ.ร.ก.ม.ที่ กต.น 1-6
- ให้ดำเนินการตามแบบฟอร์ม
๑/๑๑ อ.ร.ก.ม.ล.ร.๑๑๑๗/๑
นายวิบูลย์ ธรรมานนท์

อนุญาต
- 8 JAN 2008
- 8 JAN 2008
(นายไพฑูริย์ ธรรมานนท์)
ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
- 8 JAN 2008

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

เรือนจำกลางคลองเปรม

ที่

วันที่

มกราคม 2551

เรื่อง

ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าฝ่ายควบคุมแดน.....

ตามหนังสือที่ มธบ. 0306(1)/12223 เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์ และท่านผู้บัญชาการเรือนจำกลางคลองเปรม พิจารณาแล้วเห็นชอบให้ดำเนินการได้

ข้าฯ นายเกษมสันต์ ดวงกลาง และว่าที่ร้อยตรี สุวิชา ปัทมจิตร ขออนุญาตดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลของผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมของท่าน จำนวนคน (..... ชุด) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ด้วยจักขอบคุณยิ่ง

นาย เกษมสันต์ ดวงกลาง

ว่าที่ร้อยตรี สุวิชา ปัทมจิตร

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางคลองเปรม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด มี 7 หน้า

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการทำสารนิพนธ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอก การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของทางเรือนจำกลางคลองเปรม

ส่วนที่ 3 ความต้องการสวัสดิการและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดสวัสดิการของผู้ต้องขัง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบทั้งหมดจะเป็นความลับ และจะได้นำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

เกษมสันต์ ดวงกลาง

สุวิชา ปัทมจิตร

ผู้ศึกษาวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขัง ในเรือนจำกลางคลองเปรม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และเติมคำในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.. อายุ

ต่ำกว่า 35 ปี 36 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา -มัธยมศึกษา ปริญญาตรีขึ้นไป

3. ศาสนา

พุทธ คริสต์ อิสลาม ศาสนาอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. สถานภาพการสมรส

โสด สมรส หย่าร้างหรือแยกกันอยู่

5. รายได้ต่อเดือนของท่านก่อนเข้าอยู่ในเรือนจำ

ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท 20,001 ขึ้นไป

6. อาชีพเดิมก่อนต้องโทษ

เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. กำหนดโทษจำคุก

ต่ำกว่า 10 ปี 11 – 20 ปี 21 ปีขึ้นไป

8. ปัจจุบันท่านเป็นนักโทษชั้น

ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี
 ชั้นกลาง ชั้นเลว ชั้นเลวมาก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของทาง
เรือนจำ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับระดับความต้องการของท่านตามความเป็นจริง

1. สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

ที่	สวัสดิการที่ได้รับ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	อาหารที่มีคุณภาพและ ถูกสุขลักษณะ					
2	ปริมาณของอาหารที่เรือนจำ จัดให้อย่างเพียงพอ					
3	น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาดและพอเพียง					
4	เครื่องนุ่งห่มที่เรือนจำจัดให้ สะอาดและพอเพียง					
5	เรือนนอนมีการถ่ายเทอากาศได้ดี					
6	การรักษาโรคที่เรือนจำจัดให้ อย่างเพียงพอ					
7	มาตรการดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วย					
8	ของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน ที่ทางเรือนจำจัดให้					
9	มาตรการการรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน					

10. ความต้องการเพิ่มเติมอื่น ๆ ในด้านปัจจัยพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

.....

.....

.....

2. สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

ที่	สวัสดิการที่ได้รับ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง					
2	ได้รับคำปรึกษาจากนักสังคมสงเคราะห์จิตแพทย์ เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน					
3	สถานพยาบาลเป็นสัดส่วนเฉพาะ					
4	ได้รับยารักษาโรคที่ได้คุณภาพ มีมาตรฐาน					
5	ได้รับการดูแลเอาใจใส่ขณะเจ็บป่วย					
6	การได้ออกไปตรวจรักษาภายนอกเรือนจำเมื่อร้องขอ					
7	การอบรม ชี้แจง การป้องกันโรคติดต่อในเรือนจำ					
8	การบริการให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านสุขภาพ					
9	การได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี					

10. ความต้องการเพิ่มเติมอื่น ๆ ในด้านสวัสดิการรักษาพยาบาล

.....

.....

.....

3. สวัสดิการด้านการศึกษา

ที่	สวัสดิการที่ได้รับ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	สถานที่ในการศึกษามีความเป็นสัดส่วน มีบรรยากาศเหมาะแก่การเรียนการสอน					
2	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความพร้อมในการศึกษาของทุกระดับชั้นเรียน					
3	ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน					
4	ครูผู้สอนมีความใส่ใจและติดตามผลการเรียน					
5	การเปิดโอกาสให้มีทางเลือกในการศึกษาหลายรูปแบบ					
6	การมีส่วนร่วมระหว่างการเรียนรู้ของครูและนักเรียน					
7	เวลาการเรียนมีความเหมาะสม					
8	ห้องสมุด สื่อ มีความพอเพียงในการศึกษาหาความรู้					
9	การได้รับทุนส่งเสริมในการศึกษา					

10. ความต้องการเพิ่มเติมอื่น ๆ ในด้านการศึกษา

.....

.....

.....

4. สวัสดิการด้านอนามัย

ที่	สวัสดิการที่ได้รับ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	สถานที่เรือนนอน ที่นอน สะอาด และมีบริเวณพื้นที่พอเพียง					
2	ห้องสุขาสะอาดและถูกสุขลักษณะ					
3	ความสะอาดของโรงอาหาร และ โรงงาน					
4	ความปลอดภัย และการป้องกันอันตราย ขณะทำงานและฝึกวิชาชีพ					
5	การสุขาภิบาลในเรือนจำมีความสะอาด และพอเพียง					
6	ได้รับการดูแลสุขภาพอนามัย ร่างกาย จากแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่					
7	เครื่องนุ่งห่มหลับนอนที่ทางเรือนจำจัดให้ สะอาดและพอเพียง					
8	ภาชนะที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค มีความสะอาดและพอเพียง					
9	ได้รับความรู้และการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันจากแพทย์และเจ้าหน้าที่					

10. ความต้องการเพิ่มเติมอื่น ๆ ในด้านอนามัย

.....

.....

.....

5. สวัสดิการด้านกีฬาและนันทนาการ

ที่	สวัสดิการที่ได้รับ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ฝึกกายบริหาร ฝึกกระเปาะแถว					
2	การจัดการแข่งขันกีฬาแดนสามัคคีเกมส์ ระหว่างเรือนจำต่าง ๆ ทั่วประเทศ					
3	การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างแดน					
4	อุปกรณ์กีฬามืออย่างพอเพียง					
5	เวลาในการเล่นกีฬาเหมาะสม					
6	การจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริงในเรือนจำ					
7	การจัดงานพบญาติใกล้ชิด					
8	การได้รับความบันเทิง ข้อมูลข่าวสาร จากสื่อโทรทัศน์ และวีดีโอ					
9	การแสดงดนตรี , คอนเสิร์ต					

10. ความต้องการเพิ่มเติมอื่น ๆ ในด้านกีฬาและนันทนาการ

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัจจุบันท่านมีความต้องการสวัสดิการเรื่องใดบ้าง

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนาด้านการสวัสดิการผู้ต้องขัง

“ ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ ”

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล ประวัติการศึกษา	นาย เกษมสันต์ ดวงกลาง ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารงานราชทัณฑ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	นักทัศนวิทยา 6 ว. เรือนจำกลางคลองเปรม กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
ชื่อ-นามสกุล ประวัติการศึกษา	ว่าที่ ร.ต. สุวิชา ปัทมจิตร ศิลปศาสตรบัณฑิต (สังคมวิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	ที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการ บริษัท เมย์ เคย์ การ์เมนต์ จำกัด
ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน	ผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มบริษัท วอง ฮอนค้าคาร์ส จำกัด